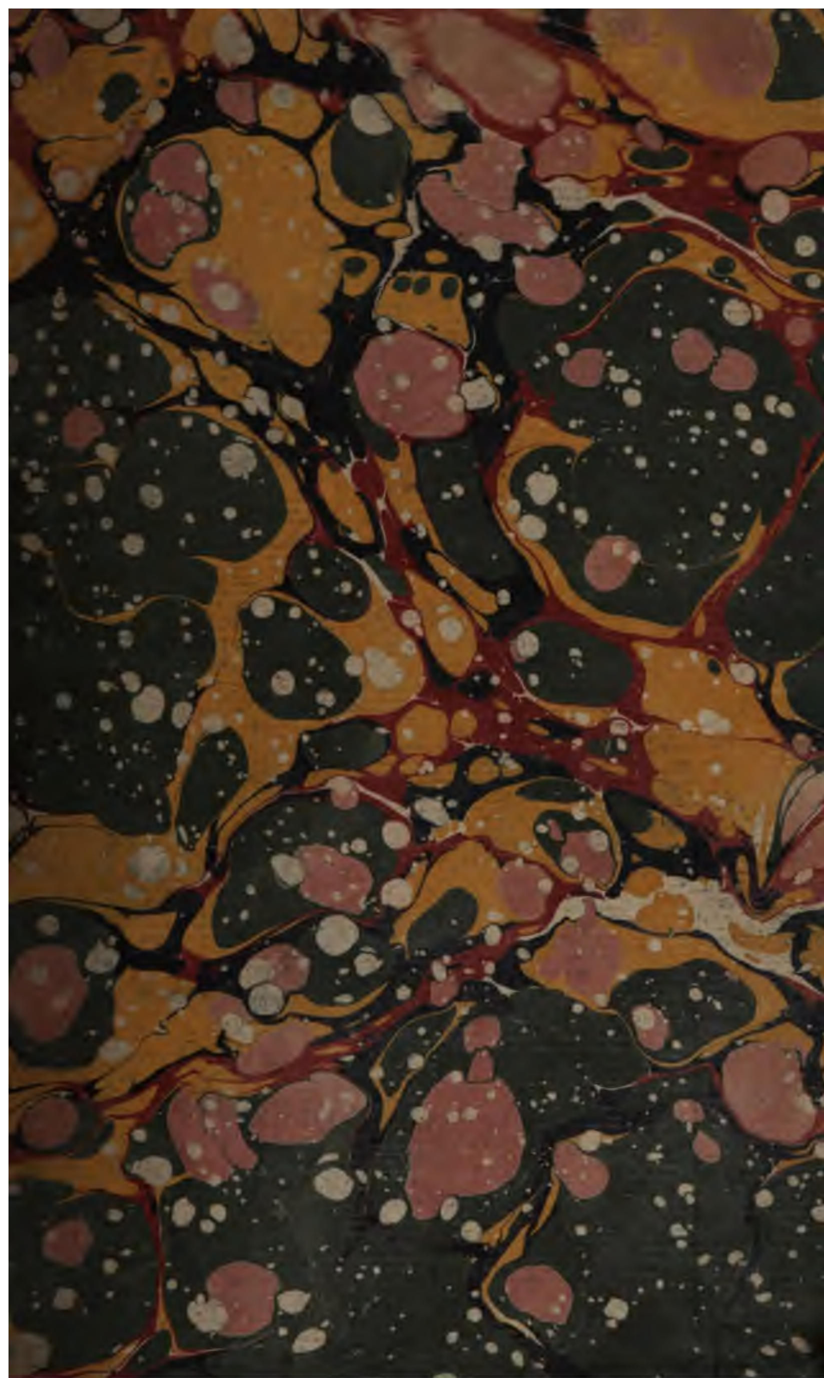

600008233M

LIBER
COLL. OMN. ANIM.
FIDEL. DEFUNCT. IN
OXON

DE

ARTHRITIDE

PRIMIGENIA REGVLARI

DISSERTATIO.

Auctore
GVLIELMO MUSGRAVE
REG. SOCIET. utriusque Socio.

Καὶ μακρὴ μὲν καὶ αὕτη ἡ νόσος, καὶ ἐπίπονος· θανατώδης δὲ οὔ. *Hippocrat.*

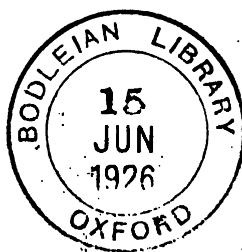
OXON.
E THEATRO SHELDONIANO.
Sumtibus JOAN. MARCH Bibliopolæ *Exoniensis.*
Prostat apud *Joan. Sprint* ad Insigne Campanæ in Vico Britannia minore; *Guil.* & *Joan. Innys* in Cœmeterio D. Pauli ab Occidente; & *Joan Osborne* & *T. Longman* ad Insigne Navis in Patris nostri Ædium serie, Bibliopol. LOND.
MDCCXXVI.

Imprimatur,

JO. MATHER,

Vice-Can. Oxon.

Apr. 29. 1726.

Ampliſſimo & Prænobili

D. D.

CLIFFORD

De CHUDLEIGH,

Baroni Libero,

Salutem.

DIT *Te* demum, *Inſigniſſime* **Baro**, & in *Tuo* Nomine ſibi præfixo gloriari geſtit, Diſſertatio noſtra, de *Arthritidis* ea parte, quæ *Principalis* & *Primigenia* eſt. Opus utique ſeverum, neque politis auri-

 bus

bus accommodatum; at quod ſeveritatem utilitate ſperet quodammodo compenſare.

Docet enim, qua *Arthritis* arte ſit tractanda; &, quotieſcunque perfecta & abſoluta ejus Curatio fuerit deſperata (ſæpiſſime vero contingit eſſe) docet, quibus illa modis ſuos intra limites & Cancellos retineri, &, ut ne Lethalis fiat, vel in *Anomalam* excurrat, inhiberi poſſit: Unde hoc effectum, ut ab hiſce monitis tutius, & (uti confido) lenius doleant *Arthritici*.

Utinam ſane, quæ de hujus Opuſculi ratione *Tibi* narrantur, omnino eſſent abſurda, & à rebus *Tuis* aliena; ſed cum, ita ut ſit, *Tute* etiam, τοῦ Θειᾶς ἐπάξιος, interdum impeditus ſis, habes, (*Vir Honoratiſſime*) quod *Arthritidis* genium & naturam, à me, qua poſſim arte, velut in Tabula depictam, ob oculos ponat: Habes unde eam præſentem mitigare, & regere; unde venientem antevertere, vel attenuare;

unde

unde vero longe abſenti poſſis occurrere, tum certius, tum etiam facilius.

UT autem hæc, hujuſce Libri Dedicationem, in partem aliquam excuſant; ita profectò alia ſunt, quæ *Tibi* eam fieri, & *Tibi* quidem præcipue, jubent ardentiſſime. Quid enim illa *Humanitas*, qua *Tibi* quotquot *Te* accedant, adeo devincis omnes; quid, inquam, minus illa requirit, quam ut omnes honorificentiſſime *Te* appellent? Quid in me Beneficiorum ille cumulus, quam ut de Benefactore tam munifico grate, & (quoad potero) digne ſermonem ubique faciam?

PLACET iccirco, & palam prædicare volupe eſt, quod cum alii, & quidem non pauci, ſine Virtute Religionem (at oh! quam umbratilis & fuco plena, quam inanis illa Religio, quæ eſt ſine Virtute) colunt; *Tu* è contrario *Pium eſſe non poſſe, niſi qui Vir Probus* etiam, & Honeſtus ſit, *nemo*

Sanctus, qui non idem Justus ſit, contendis. Placet denuntiare, quod *Tuorum* & Patriæ amantiſſimus, ab iis (rara vero hæc Felicitas, & à Viris ſæpe maximis deſiderata) pariter amere; dubiumque omnino fiat, Uter ſit Utri carior: Placet, quod ex aliorum incommodo non augeatur Res *Tua*, neminique gravis ſit *Tua* Magnitudo. Enimvero Divinorum is Ingeniorum mos eſt, ut Solis, ceterorumque Luminum inſtar cœleſtium agant, quæ Homines, quæ Animale Genus omne, quæ Frutices, ipſaque Mineralia, Calore foveant & Luce recreent; nulla vero interea Gravitate premant: ſibimet ipſis ſuum Pondus ſervantia.

PERANTIQUA & inluſtri Domo quod exortus, ejus hodie Princeps ſis, ipſe parum eſſe judicas; & quidem Aliis *Tecum* eſt commune: At quod talibus Ornamentis, utut eximiis & præclaris, præferas *Juſtitiam*; quod nulli, quia ſeorſum abs *Te* ſentit, vitio id vertas; quodque Alteri non facias,

cias, quod *Tibi* fieri non velis; hoc quidem ſingulare, hoc certe *Tuum* eſt.

QUID autem dicam

(*O! & Præſidium, & dulce Decus meum*!) de Otio *Tuo*; nobili, fateor, atque erudito; utinam & *Britanniæ*, convenienti? Quid de *Tuo* à Rebus publicis ſeceſſu dicam? quando *Te* ad eas adminiſtrandas, tam Natura, quam Educatio, fecit totum ex *Teipſo* aptum, cum primis ſcil. doctum & intellegentem.

QUORSUM enim Animi illa *Tui* ſublimitas? iſthuc comptum adeo, atque elegans Ingenium? illa plane venerabilis, tanta cum Auctoritate juncta Perſonæ Dignitas? Quorſum acri cum Judicio, tanta Vis Eloquentiæ? In Politicis Ænigmatibus explicandis tanta Facilitas? in iiſdem prænoſcendis, Sagacitas? in evitandis, Prudentia? Quorſum, inquam hæc omnia,

nifi

nisi ut Lumen tam clarissimum, in excelso loco positum, tanquam è Pharo, quamplurimis prodesset?

QUERELAM utique plus quam mediocrem hac de re sum meditatus, cum, irato Vultu, & Minarum pleno, meditanti mihi adstare visa est *DEVONIA*, meque clam admonere, neve *Tibi* molestus, neve Sibi ingratus essem: *Tibi*, procul à Negotiis beato; Sibi vero, tam magni Viri Numine & Præsentia.

HIS igitur (omni Cultu, & Honore, *Vir dignissime*,) *Tibi* oblatis utere, fruere; &, si videbitur, favere pergas

Tui Nominis & Salutis

Studiosissimo

Iscæ Dunmoniorum.
Solstitio.
MDCCXXI.

Guilh. Musgrave.

Elenchus Capitum.

CAP. I.

CAP. II.

Cap. III.

Arthritidis Primigeniæ Deſcriptio.

Cap. IV.

De Arthritidis Subjecto.

CAP. V.

De Causis Arthritidis.

Ma-

Cap. VI.

Arthritidis Differentiæ.

Elenchus Capitum.

CAP. VII.

De Prognosticis.

CAP. VIII.

Curatio Paroxysmi.

CAP. IX.

Curatio Symptomatum.

12. *To-*

Cap. X.

Prophylaxis Arthritica.

Ba-

Cap. XI.

Hi-

DE ARTHRITIDE PRIMIGENIA REGULARI *DISSERTATIO.*

CAP. I. Diss. I. Cap. I.

De *Operis Dispositione*.

ARTICULUS I.

MORBUM aggredior difficilem, varium, multiformem; jam diu sævientem, adhuc crescentem: Opus sane arduum, quodque merito scribentem a suscepto deterreat; sed invitat pulcherrimæ Veri- *Introitus.*

tatis ſtudium, perſuadet Generis Humani bonum, *vincit Amor Patriæ.*

PLACET igitur, *Arthriticorum* domos intrare; Quærimonias, & Ejulatus audire; quid cuique ſuum inſpicere: placet Tribus eorum ordinare, omniaque, quantum illorum tenebræ, & noſtra ferat tenuitas & caligo, clariora reddere.

II.

Invocatio. UT autem auſpicatius incipiam, Dei Opt. Max. (*qui per Medicamenta medetur ægrotantibus; eorumque tollit Dolores*) auxilio prius implorato, ab *Arthritidis Deſcriptione* & *Operis Diſpoſitione* ſumam initium; & deinde partes ordine percurram.

III.

Arthritidis Deſcriptio. *ARTHRITIS* (ſenſu latiſſimo accepta) Morbus eſt, *qui Cauſam habet in Sanguine remotam; Materiam nempe vitioſam, & acrem; modo quieſcentem, ut ante Paroxyſmos, & in eorum intervallis; modo turgentem, & in Paroxyſmos evectam: id eſt, Dolores ſive Artuum erraticos, ſive Articulorum fixos, una cum Tumore, & aliquando Rubore Nitoreque facientem: progreſſu vero temporis alias Tofos, alias Imbecillitatem, ad Motum Impotentiam,*

tentiam, aliaque ſexcenta Artuum mala, ſed plerumque cum Ægri emolumento, & interni corporis tutela, inferentem: Quem quidem alieni foras ejiciendi morem, cum Affectus alii non pauci imitentur, tot evadunt Arthritides Symptomaticæ: *Quoties vero Materia ſive* Arthritidis Abſolutæ, *ſive* Symptomaticæ, *ad ea, quæ intus ſunt, impulſa fuerit, pro loci tunc temporis occupati fabrica & nobilitate, alia atque alia Symptomata cuduntur, periculum augetur, & letho ſæpe terminatur.* *& Diviſio.*

IV.

Ex *Arthritidos* iſthac qualicunque Deſcriptione, lata & generali, tria proveniunt ediſſerenda: Primum, *Arthritis* illa (proprie ſic dicta) cujus Materia pura puta, propria, & ipſius ſua, principio in Sanguine tumultus ciet; deinde Artus, & eos quidem ſolos invadens, aut huc illuc per internodia vagatur; aut Articulis affixa Dolore, Inflammatione, &c. eos excruciat; & poſt varias acceſſionum vices, Gelatina & Tofis adimplet, motuque privat, aut ſaltem imbecilliores reddit: Qua tamen alieni e ſanguine expulſione, tametſi dura, multoque cruciatu comitata, Ægri vita ſæpe ſervatur, & ille Senectutem adipiſcitur. Atque hæc *Arthritis* appellari *In Primigeniam,*

potest *Primigenia*, *Regularis*, *Absoluta*; quæ hactenus *Arthritis* sola fuit æstimata: de qua agit Dissertatio Prima.

V.

SED cum alii Affectus, iique certe complures & diversorum generum, aliquando virus suum, & id quod habent alieni, more prorsus *Arthritico*, in Artus ejiciant, ibique Paroxysmos edant, tanquam *Arthriticos*, graves scil. sed et salutares, iisque sese assuefaciant: Hæ utique *Arthritides Symptomaticæ*, *Spuriæ*, *Simulatæ* a me habentur, & Dissertatione tradentur altera.

Symptomaticam,

VI.

& Anomalam.

CUM vero in utraque hac *Arthritide* (tam *Primigenia*, quam *Symptomatica*) modo & ratione non ubique optima, rem agi constet, & alienum id, quod Natura præcipue vult, & in animo semper habet, per Artus exturbare, sæpe ad τὰ ἔσω vertatur; unde totius Morbi inversus ordo, & mala ægrotanti innumera, sæpissime etiam Mors illata: *Arthritis* sic a primario ejus proposito deflectens, & ægroto tam periculosa, jure merito nuncupatur *Anomala*; & Dissertatione

ſertatione tertia, pro rei dignitate, fuſius explicabitur. *Arthritis* igitur *Primigenia*, reſpectu *Symptomaticæ*; *Regularis* autem reſpectu *Anomalæ* dicitur.

HÆC eſt totius Αρθριτιδογραφίας, qua late patet, Oeconomia.

Dis. I.
Cap. II.

Cap. II.

Onomaſticon Arthriticum.

Sect. I.

Unde Morborum nomina ſumuntur.

ORBI nomina ſibi adſciſcunt, modo a Materia, ut Ὕδρωψ; modo ab invadendi more, ut Ἀποπλεξία, Ἐπιληψία; modo a Symptomate præcipuo, ut Σπασμὸς, Ἐρυσίπελας, Παράλυσις, Χλώρωσις; modo ab Effectu, ut Γάγγραινα, Ἕλκος; modo a Similitudine ſeu vera, ut Φακὸς, Lentigo, Ἐλεφαντίασις, Τυμπανίτης; ſeu ficta, ut

ut Δῖνος, Vertigo, Καρκῖνος, Cancer, Πολύπους, Ἐφιάλτης, Incubus; modo a Loco affecto, ut Κωλικὴ, Ὀδονταλγία, Πλευρῖτις, Ἀρθρῖτις, & Species ejus omnino omnes.

II.

ΑΡΘΡΙΤΙΣ a veteribus Græcis ἀπὸ τῶν Ἄρθρων nominata est; quod Articulos infestet, & in iis sedem habeat principalem. Sic [1] *Aretæus*, τῶν ἄρθρων πόνος ἡ Ἀρθρῖτις. Ita [2] *Hippocrates*, Ἀρθρῖτις νοῦσος, ὅταν ἔχῃ λαμβάνει πῦρ, καὶ ὀδύνη τὰ Ἄρθρα τοῦ σώματος. [3] alibique Ἄρθρων πόνοι, pro *Arthritis*, habet; ut & *Dioscorides*. Hinc Ἀρθριτικός. ut apud [4] *Hippocratem*, κατὰ τὸν νόμον τὸν Ἀρθριτικὸν; juxta legem articularem. Interdum ἐλλείπεται substantivum: Sic [5] Ἀρθριτικὰ (ut alibi ποδαγρικὰ) suppressa voce νοσήματα, pro Ἀρθρίτιδες. Hunc in modum Ἀρθριτικὸς, (subintellegendo ἀνὴρ) is qui laborat *Arthritide*. Ὦ τί Εὐτράπελον, εἶπε διεξιὼν Ἀρθριτικὸς ἐγένετο, ἦν ἡσυχώτερος [6]. Latine Arthriticus; *Cicero* [7].

Ἀρθρῖτις unde.

Ab eo Derivata, Græca,

---

(1) De Morbis Diuturnis, lib. 2, cap. XII. (2) De Affectionibus, §. XXXI. (3) Aphorism. XXXI, lib. III. (4) De Articulis, XXI. (5) Aphor. XX, lib. III. (6) Popularium lib. VI, §. IV. (7) Ad Familiares, Ep. XXIII, lib. IX.

III.

Latinæque loquendi formulæ.

ARTICULORUM Dolor. *Celsus*,[8] Quibus articulorum Dolor certis temporibus revertitur. *Plinius*, Articulorum Doloribus illinitur[9]. Mitigat Dolores articulorum[10]. Articulorum Dolores tollere[11]. Articulorum Dolori prodeſt[12].

Articulorum Morbi. Podagris,[13] cum Articulorum Morbis, decoctum illinunt. [14] Prodeſt & Articulorum Morbis. [15] Articulorum Morbis impoſitus.

Articuli pro iiſdem dolentibus. *Plinius*. [16] Articulis Podagriſque imponunt. [17] Prodeſt Articulis, & Podagræ. Ita etiam *Pedes*, & *Coxendix*, pro iiſdem *Arthritide* gravatis, ſumuntur; ut exemplis infra oſtendetur.

Articularis Morbus. *Scribonius*; [18] Prodeſt ad Articularem Morbum. *Svetonius*; [19] Manibus pedibuſque Articulari Morbo diſtortiſſimis. *Plinius*; [20] Datur in Arti-

(8) Lib. IV, c. XXVII. (9) Lib. XXX, c. IX. (10) Lib. XXV, c. XV. (11) Lib. XXX, c. IX. (12) Lib. XX, c. III. (13) Lib. XX, c. II. (14) Lib. XXIII, c. IV. (15) Lib. XXVI, c. X. (16) Lib. XX, c. IX. (17) Lib. XXIV, c. VI. (18) Compoſitionum N. c. I. (19) In Galba c. XXI. (20) Lib. XXVIII, c. IX.

cularibus

cularibus morbis. [21] Morbis Articularibus adverſantur. [22] Lenit Articulares morbos.

Articulamentorum Dolor. *Scribonius*; [23] Facit ad Dolorem Articulamentorum.

Articulamentorum Morbus. [24] *Plinius*, *Valerianus*.

Morbi Articularii. *Plinius*; [25] Articulariis morbis utile: [26] Illini: [27] Prodeſſe: [28] Mederi: [29] Imponi: [30] Laborantes: [31] Articularios morbos ſedat: [32] Sentientes.

IV.

ΑΡΘΡΙΤΙΣ autem nomen hujuſce morbi generale eſt. A præcipuis ejus ἐν τοῖς ἔξω locis, ſpeciatim appellari ſolet Ποδάγρα, Χειράγρα, Ἰσχιὰς; de quibus ordine. *Ἀρθρῖτις nomen generale.*

Ποδάγρη, [33] *Hippocrates*, & [34] *Aretæus*; Ποδῶν μὲν [πόνον] Ποδάγρην καλέομεν. Ducitur ab Ἄγρα Captura, & proprie ſignificat *Tendiculam*, *Pedicam*, qua ferarum pe- *Species ſunt. Ποδάγρα.*

---

(21) Lib. XXIII, c. ult. (22) Lib. XX, c. XVIII. (23) Compoſ. N. CCLXIII. (24) Lib. II, c. XIV. (25) Lib. XXXII, c. IX. (26) Lib. XX, c. IX. (27) Lib. XXVIII, c. LXVI. (28) Lib. XXV, c. V. (29) Lib. XXII, c. XIII. (30) Lib. XXII, c. XXIV. (31) Lib. XXI, c. XX. (32) Lib. XXXII, c. IV, (33) De Affectibus, XXXII. (34) De Diuturnis, c. XII.

des

des capiuntur. Ad morbum hunc transfertur περὶ τὸ ἀγρεύειν τοὺς πόδας, vel quod sit ἡ τῶν ποδῶν ἄγρα. i. e. *Pedum Captura.* Diserte de eo *Lucianus* [35] Ποδάγρα καλοῦμαι, γιγνομένη ποδῶν ἄγρα.

Hinc Τραγοποδάγρα [36].

Ejus Derivata. Ποδαγρὸς [36] *Lucianus*, & Epigrammata.

Ποδαγρικὸς, [37] *Hippocrates*, & [38] *Dioscorides*. Utraque voce significatur *ex pedibus laborans.*

Ποδαγρικὰ νοσήματα, [39] *Hippocrates*: & absolute τὰ [40] Ποδαγρικὰ, Morbi Podagrici. Ita [41] *Dioscorides* Helleborum dicit utilem πρὸς τὰ Ποδαγρικὰ, ad Morbos Podagricos.

Ποδαγράω [42] *Plato*; [43] *Aristophanes*; [44] *Julius Pollux.*

Ποδαγριάω, [42] *Plato*; [45] *Hippocrates*; [46] *Dioscorides*. Utrumque verbum significat *Podagra laborare.*

Ποδαλγὴς, ex Pedibus dolens. [47] *Julius Pollux.*

Ποδαλγὸς; idem; [48] *Gregorius.*

---

(35) In Tragopodagra. (36) *Hippocrates*, Prædictorum lib. II, s. XI. (37) De Humidorum usu, XI. (38) Parabilium, lib. I, c. 236. (39) De Crisibus VI. (40) Aphor. LV, lib. VI. (41) Hist. Plant. lib. IX, c. X. (42) In Alcibiade minore. (43) In Pluto. (44) Lib. IV, c. II. (45) Aphorism. XXX, lib. VI. (46) Lib. II, c. XXXIX. (47) Loco jam citato. (48) In *Stephani Thes.* G.L.

Ποδαλ-

Ποδαλγικὸς, idem; [49] *Dioſcorides*, & [50] *Hippocrates*: Ἐν τοῖς Ποδαλγικοῖς ὀδυνήμασι, In Doloribus Podagricis.

Ποδαλγία, idem cum Ποδάγρα; [51] *Julius Pollux*, [52] *Chryſoſtom.*

V.

VOX *Podagra* omni fere Latinitatis ævo, præſertim aureo, perplacuit; ut ex *Catullo*, *Cicerone*, *Ovidio*, *Gratio*, *Tibullo*, *Horatio*, *Virgilio*, *Celſo*, *Scribonio Largo*, *Plinio* majore, *Martiale*, *Sereno Sammonico*, *Cælio Aureliano* conſtat; etſi non ſemper eodem ſignificatu. [53] *Gratius* enim ea Canum in Pedibus affectum, [54] *Virgilius* Pecudum, *Plinius* [55] Milvorum & [56] Jumentorum exprimit: uſitatiſſime vero eam *Arthritidis* ſpeciem, quæ in humano Pede imo locum habet, hoc vocabulo Latini deſignare conſueverunt, & quidem hiſce cum Adjunctis: *Podagra cum Adjunctis.*

Podagra Calida; [57] *Celſus*. Calda; [58] *Scribonius*.

---

(49) Lib. III, c. CL. (50) Morbis mulierum adjecta II. (51) Loco jam citato. (52) In *Stephani Theſauro*. (53) *Aut incurvatæ ſiqua eſt tutela Podagræ.* Cyneget. lib, 1. (54) Georgic. lib. III, v. 299.

——— Glacies ne frigida lædat
Mollepecus, ſcabiemque ferat, turpeſque Podagras.

(55) Lib. X, c. X. (56) Lib. XXII, c. XXV. (57) Lib. X, c. XVIII. (58) Comp. CLVIII.

Podagra

Podagra correpti; [59] Idem. Contusus Podagra; [60] *Macrobius*.

Corpora fœda Podagra; [61] *Tibullus*.

Nodosa Podagra; [62] *Ovidius*. Locuples; [63] *Juvenalis*.

Rabida Podagra; [64] *Serenus Sammonicus*.

Quædam sunt rabidæ medicamina digna Podagræ. Ubi *rabidam* vocat Podagram *Serenus*, quod intensissimo dolore, & acerbissimo cruciata a multitudine Nervorum illius partis, affectos quasi *rabidos* torqueat, & infestet. Ita hujus Poetæ Doctiss. Editor [65] *Keuchenius*.

In primo impetu Podagræ rubentis (hoc est calidæ) [66] *Plinius*.

Tarda Podagra; [67] *Horatius*. Podagris utile; [68] *Plinius*.

Podagræ morbus; [69] *Plinius*. Impetus; [70] Idem.

Dolore Podagræ correptus; [71] *Plinius*.

Ad Podagras Calidas aptum; [72] *Celsus*.

Ad frigidam Podagram Cataplasma; [73] *Scribonius*.

---

(59) Comp. CVII. (60) Saturnal. II. 4, ex Emendatione Doctiss. *Bentleii*, Notis in *Horatium*, p. 330. (61) Lib. VIII, El. IX. XV. (62) I. de Ponto, El. IV, V. (63) XIII, Sat. 10. (64) Pag. 25. (65) Pag. 249. (66) Lib. XXVI, c. LXIV. (67) Sat. IX, lib. I. (68) Lib. XXXII, c. XXXVI. (69) Lib. XXVI, c. LXIV. (70) Lib. LXXVIII, c. IX. (71) Lib. XXII, c. LVII. (72) Lib. V, c. XVIII, §. I. (73) Comp. LX.

In

In Podagra; [74] *Plinius.*

In Dolore Podagræ; [75] *Hortensius.*

In priore genere Podagræ; [76] *Scribonius.*

Podagris hirudines admittendas censuere; [77] *Plinius.*

Cum Podagræ doloribus arderet; (i. e. valde cruciaretur;) *Cicero* [78].

Hunc — nec tarda Podagra — Auferet; [79] *Horatius.*

Podagris auxiliari; [80] *Plinius.*

Ad Podagram benefacit; [81] *Scribonius.*

Inflammationes Podagræ cohibere; [82] *Plinius.*

Qui complures annos doloribus Podagræ, crucientur maximis; [83] *Hortensius* apud Ciceronem.

Si Podagra est; [84] *Celsus.* Podagræ præsidio sunt; *Idem.

Malagma facit ad Podagram. [85] *Scribonius.*

Amurca Podagras foveri utilissimum est. [86] *Plinius.*

---

(74) Lib. XXV, c. VII. (75) Apud Ciceronem. (76) CLX. (77) Lib. XXXII, c X. (78) De Finibus, lib. V, c XXXI. (79) Sat. IX, lib. I. (80) Lib XXVIII c. VIII. (81) Comp. CI, CLVIII. (82) Lib. XXVII, c. XXXIII. (83) Tusc. Qu. lib. II, c. XIX. (84) Lib. IV, c. XXVII (*) Lib. V, c. XVIII, §. 33. (85) Comp. CCLXIV. (86) Lib. XXIII, c. XXXVII.

Podagræ

Podagræ illinere. [87] *Plinius.*

Podagras utiliter illini putavit. [88] Idem.

Podagris imponitur. [89] Idem.

In Podagræ morbum incidere. [90] *Svetonius.*

Podagra Diodorus, Flacce, laborat. [91] *Martialis.*

Podagras leniunt. [92] *Plinius.*

Lenit impetus Podagræ. [93] Idem. Levat. [94] Idem.

Podagras levat. [95] Idem.

Quidem Sale sæpius sumpto aiunt Podagra liberari. [96] *Plinius.*

Liberati sunt Podagra. [97] Idem.

Podagræ medetur. [98] Idem.

Podagras mitigari pede Leporis. [99] Idem.

Podagram malagmate mollire. [†] *Celsus.*

Perit Podagra. [100] *Catullus.*

Podagræ prodest. [1] *Plinius.*

Podagras refrigerat. [2] Idem.

---

(87) Lib.XX, c. XXXIII. (88) Lib. XX, c. LXXXIII. (89) Lib. XXVII, c. X. (90) De Ill. Gramm. c. III. (91) Lib.1,Ep.93. (92) Lib. XXVII, c. VIII. (93) Lib. XXXII, c.IX. (94) Lib.XXVIII,c.IX. (95) Lib. XXXI, c. XLV. (96) Lib. XXX, c. XXIII. (97) Lib. XXVIII, p. XXXIII. (98) Lib. XXVIII, c. LXII. (99) Ibi. (†) Lib. V, c. XVIII, §. 35. (100) Ad Virronem LXIX. (1) Lib. XXVIII, c. XXVII. (2) Lib. XX, c. VIII.

Poda-

Podagra Chiragraque secatur. [3] *Martialis.*

Siquem tarda Podagra secat. [100] *Catullus.* Ita Græci πείομαι ἀλγηδόσι. Doloribus, quasi Serra, secor.

Podagras sedat. [4] *Plinius.*

Solvere nodosam nescit medicina Podagram. [5] *Ovidius.*

Podagræ si juvenes tentarunt. [6] *Celsus.*

Radice ad Podagras uti. [7] *Plinius.*

Sumitur ab eo *Podagra*, pro loco illa afflicto; ut partim ex supra dictis, partim ex iis quæ sequuntur apparet. Emollit Podagras. [8] *Plinius.*

Jubent Lepore marino Podagram fricari. [9] Idem.

Podagris illinitur. [10] Idem.

Hisce consimiles loquendi formulæ.

Æger Pedes. [11] *Gellius.* Pedibus. [12] Idem. [13] *Quintilianus.*

Ex Pedibus laborare. [14] *Cicero.*

A Podagra fluunt *Podager*, *Podagricus*.

Nunquam Poëtor, nisi Podager. [15] *Ennius.*

---

(3) Lib.IX, LXXIII. (4) Lib.XXI, c.LXXVI. (5) Lib. I. de Ponto, El. 4, 5. (6) Lib.II, c.VIII. (7) Lib.XXII, c. XXII. (8) Lib. XX, c. XCVII. (9) Lib. XXXII, c. XXXVI. (10) Lib. XXXV, c. LI. (11) Lib. XIX, c. X. (12) Lib. II, c. XXVI. (13) Lib. VI, c.IV. (14) Tusc. Qu. (15) *Prisian.* lib. VIII, pag. 829, Ed. Putschian.

Juvant

Juvant fomenta Podagrum. [16] *Horatius* ex emendatione Doctiss. *Bentleii.*

Nihil prorsus stare putas Podager. [17] *Claudianus.*

Podagrosus à Podagra bene dicitur, inquit [18] *Charisius.*

Quod deformi Senex, ac pædidus, ac Podagrosus [19].

Podagrosi estis, ac vicistis cochleam tarditudine. [20] *Plautus.*

Octo Podagrosos. [21] *Lampridius*: ubi legunt nonnulli *Podagros.*

Podagrosi quod agant, habent. [22] *Vopiscus.*

Si Podagrosis Pedibus esset Eutyches. [23] *Plautus.*

Podagricus non recessit. *Laberius* apud *Charisium.* [24]

In Podagricis. [25] *Celsus.*

Podagrici pedibus suis maledicunt. [26] *Petronius.*

Podagricum se esse dixit. [27] Idem.

Podagricus factus sum. [28] Idem.

Articulis Podagricis prosunt. [29] *Plinius.*

---

(16) Lib. 1, Ep. II. (17) Ep. XXIX. (18) Lib. I, pag. 58. (19) *Lucilii* lib. IX. (20) Pœnulus A. III, S. I. (21) In Heliogab. XXIX. (22) In Saturnino. (23) Mercator. A. III, Sc. IV. (24) Loco jam citato. (25) Lib. IV, c. XXVII. (26) Cap. CXXXII. (27) Cap. CXL. (28) Cap. LXIV. (29) Lib. XXIV, c. XCII.

Poda-

Podagricus a pedum ægritudine. [30] *Charisius.*

Datur Podagricis. [†] *Plinius.*

Podagricis fit Cataplasma. [‡] Idem.

Cydnus Amnis Podagricis medetur. [31] Idem.

Illinitur Podagricis. [32] Idem.

Podagricis imponuntur [33] Idem.

Medetur Podagricis. [a] Idem.

Podagricis prodest. [b] Idem.

Nomina hæc alternam.

Utut autem Ἀρθρῖτις Genus, & Ποδάγρα Speciem maxima ex parte denotet, illa nonnunquam Speciem, hæc Genus exprimere invenitur. De illa *Foesius* inquit, *Quod ex partis cujusdam affectæ nomine* Ἀρθρῖτις *ipsa sæpe intellegatur*. De hac *Hippocrates* & *Trallianus*; quorum prior Aphorismis XLIX. & LV. per τὰ ποδαγρικὰ νοσήματα voluit Ἀρθρῖτις; posterior Librum undecimum de *Arthritide* scriptum, περὶ Ποδάγρας inscripsit.

VI.

2° Altera Species Χειράγρα dicitur.

ALTERA Species *Arthritidis*, ex Græcorum recensione, dicta est ab iis Χειράγρα.

(30) Loco jam citato. (†) Lib. XXVII, c. IX. (‡) Lib. XXXVI, c. XVII. (31) Lib. XXXI, c. VIII. (32) Lib. XXI, c. CI. (33) Lib. XXIV, c. XXXVII. (a) Lib. XXV, c. XXIV. (b) Lib. XXXI, c. X.

ϱάγρα. Sic enim [34] ***Aretæus***, Ξυνὸς μὲν ἁπάντων τῶν ἄρθρων πόνος ἡ ἀρθρῖτις, Χειράγρην δὲ χειρῶν καλέομεν. Eſt autem χειράγρα ἢ ἄγρα τῆς χειρὸς: q. d. Manus captura Latine Chiragra, *Horatius*, *Perſius*, *Seneca*, *Martialis*. Prima Syllaba apud Poetas illos non una eorum Editione brevis legitur, ſed omnino perperam, & contra Linguarum Græcæ & Latinæ Genios. Iccirco germanam hujus vocabuli Scripturam apud eos eſſe *Cheragra* cenſet nobile par Criticorum [35] *Hen. Stephanus*, & [36] *Iſaac. Caſaubonus*.

Ei adjuncta, Chiragra liberati. [37] *Plinius*.

Chiragræ medetur. [38] Idem.

Chiragra interquieſcit. [39] *Seneca*.

Chiragræ ſi juvenes tentarunt. [40] *Celſus*.

Juſta Cheragra --- Contudit Articulos. [41] *Horatius*. Id eſt, magna, gravis, numeris ſuis abſoluta: Sic juſtus exercitus, juſtum prælium; *Livius*. Juſtæ inimicitiæ, pro magnis; *Cicero*.

--- Si lapidoſa Cheragra --- Fregerit Articulos. [42] *Perſius*.

---

(34) De Diuturnis lib. II, c. XII. (35) Theſ. L. Græcæ. (36) Ad Perſii lib. V, verſ. LVIII, pag. 389. voce χειράγρα. (37) Lib. XXVIII, c. IX. (38) Lib. XXIV, c. ult. (39) Ep. LXXVIII. (40) Lib. II, c. VIII. (41) Lib. II, Sat. VII. (42) Sat. V, verſu LVII.

--- Hæc

— Hæc Cheragra eſt. [43] *Martialis*, ex Editione Cl. *Raderi*. Hinc Chiragricus, adjective; Taceo Chiragricas manus. [44] *Sidonius*. Subſtantive; Quæ in Chiragricis eſſe conſueverunt. [45] *Celſus*.

Ne Chiragrici apud eos otioſi. [46] *Hadrianus*.

Chiragrici manibus maledicunt. [47] *Petronius*. Sin cum *i* vocali ſcribatur hæc vox, longa ſit neceſſe.

VII.

Tertia Species Ἰσχιὰς.

TERTIO loco Ἰσχιὰς, ἀπὸ τῆς ἰσχίου; quod denotat Coxam, ſeu Coxendicem. Ἰσχιάς ἐστι τοῦ ἰσχίου ἄλγημα, *Autor Definitionum medicarum*. Iſchias eſt Coxendicis dolor Ἰσχιὰς ἢ ὅταν γένηται, ὀδύνη λαμβάνει ἐς τὴν πρόσφυσιν τοῦ ἰσχίου. Iſchias cum ſit, Dolor corripit Coxæ juncturam. [48] *Hippocrates*. Ἰσχιὰς a *Gorræo* dicitur *Arthritis Coxendicis*.

Ἰσχιαδικὸς, [49] *Hippocrates*. Ὠφελεῖ καὶ ἰσχιαδικούς. [50] *Dioſcorides*.

Ἰσχιαδικὴ φθίσις. [51] *Hippocrates*. Et de Medicamento, [52] *Dioſcorides*.

---

(43) Lib. IX, Ep. LXXIII. (44) Ep. XIII, Lib. III. (45) Lib. IV. c. XXVII. (46) Epiſtola ad Servianum, in *Vopiſco* Saturnino. (47) Cap. 132. (48) Περὶ παθῶν. (49) *Steph.* Thes. L. G. voce Ἰσχίς. (50) Parabili lib. I, CCXXXVII. (51) In Coacis Præn. XXXVIII, 208. (52) Lib. II, c. CCV.

Ἰσχιαδικόν ἐστιν ἐπίπλασμα ἀμυντικώτατον. Iſchiadi perquam eximium eſt ac ſingulare remedium.

Ἰσχιαδικοὶ, περὶ τὴν ἰσχιάδα.

Ἰσχιαδικοὶ, περὶ τὰ ἰσχία. [53] *Athenæus.* [54] *Euſtathius.*

Latine *Iſchias.* [55] *Serenus Sammonicus.*

Perfurit, & greſſus diro languore moratur.

Prodeſt Iſchiadi. [56] *Plinius.*

Bibitur propter Iſchiada. [57] Idem.

Ejus adjuncta. *Iſchiadicus.* Foliis Erythrodani tritis Iſchiadici ſanantur. [58] *Plinius.*

Medentur Iſchiadicis. [59] Idem.

Iſchiadicos uti hac herba, prodeſt. [60] Idem.

Iſchiadicis prodeſt. [††] Idem.

Uſus Seminis ad Iſchiadicos. [61] Idem.

Iſchiadicis fimum bubulum imponunt. [62] Idem.

Imponitur. [†] Idem.

Iſchiadicos uri ſub pollicibus pedum utiliſſime tradunt. [63] Idem.

---

(53) Lib.XIV, p.624. (54) p.1078. (55) De Iſchiæ Morbo. (56) Lib.XXVII,c.X. (57) Lib. XXVII,c.XVI. (58) Lib. XXVI, c. LVIII. (59) Lib. XXVII, c. III. (60) Lib. XXVII, c. XXVII. (††) Lib. XXIV, c. XIV. (61) Lib. XXVII, c. XX. (62) Lib. XXVIII, c. LVI. (†) Lib. XXVI. c. LVIII. lib. XXIV, c. XIII. (63) Lib. XXVIII, c. LXII.

Pecu-

Peculiare Iſchiadicis (quod homines noſtri *Specificum* appellant.) [**] Idem.

Iſchiadicis propinare. [64] Idem. Prodeſt. [65] Idem.

Huppurin utilem Iſchiadicis. [66] Idem.

Iſchiadicis infunditur. [67] Idem. Illinitur. [68] Idem.

Utile Iſchiadicorum infuſioni. [69] Idem.

Iſchiadicos dolores levat. [70] Idem.

Iſchiadicos liberant Salſamenta. [71] Idem.

Dicitur & de Medicamentis.

Clyſteribus infudere Iſchiadicis. [*] *Plinius.*

Iſchiacus. Vinum ad Iſchiacos. [72] *Cato* de R. R.

Iſchiaci cum maxime doleant. [73] *A. Gellius.*

Eodem modo, Coxendicum Dolores ſiſtit. [74] *Plinius.*

Ad Coxendicum Dolores intelligitur. [75] Idem.

Coxendix pro eodem dolente, plus vice ſimplici. Idem.

(**) Lib. XXVII, c. XCI. (64) Lib. XXV, c. CVI. (65) Lib. XXIII, c. XXVI. (66) Lib. XXVI, c. LXXXIII. (67) Lib. XXXI, c. XLIV. (69) Lib. XXVII, c. CXIII. (70) Lib. XXVI, c. XXVII. (71) Lib. XXXII, c. XXXIII. (*) Lib. XXXI, c. XLV. (72) Cap. CXXIII. (73) Lib. IV, c. XIII. (74) Lib. XX, c. VIII. (75) Lib. XX. c. XXXV.

VIII.

Vocabula non satis idonea.

REJICIUNTUR a viris eruditis, tanquam minus idoneæ, & in suspectis habitæ, voces Ἀρθρικὸς, Ἀρθριτικὸς, Ἀρθρίτης, Ποδάγρης. Ποδάγρεια, Ποδαλγέω, Ποδαργία; Hic Morbus infima Græcitate Γούτωρα, quasi *Gout-fore*, appellatur. Arthricus, Arthreticus, Potager, Chiragra cum prima Syllaba brevi, Articularius Substantive, Schiatica, Sciatica, Schiatici, Schias, Coxarii, Morbus Coxarius: quæ Auctorum, aut eos transcribentium inscitia vel incuria, tractu temporis in nobilissimam hancce disciplinam irrepserunt, eamque turpiter incestarunt.

UT Vocum hujusmodi monstris *Arthritida* vincere, & tanquam incantamentis arcere, ne diutius videamur Ονομαστικὸν isthuc qualecunque adornavi, quo ejus ope, si non majori cum efficientia saltem minori cum barbarie, morbi hujus Historia tradatur.

IX.

Alia denuo cudenda.

NIHILOMINUS *Omagra*, *Gonagra*, *Odontalgia*, & alia istiusmodi vocabula, quæ *Arthritidis* Species ὁμωνύμως significant,

cant, tametsi veterum auctoritate minime sancita, propter Linguæ Latinæ defectum, in usum trahi permittit Analogia, jubet necessitas.

Meis deesse videar, si Nomen hujusce Morbi vernaculum [*the Gout*] omisero; *the Gout.* quod quum a non nemine in Linguæ *Anglicanæ* radicibus habetur, nihil eo inscitius aut ineptius esse potest. Nam *Arthritis* cum Morbis *Catarrhosis* adnumeretur, vel minimum ab humore quasi *guttatim* in articulos stillante fiat, ea de causa *Guttæ* nomen adepta est; sed non nisi Latinitate prolapsa dicam? imo Barbarie jam evicta. *Radulfus* Dominicanus, in vita *Richardi Cicestrensis* Episcopi, citante *Du-Cagnio*, ita scribit [*cum* Gutta, *quam* Podagram *vel* Arthreticam *vocant*, *frequenter vexaretur*.] Claruit ille *Radulfus*, ut ex *Balæo*, & *Lelando* constat, A.D. 1270. Ab ea voce derivatur Anglice, [*the Gout*:] Gallice, [*la Goutte*:] Italice, [*Gotta*:] Hispanice, [*Gota*:] Hibernice, [*Guta*:] Teutonice, [*Gicht*:] Belgice, [*Glichte*:] & in omnem pæne Europam soboles spuria dimanavit.

Hæc de *Onomastico Arthritico* hactenus.

CAP.

Diss. I. Cap. III.

Cap. III.

Arthritidis Primigeniæ Deſcriptio.

I.

Arthritidis Deſcriptio.

RTHRITIS Primigenia Regularis, ut eam jam ſerio aggrediar, morbus eſt diuturnus, qui a materia quadam aliena, & naturæ inimica, nunc in Sanguine nata & ejus indigena, ſed aliunde crebrius accepta, & in eum advena, producitur. Ubi vero cunque naſcatur, in Sanguine, veluti Seminario, creſcit, vires adquirit, &

& paulatim evehitur; uſque dum moleſta Naturæ, & ejus Oeconomiam interturbans, non ſine Orgaſmo quodam, interdum immani, variiſque Symptomatibus inſignito, ex Sanguine proſcribitur, in Artus expellitur, eorumque maxima ex parte Articulis impingitur.

CUM eo res deducta eſt, nova exoritur rerum facies, nova prorſus ſeries Symptomatum: Primo nimirum loco Articuli jam occupati Teneritudo & Dolor, iſque perſæpe acutiſſimus, & omni patientia major: hunc a tergo ſequuntur, & fide comitantur *Febricula*, *Vigilia*, dies & noctes inquietæ. Deinde *Tumor*; alias inflammatus, ſubrubens, Cutis habens *Nitorem*, *Ardorem*, & *Lævitatem*; alias, ſine inflammatione, pallidus. Prior ille dierum aliquot incrementum habet, cruciatibus, planctu, miſeria plenum. Ubi vero juſtam magnitudinem implevit *Tumor*, remittit *Dolor*, & paulatim *Inflammatio*; manet *Tumor*, ſed albus, & tolerabilis; cujus materia paucis poſt diebus diſſipari ſolet διαπνοῇ inſenſili. Sequitur animi *Lætitia* ſolitoque major *Alacritas*, Spirituum vigor, & ovatio, donec materia in Sanguine renovata, denuoque turbas in eo ciente, Paroxyſmus iterabitur, Corpus, in junioribus & ætatem mediam agentibus, ſa-

tis

tis habile. Atque hæc in Articulis Tragædia *Paroxyſmus* eſt *Arthritidis*, ſuo genere perfectus, & numeris abſolutus; cui in ſenibus Podagroſis ſæpe diuque laborantibus, interdum & junioribus accedere ſolent *Toſi*, in Cubitio *Tumor*, Ovo molli gallinaceo nondum excluſo ac aere indurato ſimilis, *Articulorum diſtortiones*, & imbecillitas, ambulandi atque adeo gradiendi impotentia, cum a morbis pleriſque aliis immunitate.

QUANDO vero *Tumor* Articuli pallidior, & frigidior, pari fere proportione Dolor etiam mitior eſſe ſolet; ut & alia propemodum omnia, quotquot ea ſunt e graviſſimorum ordine Symptomata. Horum clementiam aliqua ex parte ſupplet Paroxyſmi diuturnitas, ad dies aliquot ſeptenos, ad menſes interdum complures. Antedictus ille curſus *Arthritidis* incitatus eſt, rapidus, & velox; hic gradu lento & teſtudineo peractus. Non ita cito ſubſidit Tumor; e diverſo in grandioribus, partim ætate, partim *Arthritide* confectis, non niſi ſub ipſius vitæ exitum: perpetua vero his homuncionibus membrorum imbecillitas; unde ad motus obeundos non ſatis idonei, vitam agunt plerumque ſedentariam quoad humorum abundantia vitioſorum oppreſſi, viribuſque defi-

deficientes, cum morte vitam commutaverint.

II.

UT autem penitus intellegatur ea, qualis qualis sit, *Arthritidis* Descriptio, partes ejus explicandæ & plenius exponendæ sunt, viz. *Apparatus*, *Initium*, *Incrementum*, *Status*, & *Declinatio*; tam quemadmodum se habent in Paroxysmo omnium maxime perfecto, quam ut in aliis ab ea perfectione & ἀκριβείᾳ desciscentibus. Enimvero nemini non notum est, ejusdem Speciei morbis omnino exquisitis, suam esse latitudinem, & in perfectione varietatem, alios scil. aliis longe absolutiores esse, & de his ab illis, ut amussi certissima, optime ferri posse judicium. *Descriptionis explicatio.*

APPARATUS ad *Paroxysmum* omne illud includit *tempus, a quo Miasma Arthriticum in Sanguine recondi incipit, ad ejus* ἐν τῷ παροξύνειν *eruptionem.* Hoc in alio corpore, imo quidem eodem, si longitudinem ejus spectemus, aliud & diversum est. Nam in *Arthritide* hæreditaria cum ipsa vita sumit initium, Miasma a parentum altero vel utroque acceptum in Sanguine retinetur, donec multos inde post annos sese efferat, & naturam ad Paroxysmum *Arthritidis ad Paroxysmum Apparatus.*

xyſmum incitet, *Apparatus* hic annorum triginta, vel quadraginta eſſe ſolet: quo temporis ſpatio non id ex omni parte deſes, & otioſum eſſe cogitandum eſt. Certe quoties *Arthriticorum* gnatos, eorumque morbos *Rachitidem*, *Dyſpepſian*, *Tormina*, *Convulſiones*, *Tabem*, alioſque, quibus illi graviſſime conflictantur, animo advertam, opinari fere cogor, eos non ſemper exquiſitos eſſe, ſed Miaſmatis *Arthritici*, imbecillis adhuc & impotentis quaſdam proluſiones, & in morbis efficiendis quaſi Tentamina. Tamen etſi tot annorum hujus *Arthritidis* (ſcil. hæreditariæ) *Apparatus* eſſe ſolet, viginti atque adeo decem annis aliquando, ne dicam citius conficitur.

SI vero Miaſmati congenito *Bacchus* & *Venus* auxilia tulerit, itaque *Arthriticus*, non una ratione futurus, Paroxyſmum maturaverit, qua parentum infortunio, qua ipſius culpa, quinto vel ſexto vitæ luſtro eum aliquando corripi, notatum eſt.

IN Gulæ & Vino deditis, ſine labe ulla hæreditaria brevior *Apparatus*, viginti nempe annorum plus minus. Hi enim quarto fere luſtro ſe primum indulgent, & ſeptimo vel octavo, cumulata jam in Sanguine materia vitioſa, dolent.

IN

IN *Cereri*, *Baccho*, & *Veneri* dicatis, aliquanto brevior adhuc *Apparatus*: Horum aliquos novi annum ætatis ante tricesimum *Arthritide* teneri, urgeri, & gravissime cruciari.

PROBANT *Apparatus Arthritidem* ex tempore non fieri; sed ad eam concipiendam opus esse malis moribus, & diuturnitate temporis; qua ἀνεπιπέδειον affatim in Sanguine coacervetur; qua naturæ faceret injurias, eique bellum indiceret.

III.

QUAMDIU virus *Arthriticum*, iners & imbecille, Sanguinis rivo delitescit, neque turbas aut tumultus ciet, plenitudo frequens est, rara vero ulla de eo incidit suspicio. Sed quam primum illud extollere se, & naturæ quieti, qua nihil ei carius, aut commodius, vim inferre conetur, jam inde *Paroxysmus* incipit *Arthriticus*. In quo sæpe primum observatur universum corpus, eo quod Sanguis ὀργιᾷ inflari, tumefieri & ad motus obeundos, segne jam & torpidum, minus idoneum & habile reddi. Facies immutata, modesta, neque tamquam liberi hominis; alias pallida, alias præsertim in margine flavescens, semper affecta: Oculi vigore diminuti, lan- *Initium.*

languidi, gravati: Viſus, ut et omnes Senſus obtuſiores: His adjungi ſolet Capitis oſcitatio, gravitas, *Dolor*, & *Vertigo* aliquando pertinaciſſima. In medio ventre Difficultas ſpirandi: In imo Ανορεξία ſubinde *Nauſea*, Ructus interdum acidus, & quidem hominum alias edaciſſimorum; abſque ullo in victu erratio **Water-pangs**. Evileſcit hoc tempore Tabaci fumus, quibus ille vita carior & odio jam habetur id, quod maximis fuit in deliciis. In corporibus duris, & frigoris acerbiſſimi patientibus, inſolita teneritudo, algor, rigor. Ut hæc Symptomata naturam aggravari, alia brevi emergunt, quæ ad novum aliquod opus in ſui defenſionem eam aggredi, & ſe ſuccingere palam oſtendunt: *Æſtus* ſcil. Corporis, ſed *Rigore* nonnunquam interruptus, *Sitis* & *Pulſus* aliquanto celerior.

INITII duratio incerta eſt, ſed raro diebus viginti minor, aliquando ſexaginta (ne quid amplius dicam) major. Sæpe enim ægrotantem novi alium *Capitis dolore*, alium *Vertigine*, alium *Dyſpnæa*, alium *Fame læſa*, alium *Nauſea* & Δυσπεπσιᾶ graviter, & diu, quadraginta ſexaginta ſcilicet dies, interdum eo diutius afflictum; cum tamen hæc & hujuſmodi mala tam diuturna, *Arthritide* in Artus erumpente, & ſe-

ſe

ſe palam profitente, nihil aliud fuiſſe conſtat, quam Naturæ in morbo difficili conformando laboris intentiſſimi & in ejus miaſmatis enixu tamquam ωδῖνας.

IMO equidem non raro fit, quod Paroxyſmorum *Initiis* anni complures impendantur, eoque tempore, in Paroxyſmis elaborandis, & modo formaque recta ordinandis, Natura maximopere deſudat; *ſed incaſſum.* Licet enim Miaſmate plus ſatis aggravata, in artus ſæpe natura illud ejiciat, nihilominus non tam *Morbum Articularem*, quam *Rheumatiſmum*, internodia mordentem, huc illuc errantem efficere cenſetur. Hujuſmodi crebra nobis obvenere exempla, quorum unum alterumque luculentum & fide bona traditum ſuo loco ſubjiciam.

IN junioribus *Arthriticis* Paroxyſmorum *Initia*, præcipue prima, non ſemper obſervantur: Poſt Dolores *Arthritidis* ad decennium uſque vagantes, & in Paroxyſmo cudendo — conatus irritos, ægrotantem vidimus Dolore correptum Articulari, ſed de *Arthritide* ne cogitantem quidem. Tantæ nimirum morbi hujus in ortu ſuo tenebræ & obſcuritas, aut in notando illius ortu ægrotantis incuria! In ſenioribus alia res eſt: Hi enim periculo ſuo edocti, Miaſmatis *Arthritici* in Sanguine

ne motum mature ſentiunt, orgaſmum prænunciant, & inſtanti Paroxyſmo caute proſpiciunt: & de ſuis hac in re Prædictionibus, non parum gloriantur.

IV.

Incrementum.

VELITATIONE finita, comminus ægrum aggreditur *Arthritis*. Primum ejus ictum ſentit Articulus Pollicis, in pedum altero major, & interior, cum ei ſubjacente globo. Hæc illius ſedes optatiſſima, & principalis, quam ultro adit, ut domicilium, maximeque incolit. Alibi agit, tanquam Hoſpes; hic domi ſuæ. Articuli jam δυσκινήτυ primum *Rigor* eſt cum *Teneritudine*; deinde *Dolor*. Hoc rerum ſtatu eadem pene omnibus Arthriticis, prima vice correptis, Error & alucinatio, nempe ut *Arthritidi* ægre ſe dedant, neque ea ſe corripi facile agnoſcant. Notatum eſt ab † *Aretæo*, quod [*Doloris cauſam non legitimam afferunt, aliqui novæ crepidæ attritum, aliqui longam obambulationem, alius plagam, aut calcationem, nullus inteſtinam do-*

† Πρόφασιν δὲ αἰτιῶνται ἀναίτιον, οἱ μὲν κρήπιδος καινέης τρίβον. οἱ δὲ μακρὴν περίοδον. ἄλλος δὲ πληγὴν ἢ πάτημα. οὐδεὶς δὲ φράσαι τὴν οἴκοθεν νοῦσον. ἀτὰρ καὶ ἀκούουσι τοῖσι πάσχουσι τὸ ἀτρεκὲς ἔδοξε ἄπιστον.

De morbis diuturnis, Lib. 2. Cap. XII.

meſticamque

meſticamque cauſam explicabit. Quinetiam ægrotis verum audientibus incredibile eſſe videtur.] Adeo patet non tantum morborum, ſed et iis affectorum omni propemodum ævo, morem & ingenium idem fuiſſe. At technis eludi reſpuit *Arthritis*, neque ejus ὀξὺ βέλος facile vitandum. Urget *Dolor*, qui ut aſper in corpore motus à ſenſibus ſemper alienus, ut e ſuppliciis humanæ vitæ graviſſimis unum, hic cum primis acerbum ac crudele eſt. Apud hujuſmodi afflictos nihil frequentius audire licet, quam ejulatus, gemitus, exclamationes, tanquam omnium, quot ſunt, quotque fuere mortalium, miſerrimorum. *Podagrici pedibus ſuis maledicunt, Chiragrici manibus.*

DOLENTIBUS inquietum tempus, ſomno, miſerorum illo ſolamine, expers. Vigilanti *Arthritico*, dolenti, & inquieto ſupervenit *Febricula*, ſiti & æſtu corporis univerſali comitata. Rubet, tumet Articulus nuper occupatus, tamquam ab animali venenato morſus. Creſcit indies *Inflammatio*, & per omne ejus augmentum, nihil ægroto, qua Dolore, qua Vigilia, qua Febre ſimul laceſſito triſtius; nihil, ſeipſo judice, calamitoſius.

TUM *Arthritico* convenit, *Polemonis* illud in Paroxyſmo graviter afflicti, acute

dictum. Δεῖ ἐσθίειν, χεῖρας οὐκ ἔχω. δεῖ βαδίζειν πόδες οὐκ εἰσί μοι. Δεῖ ἀλγεῖν, τότε καὶ πόδες εἰσί μοι καὶ χεῖρες. i. e. *Cibus capiendus est, manus non habeo: incedendum est, desunt mihi pedes. At dolendum est, sunt & pedes mihi, & manus.*

PAROXYSMI *Incrementum* a *Dolore* primo orditur, & *Tumore* jam perfecto, & justum in modum elato terminatur; quod temporis spatium fere triduanum est.

V.

Status. PAROXYSMI *Statum*, a *Tumore* magnitudinem suam implente, ad *Doloris* usque cessationem appello; quod plerumque bidui, vel tridui spatium est. In eo sic, ut *Tumor* ejusque *Rubor* augetur, iis, ex lævitate Cutis extensæ, *Nitor* adjicitur; & eadem proportione, qua *Tumor* augetur, remittit *Dolor*, unaque cum eo *Febricula*. Aliquanto jam pacatior res est. Quiescit denique, dormit *Arthriticus*, & cibo reficitur; unde viribus instauratis se recolligit, & otiose suis declarat Paroxysmi nuperam severitatem; pedicis, manicis, cauterio, tormento omni graviorem, Patientiam Stoicorum vincentem. Tunc vitæ anteactæ pœnitet, de sobria firmum magnoque animo propsitum, & de

de ea perducenda cum familiaribus magnopere consulitur.

VI.

A *Doloris* exitu *Paroxysmi* incipit *Declinatio*; in qua præcipuæ notæ Symptoma *Tumor* est; reliqua ante hoc tempus, & quidem ordine jam dicto solent intercidere: sed & *Tumor*, *Rubore*, *Nitoreque* depositis, paulatim mitigatur: Magnitudinem dies aliquot retinet, deinde (Materia transpiratione insensili fugata) detumescens, *Rugas* acquirit, & interdum *Squamulas*. Articuli manet imbecillitas; Spiritus, uti multo labore, fatigati, cessat Paroxysmus, Corpus infirmatum est: quæ tamen omnia somno, Quiete, & Diæta tolluntur, & a Paroxysmo *Arthriticus* sæpe vegetior evadit: sed quibus firmiores spiritus animales, minus illi deprimuntur: hujus ordinis Arthriticus olim mihi narravit, ante Paroxysmum neminem se hebetiorem aut ad res gerendas magis ineptum esse, absoluto eo neminem paratiorem aut magis idoneum. *Declinatio.*

VII.

HOC in *Arthritide* Rectum est, & qui- *Arthritides minus*

 dem

rectæ sunt innumeræ.

dem media circiter ætate laborantium, pleno corpore, & temperamento ſanguineo præditorum. Ab eo quæ deflectunt, innumeræ ſunt *Arthritides*, etiam exquiſitæ: imo quidem *raro*, quod ſæpe mihi in animo fuit, *duas invenire licet ex omni parte congruentes*, & ὁμόλογυς ſed vel inæqualitate ſtadiorum, aut Symptomatum magnitudine vehementiaque non parum inter ſe diſſentientes. Aliæ donantur *Incremento* & *Statu*, ad plures Hebdomadas, atque adeo Menſes ſupra modum extenſas; ut *Dolore* pertinaci acutoque pene confectus, æger vitam agat luctu pleniſſimam, & plane commiſerandam: Aliæ contra ſtadiis, & paucis, & brevibus, coarctantur, ſine ulla *Initii* pompa, *Dolor* ægrum invadit, leviter tangit, & dimittit; ſed et cito recurrit: Aliæ gaudent *Declinatione* tarda, neque niſi poſt complures aliquot dies comedunt, aut ambulant *Arthritici*. Qui rectiſſimus eſt *Arthritidis* Paroxyſmus vere, ſeu autumno, ſed vere crebrius ægrum invadit, & quidem (ut a non nemine obſervatum eſt) mane præſertim, ex eoque inſultu, ſi recte calculum pono, dies circiter triginta perdurat. Omni fere anno revertitur, eadem plerumque tempeſtate: ſin frequentior ejus ſit Paroxyſmus, eſt etiam mitior, tanquam ex natu-

ræ

ræ clementia divisus. Quo magis *Arthriticus* ætate ingravescit, eo plerumque minus dolet. In septuagenariis & octogenariis *Dolor* raro unquam urget: edentula fit *Arthritis*. In senioribus, præcipue phlegmaticis, *Tumor pedum* immanis, perpetuus, sed nec inutilis, non nisi sub ipsam mortem, & tum malo quidem omine, minutus. Nimius essem, si depingendæ *Arthritidis* omnis satagerem; raro enim ullus e Chronicorum numero morbus adeo multiplex, & πολύμορφος. Quinetiam si *Arthritidis* cum aliis morbis complicationes, & inter se vicissitudines enarrare studuerim immensæ esset operæ labor: horum tamen unam alteramve suo loco subnectere non gravabor.

CAP. IV.

De *Arthritidis Subjecto.*

I.

Arthritidis in Sanguine Materia Diathesin facit Arthriticam,

UM Miasma *Arthriticum* in Sanguine moratur, cum eo circumagitur, & motus ejus participat, nullum habet *Subjectum*, cui vel affigi, vel adhærere judicetur, nec tam *Arthritida* faciat quam *Diathesin Arthriticam*. Quamprimum autem exulet, & ad Artus amandata fuerit, duos sibi locos eligit, in quibus sedem ponat, *Articulos*, & eorum *Internodia*. In his præcipue *Membranas*, tam Musculis proprias, eosque

eoſque inveſtientes, quam communes, eoſque ſimul colligantes, & *Vaſa* per Muſculos Sanguinem vehentia laceſſit. Illas, ut acre & mordax Miaſma corrodit; hæc, ut γλισχρὸν, infercit, diſtendit: utroque modo naturæ vim infert, Dolore ſomnum & quietem interpellit; nonnunquam & Tumorem elevat, ſed omnino pallidum.

In Membranis Glanduloſis, in Articulorum intervallis, Arthritida vagam.

MIASMA recipiunt, & a Sanguine ſeparant *Membranæ*, *Glandularum* ope; quæ, ut in Pleura, Peritonæo, Pulmone, Tunica vaginali Teſtium, Capſula Cordis Pericardio, aliiſque paſſim in corpore *Membranis*, ita etiam hiſce jam dictis, adeo ſunt affixæ, ut a Clariſs: *Havers*, qui eas ſedulo & feliciter indagavit, ex omni parte *Glanduloſæ* dicantur. Iis ille ſerum, in Hydrope univerſali a Sanguine ſecerni, non ſine ſumma probabilitate, cenſet; *Arthritidis* eas *vagæ* Subjectum eſſe, non improbabile mihi videtur. Æger ibi Miaſmate depoſito, motu fere privatus, vel lecto, vel ſedili ſe committit; &, tanquam in *Rheumatiſmo*, ſui curam habet. Si de *Arthritide* quis ſermonem interpoſuerit, nihil illi gravius, nihil abſurdius videtur. [*Scil. in Articulorum intervallis* Arthritida! *Quæ vero hæc Doctrina*!] Cum Humerum & Cubitum diu vexaverit *Arthritis*, ad *Femur*, ad *Suram* migrat, ibique eodem modo ſævit.

vit. Sæpe Venæſectione, & tenui Diæta mitigatur; ſæpe autem recurrit, ex Algore præcipue. Nonnullos adeo conſtanter afficit, ut raro eos ex toto vacuos, ſed δυσκινήτυς, ſed claudos, & interdum Clinicos, intueri liceat; tunc *Rheumatiſmum*, quem *Scorbuticum* appellant, quodammodo refert. Sed de hac *Arthritidis* ſpecie alibi fuſius: unum hoc tempore volui, nempe *Subjectum* ejus & Caſtrametationes, quam maxime poſſem, accurate repræſentare.

II.

In Articulis Arthritida fixam, & in Tendinibus,

TRANSEO ad *Articulos*, id eſt *Arthritidis Fixæ* in Artubus *Subjectum*. In quo tractandæ veniunt *Glandulæ* Membranarum & Tendinum minores, & Articulorum majores. *Membranæ* oſſium commiſſuris circumvolutæ, eorumque capita colligantes, *Glandulas* ſæpe habent, quibus a Sanguine ſeparatur, in valetudine proſpera, ad eas lubricandum humor; in adverſa, nonnunquam *Arthriticus*. Hæ plerumque ſunt exiguæ, ſed teſtimonio Microſcopii numero complures. Cum ab iis Vaſa Lymphatica trahunt originem, (quæ multa ſunt, & omni fere corporis regione conſpicienda,) has etiam multas eſſe, ceu Fontes Rivis ſuis reſpondentes, opinatu facile eſt. TEN-

TENDINIBUS etiam inſeruntur *Glandulæ*, ſimiliter parvæ, quæ eorum lubricationi ſolent inſervire; nonnunquam item *Arthritici* Miaſmatis excretioni: unde fit, quod Tofi in *Tendinibus*, tamquam Clavi trabibus impacti, non raro obſerventur.

VERUM præter eas, quæ minoris ſunt ordinis, aliæ ſunt *Glandulæ* inſigni magnitudine; quæ in *Articulis* ſitæ (uti modo dictæ prope eos) ad eorum Oſſa lubricanda, & motus expediendos, *Mucilaginem* emittunt; ideoque a primo Inventore, Celeb. Collega, *Cloptono Havers*, *Mucilaginoſæ* nominantur. In ſtatu corporis *Arthritico*, Materiam *Arthriticam* a Sanguine ſecernunt; & ad eam ſecernendam, præ ceteris quibuſcunque corporis univerſi *Glandulis*, a Natura ſunt electæ. De *Glandulis* his majoribus, pulcrum eſt notare, ſic eas a natura comparatas, ſic commiſſuris oſſium interpoſitas eſſe, ut ab iis leviter compreſſæ *Mucilaginem* ejiciant; minime vero, quod earum artificium eſt, comminuantur: unde ab illorum motu, utut valido, injuriam minime patiuntur. In Artuum Articulo pleroque omni reperiuntur, (quod infra particulatim ediſſeram:) ſicubi vero deſunt, minores illæ, numero permultæ, *Membra-* *In Glandulis Articulorum Mucilaginoſis.*

nis

nis & *Tendinibus* insertæ, earum vices supplent. Hasce omnes *Glandulas* invadit *Arthritis*, & Fibras earum sensiles rodendo, spiritus animales in iis contentos stimulando, Juncturæqne quod vacuum est, infarciendo, primo Dolorem, dein Tumorem, aliaque paroxysmi facit *Arthritici* indicia.

III.

In Halluce. SED ut Articulos singulatim persequar, primo considerandi sunt ii, qui *Hallucis* sunt. Digitus ille pars a Corde remotissima est, cui, tamquam fulcimini, corpus universum, in erigendo sese promovendoque, quam maxime innititur. Eo enim in terram defixo Gressus certi fiunt, & æquales: alterni ejus ope, currendi, pugnandi, & motus pæne omnis violenti munus perficitur. Ut tantis ille muneribus par reddatur, *Globum* habet *Carneum*, amplum, qui Centrum est horum motuum, & duos ossium Articulos, qui *Ligamento communi Membranaceo* involvuntur. In singulis hisce *Articulis* inest *Glandularum* par: quarum omnis *Fimbriæ* in modum extensa est ita, & Ossibus interposita, ut, præcipue cum eorum motu comprimitur, *Mucilaginem*, re salutis incolumi, in usum jam dictum

dictum emittat; ingruente vero *Arthritidis* Paroxyſmo, ejus *Miaſma* recipiat. Hæc *Podagræ* Scena principalis; hic agit Tragœdiam, hæc Εςία. In hanc *Membranam*, & *Glandulas* haſce *Mucilaginoſas* Miaſma depoſitum, Dolorem quantum maximum, malum, quo humano generi vix quicquam unquam ærumnoſius aut intolerabilius, affert. Podagræ *ſedes principalis,*

PORRO, ut Corpus neve hac, neve illac vacillet, ſed firmo pede ſtet, diverſis *Oſſibus*, vario modo connexis, & ad ea connectenda & Tendines firmandos, *Ligamentis* eſt donatum. Hos *Articulos*, ſive potius hæc *Ligamenta* præcipue vero *Glandulas* in iis minores ſæpe invadit Podagra, ad aliud ex alio ſerpens, & viciſſim mordens. *aliæ minoris ordinis.*

IN *planta Pedis* latum ac validum eſt *Ligamentum*, quod primæ Phalangis Oſſa colligat, ejuſque Seſamoidea comprehendit. Hoc graviter urgeri interdum novi. Eſt ubi Convexum Pedis occupat, & in illud iram exercet: ſic, ut etiam in Calcaneum, Talum, & Malleolum. Eſt etiam ubi *Podagra* Pedis univerſi cum *Articulamenta*, cum *Membranas*, ſimul excruciet, tumefaciat.

POST multas acceſſiones, in veteribus *Podagricis*, Tendinum Contracturas, Tofos, & Ulcera, licet obſervare.

IV.

Chiragræ *Subjectum.* MANUS eadem fere, quæ *Pedis*, & compoſitio & *Arthritis*. Ut in recipiendo, retinendo, divertendo, propellendo, aliiſque vitæ actionibus innumeris, munus obeat, Digitos, *Articulos*, & *Ligamenta* habet, divino certe artificio fabricata & conjuncta; *Pollicem*, nempe duobus, quatuor *Digitos* duodecem *Articulis*, ſeſe huc illuc motantes. Ut recte moveant, Digitorum Oſſa *Ligamentis* vinciuntur, & locis ſuis continentur. Idem de *Metacarpio* dicendum. In *Carpo Ligamentum* annulare, cum aliis nonnullis *Tendines* & *Oſſa* comprimit. Cuilibet Articulo binæ inſunt *Fimbriæ Glanduloſæ*. Ubi *Carpi* Oſſa cum *Radio* committuntur, *Glandularum* ſeries per Carnem externam ſe exporrigit: aliæ ejus ſolius Oſſibus apponuntur. Hæ Manuum *Glandulæ*, & minoris ordinis aliarum ergo *Tendines*, (forſan etiam *Ligamenta*) cum *Articulis* ſolent infeſtari *Chiragra*, communius quam Pedum Digiti, quorum minores non ita crebro tentantur. Eſt illorum Dolor, Inflammatio, Tofus, Diſtortio,

&

& interdum Ulcus; atque adeo Membri, tam ad beate vivendum necessarii, usus prope abolitus.

V.

AD *Cubitum* ascendamus, ubi *Os Humeri* cum *Ulna* & *Radio*, per Διάρθρωσιν, (id est, ad motum magnum, articulatione laxa, & de facili eum admittente) *Ligamento communi membranaceo*, connectitur. Hujus Articuli beneficio, & Pacis & Belli res geruntur. Cubito enim, Pace Verborum incutit Orator; Bello, vim Ictuum Miles. Quæ infestat hunc Articulum *Arthritis*, nec creberrima, neque maxima est. Duæ sunt hujus Articuli *Glandulæ Mucilaginosæ*, quarum majorem, ex *Osteologia nova* Clariss. *Havers*, in æs incidi Tab. 1, Fig. 1, curavi. *Humeri* Os processum infimum majorem, Cartilagine obductum habet. Membranam, *Glandulis minoribus* proculdubio donatam, eum ambientem, *Arthritis* sæpe invadit; Tumorem eo loci facit; alias roseum, alias pallidum; nullo quantum observavi, vel saltem mediocri Dolore comitatum: Ille Tofos denique concretos; hic qui aliquanto major, Gelatinam continet, & Tumor oviformis est.

Cubiti *Arthritis*, & *Tumor oviformis.*

VI. OS-

VI.

Humeri *Arthritis.*

OSSIS *Humeri* Caput ſuperius, quæ *Apophyſis* magna & rotunda eſt, Cartilaginem habet, qua cum *Scapula*, per *Arthrodiam*, jungitur: Nobiliſſimi hujus Articuli, & in laboribus ſuſtinendis utiliſſimi, ut ſedibus ſuis retineantur Oſſa, *Ligamento lato Membranaceo*, ceu Faſcia, colligantur. Hanc *Membranam* aliquando *Arthritis* occupat, & dies aliquot tenet; ſed raro primis ſuis acceſſionibus; raro etiam eo ſe loci totam exerit. E contrario, brevi tempore, vel *ad Manus, ſive Pedis Digitos, ſeſe corripit, & Paroxyſmum perficit.* Unde fit, quod ut rara hæc *Arthritidis* ſpecies, ita etiam mitis eſſe ſolet, neque Tumore, neque Rubore, neque Dolore multo ſignata. *Ligamentum* illud *Membranaceum*, propter *Glandulas* in eo parvas, aggredi videtur: ſed & aliæ ſunt majoris ordinis binæ *Glandulæ Mucilaginoſæ*, in ipſo Articulo ſitæ; quæ in iis, qui ſumme ſunt *Arthritici*, Miaſma ſeparant a Sanguine, & in Articuli cavum evomunt.

VII.

Genu *Arthritis.*

INFERIOR pars *Femoris* cum Tibia,

bia, per γιγγλυμὸν, commiſſa eſt: Anterius huic Articulo, ad eum ſtabiliendum, impoſita eſt *Patella.* Oſſa variis *Ligamentis* connectuntur; primnm *Membranaceo* ac communi, quod univerſum Articulum, excepta *Patella*, ambit: Tum aliis, hic illic oriundis, itaque tranſverſis, ut in locis ſuis Oſſa ſerventur, & ſecundum Articuli Fabricam apte moveantur. Genu ſic conſtituto, tam Dei quam Hominum Favorem & Benevolentiam eo precamur. Hiſce *Membranis* interdum *Arthritis* inſidit; Tumorem ea regione facit, eumque non raro magnum; ſed plerumque pallidum, Dolore non acutiſſimo ſtipatum. Raro *Patellam* afficit *Arthritis*, propter *Membranaceum* illud *Ligamentum*, Patellæ ſubjectum, minimeque circumvolutum; ſed et Patellam interdum afficit. *Glandulas* hujus Articuli magnas, ſive *Mucilaginoſas*, exhibet Tab. 1, Fig. 2, e Clariſſ. *Havers.* Ubi A A A A Genu pars anterior eſt, Patella remota. a a a a *Glandulæ* magnæ, & *Mucilaginoſæ*. b b b b Membrana, quæ eas cum Articulo, tegit. C. *Patella.*

VIII.

IN *Coxæ* Articulo, *Oſſis Femoris* extremitas ſuperior, *Epiphyſin* amplam & rotnndam, Coxæ *Arthritis.*

tundam, Cartilagine munitam habet; quod globoſum ejus Caput, in Oſſis *Iſchii* Κοτύλlω immittitur, ibique duobus *Ligamentis* detinetur. Horum alterum, quod exterius, *Membranaceum*, latum, durum, craſſum, & validum, Articulum circumdat omnem: alterum, quod interius, teres, ab ipſo *Acetabuli* fundo productum, in *Oſſis Femoris* ſuſceptum Caput inſeritur, idque *Acetabulo* firmiſſime adalligat, itaque perficit Articulationem per Ενάρθρωσιν. Intimo *Acetabulo* ſinus eſt, a natura in Oſſe *Iſchio* excavata, & quidem artificioſiſſime: nam cum ideo fit, ut *Glandulam Mucilaginoſam*, uſu & magnitudine inſignem, in ſe recipiat; ita quidem fit, ut iſto ſinu ſervata, ab *Oſſe Femoris* rotante, motuſque ſuos obeunte, minime lædatur. Eſt hæc *Glandula*, e ſuæ tribus præcipuis, una: In ſtatu naturali, Mucilaginem, ad lubricandum hunc Articulum, in motu corporis omni neceſſariam excernit: In ſtatu *Arthritico*, morbi materiam in ſe recipit inque Articuli cavum infundit: unde Ægrotanti malorum *Ilias*; Dolor, Ligamentorum relaxatio, Femoris motus impeditus; non ſolum Articuli, ſed facto in Femur Humorum Cataclyſmo, illius etiam Tumor: cui deinceps ſuccreſcit Febris Hectica, & Φθίσις, ab *Hippocrate* dicta Ισχιαδική. Nonnunquam

quam Inguini committitur, & moram in eo trahens, urinæ facit difficultatem, & denique Sphacelum.

IX.

ITA Artuum percurrimus Articulos, partim ut veteribus morem geramus, & diſciplinam eorum *Arthriticam* imitemur; partim quia veri ſpeciem non mediocrem præ ſe fert. Sed hanc rem intimius & diligentius inſpicienti patet, non tam *Arthritida* τ̃ Ἀρθρῶν, quam τῶν Ἀδένων, adfectum eſſe. Ubicunque enim loci ἐν τοῖς ἔξω manſionem habet, *Glandula* eſt; nunc in *Membrana Muſculorum propria*, nunc *communi*, modo in *Tendine*, modo in *Ligamento* Capita Oſſium in Articulo coercente, modo in ipſo *Articulo*; ſemper, inquam, *Glandula* eſt: neque partes aliæ, niſi propter *Glandulas*, id eſt caſu & fortuitu gravantur. In *Arthritide vaga* Dolor & Tumor (ne dicam reliqua ejus Accidentia) fiunt a Materia quæ primum *Glandulas* infeſtat; deinde *Membranas*, in quibus illæ figuntur, & partes iis vicinas: Nihil hic Articulamenti eſt. In *Arthritide Fixa* eadem aliaque notantur Accidentia, ſed quæ a *Miaſmate Arthritico*, ſive *Glandulas* in *Ligamentis Membranaceis* parvas, ſive magnas

Arthritis Glandularum *morbus.*

in *Articulo*, unas occupante, producuntur. Quod *Gelatina*, quod *Tofus* Articulum quemvis impleat distendatque, *Glandulæ* Miasma recipienti, & in Articuli cavernam illud effundenti, totum id debetur omnino. Confirmat hoc in *Tendine Tofus*, qui a *Glandula* sola, (absque Articulo) materiam excernente vitiosam, oriri se fatetur. Concludimus ergo, *Arthritida*, non minus quam *Scrofulam*, si apte, si recte verba fecerimus, *Glandularum* in Artubus esse morbum.

Hæc de *Arthritidis Subjecto* hactenus.

Cap. V.

Diss. I. Cap. V.

De Causis Arthritidos.

I.

CAUSA *Arthritidis* Conjuncta, quæ maxime nostros homines excruciat, videtur esse (nam de re adeo obscura non licet δογματίζειν) acris quædam materia, quæ a Sanguine in Articulis deposita, ibi membranas eos investientes stimulat, & arrodit; itaque Dolorem, ut & alia, Paroxysmi quæ sunt *Arthritici*, Symptomata committit.

Causa Arthritidis *Conjuncta Acre aliquod,*

mittit. *Acrem* effe oftendit Doloris vehementia, quæ, cum acerbiffima fit, caufam habeat effectricem fibi refpondentem omnino neceffe eft: At in *Arthriticorum* Sanguine nihil æque rodit, ac quod Acre: idque in eo copiofum effe vel ex eo liquet, quod in fero latens & dilutum linguam maximopere feriat.

II.

Exigua fæpe quantitate.

SAL hoc *Acre* locum (ut opinor) habet, in *Arthritide* ea præcipue, quæ a Vinis tenuibus, a Pomaceo, & ejufmodi Liquoribus generatur: Utque ejus Acrimoniam oftendit Dolor, ita quidem maxime, quod tantilla ejus quantitate graviffimus ille, pæneque impatibilis, excitetur. Guttas certe perpaucas, unam forfan vel alteram, ad Paroxyfmum inducendum fufficere, non eft improbabile. Unde enim alias fit, quod initio Paroxyfmi Clamores & Ejulatus audiamus, at Tumoris aut Inflammationis omnino nihil afpiciamus. Huic autem uni alterive Guttæ, deinceps Humores alii fuffunduntur; qui Tumorem faciunt, eumque interdum immane quantum.

NEQUE obeft, quod a Vinorum tenuium, & Pomacei, id eft, Liquorum

Aci-

Acidorum, non autem *Acrium* uſu, fiat hæc *Arthritis*; quando conſtet experimento *Acida* ore ſumpta, & per ventriculum in Sanguinem admiſſa, ſpeciem ibi *Alcalinam* induere, & *Acria* reddi: & ut deducam argumentum ad *Dunmonios* noſtros, Pomacei non parum *Acidi* apud eos id abunde monſtrat; quando eorum, qui in illud ſe ingurgitant, Urina, Sale *Alcalico* ſic, ut vix ulla unquam magis, abundet.

Eaque ab Acidis *oriunda:*

III.

ALIA eſt cauſa continens *Arthritidis*, ſcil. *Cruda* quædam materia, *craſſa*, *tenax*, & *glutinoſa*; quæ, cum in partibus a Corde remotiſſimis, per Venas & Arterias capillares, non niſi difficulter impellatur, in iis ſæpe hæreat, earum tunicas diſtendat, itaque Dolorem afferat, non tam magnum & acutum, ac qui ab Acri fit; ſed ſi cum eo comparetur, obtuſum & tolerabilem. Tumorem etiam facit, ſed tarde, neque niſi poſt aliquam-multos ab inſultu dies; eumque pallidum, frigidum, Oedemati magis quam Inflammationi ſimilem. Tumor hic Articulis complures ſæpe Hebdomadas, ſæpe etiam menſes inſidet; quo vero diuturnius, eo plerumque minori cum Dolore. *Tumor* & *Dolor* in hac *Arthritide*,

Aliquando Γλισχρὸν:

fic ut prædicta, funt in ratione inter fe inverfa, fed minori quam in ea: ut Tumor augetur, Dolor minuitur, fed lentius quam ab *Acri* caufa. Diu nunc Articulis hæret, nunc per eorum intervalla multum vagatur: Nam alios a Crudo *Arthriticos*, permulta annorum fpatia, tumefactis Articulis & diftortis Digitis; alios *Arthritide vaga* perpetuo fere laborantes obfervare licet. Ex hujufmodi caufa, (*Cruditate* fcil.) dolent ii præcipue, qui Cerevifiæ Crudæ, neque fatis coctæ defæcatæque potationi, quique Gulæ, & fimul Inertiæ fe dederunt, *Arthritidi* quafi victimas futuras: quibus Alimenti nimio plus ingeritur, at nec in Sanguinem mutatur, neque foras exulat, unde *Arthritidi* fit materia.

IV.

Sæpe ex duobus hifce conjunctis, diverfa ratione.

EX duobus hifce *Acri* & *Crudo* compofitis, fæpe tertia fit *Arthritidis* Caufa conjuncta, quæ (ut mihi videtur) omnium frequentiffima eft, & pro diverfa partium ratione inter fe diverfa. Hæc eft illa (partim *Acris*, & *Cruda* partim) materia, quæ a Venæfectione Sanguinem *Arthriticorum* innatat; alias craffior, & coloris fere crocei; alias tenuior, & ad cæruleum tendens;

dens; adeo vero constans, ut raro unquam aliam in veteribus *Arthriticis* esse, probet detracti Sanguinis in Cyatho facies.

V.

Unde Curatio Arthritidis *diversa.*

A Causæ hujus diversitate, nunc ab *Acri*, nunc a *Crudo*, nunc ab his, & quidem multifariam compositis, orta, evenire judico, (quod & hanc diversitatem magnopere probat,) decantatum illud ænigma, Qui fieri possit, quod *Arthritis* medendi methodos, & remedia tam varia requirat? nimirum a diversa morbi illius causæ continentis indole, & natura: neque hoc veteribus ignotum; [*Podagræ affectum*, (ita, *Guinterio* vertente, † *Alexander*) *ex multis diversisque causis originem trahere, inprimis sciri oportet: unde meo judicio propter generationis varietatem, neque internosci probe, neque absolutam curationem consequi poterit.*]

---

† Τὸ τῆς ποδάγρας πάθος εἰδέναι χρὴ πρό γε πάντων, ὡς ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων αἰτιῶν ἔχει τὴν σύστασιν. ὅθεν, οἶμαι, διὰ τὸ ποικίλον τῆς γενέσεως οὔτε διαγνωσθῆναι καλῶς, οὔτε θεραπείας τελείας ἠδυνήθη ἐπιτυχεῖν. Lib. II, c. 1.

VI.

Causa προηγουμένη,

CAUSA *Arthritidis* conjuncta sive continente posita, proximum est, in ejus ortum & natales inquirere; unde προηγουμένης, sive Antecedentis Causæ ratio explicabitur. Miasma *Arthriticum* vel congenitum, vel innatum, & adventitium est; quod vel Lacteis, vel Utero, vel Pulmone Sanguinem ingreditur. Congenitum aut Semine masculino a Patre, aut Nutrimento a Matre, in Fœtum derivatur. De priori modo notandum, ut clarius innotescat, inter Atomos, sive *minima naturalia*, & *minima visibilia*, immensam esse Corporum multitudinem, innumeras Atomorum complexiones sive copulationes, quæ visum fugiant, at in naturæ rebus agendis sint efficacissimæ. Hujusce ordinis sunt Magnetismi, Ventorum, Tonitruum, Gravitatis, aliorumque φαινομένων Causæ insigniter effectrices. Cernuntur effecta; sed ultra oculorum aciem, in obscuro positæ, eorum causæ latent. Hujus omnino generis sunt Variolarum, Febrium pestilentium, Luis Venereæ, aliorumque morborum contagiosorum Miasmata: hujusce item, quæ Semine masculino traducuntur, & morbos pariunt hæreditarios, ut *Arthritidem,*

Miasma nunc congenitum.

Inter minima naturalia & visibilia, immensam esse Corporum multitudinem.

thritidem, aliosque. Sicui vero admirationem moverit quod tam minutæ compages Atomorum, ad morbos adeo graves inferendos, sint tam valentes; perpendat omnino velim Animalculum in Semine masculino contentum, membris distinctum, Musculis, Visceribus, Nervis, Arteriis, Venis, sensuum organis, aliisque ad perfectum Animal necessariis, donatum. Quod si hujusmodi Animal, idque multiplex, & gregatim in Semine natans, (ut a Clariss. *Leewenhookio* factum est) observetur; quid est, cur morborum, cur *Arthritica* μιάσματα in eo vehi dubitemus affirmare? *Ut ab Animalculo in Semine probatur.*

VII.

DE illo, una cum alimento a materno corpore, per Arteriam umbilicalem, in Foetum impulso, itaque ejus Sanguini commisto, clarior res est, quam ut ei exponendæ tempus impendam: sicque revera interdum accidere, ex eo patet, quod a Matre *Arthritica*, sed Patre sano gnati, Articulorum morbos ab ea jure merito censeantur accipere. *Miasma nunc a Matre una cum alimento acceptum:*

VIII.

MIASMA Sanguini innatum, ab ejus *Sanguini nunc innatum.*

jus Dyscrasia sumit initium. Exploratissimum est, Liquores præcipue compositos, sæpe magnas subire mutationes; alios evehi, & puriores reddi, alios autem pendulos, γλίσχρους, aut acescentes: cujus utique rei, in Cerevisia, Pomaceo, Vino, ceterisque Liquoribus, exempla sunt quotidiana. Quod dudum fragrans, & odoratum, ipsiusque *Liberi* Flos, id jam fugiens, in vappam degenerat. Quod dudum molle & delicatum, id jam acidum linguam icit. In Sanguine, Liquorum omnium Composito, quin idem fieret, nulla potest esse dubitatio. Nunc particulæ, ex Atomis conglomeratis in eo factæ, denuo solvuntur. Salia, Terris exuta, fiunt aculeata. Nova sunt inde Atomorum Fœdera, novæ compages fiunt; eæque naturæ rebus adeo adversæ & inimicæ, ut morbos, e. g. Hydropa, Scorbutum, Scrofulam, *Arthritida*, ne dicam alios, sæpissime committant, eorumque non immerito *Semina* dicantur.

Ab ejus Dyscrasia sumens initium,

IX.

Ex erratis in sex non-naturalibus:

HÆ Sanguinis Dyscrasiæ, viam *Arthritidi* facientes, ab erratis in Sex non naturalibus oriri solent: a nullo vero alio magis, quam a nimia *Quiete*. Ut enim corporis

poris exercitatio, Sanguinem agitando, ſicque retrimenta & particulas ejus effœtas expellendo, reliquaſque puriores & integriores inter ſe miſcendo, robur & vim ejus αἱματοποιητικὴν, adeoque rem ſalutis optime tuetur: ita e contrario vita motus expers, & deſidioſa, ſæpe in cauſa eſt, quod Corporis augeatur moles; ſed minuatur ſalus: quod Sanguis iners, & torpens Spurcitiem, & τὴν γλισχρότητα acquirat, materiam *Arthritidi* faceſſentem. Hoc autem in hominibus corpulentis, & vitam agentibus urbanam, qui aëre & exercitatione carent, aut iis qui rure habitantes, omiſſa Venatione, Diſploſione Globorum, Sagittarum miſſione, alioque omni corporis labore, jamdudum otio ſe dant, locum habet uſitatiſſime: aut in iis qui Menſium, qui Hæmorrhoidum Fluxum, aliumve quemvis habent ſuppreſſum, præſertim Ulcus. *Præſertim a nimia* Quiete.

SED Lacteorum ora ſunt porta illa regia, per quam Miaſma, ſive Semen *Arthriticum*, confeſtim & creberrime Sanguinem ingreditur. De illis quatenus apertis, & corpora in ſe craſſa admittentibus, multum expedivit Clariſſ. *Liſteri* curioſa felicitas. Injecit ille in Canis famelici Inteſtinum Jejunum Succi inſpiſſati, *Indigo* dicti, Solutionem; unde Venæ *Lacteæ* extemplo *Miaſma per Lacteorum ora corpus ingreditur.*

templo *Cærulea* reddebantur; & palam fiebat, horunce vaſorum ora uſque eo patere, ut per ea Succi hujus particulæ, nequaquam minimæ, atque adeo bene magnæ, viam invenirent. Nobiliſſimi &, ſiquod unquam, luciferi hujus experimenti fidem infirmare conatus eſt non nemo, propoſito non reſpondere illud obtendens: quod, pace tanti viri, arte noſtra præcellentis, & non uno genere litterarum ornati, *non nimis ingenue factum eſt*: neque enim cuiquam licet contra veritatem hiſcere, & verba factis opponere. Hiſce manibus idem ipſe plus ſemel factum eveniſſe vidi; nimirum Venas *Lacteas*, ab immiſſo in *Jejunum* iſtiuſmodi Soluto, *Cæruleas*; ipſumque Liquorem, ſecta vena, in Meſenterii membranam, manifeſto evomentes.

Eorum magnitudo vendicatur.

XI.

DATO poſitoque hoc experimento, quod certo certius eſt [*de lato in Lacteas introitu*] de corporum craſſiorum, de *Arthritidis*, aliorumque materiæ morborum per eas in Sanguinem meatu, res evidentiſſima eſt; verum & ex eo diſcimus, qui fieri poſſit, quod toties ex victu inepto & Dyſpepſia, *Arthritis* (ut alios taceam

affectus) originem capeſſat. Materia, quæ per hanc portam, *Arthritica* corpus ingreditur, aut *Baccho* aut *Cerere* generatur, aut Ventriculi debilitate, & ad cibos concoquendum impotentia fit.

POTIO nocet, alias, ſi mali generis ſit; alias, ſi immodice; alias, ſi intempeſtive ſumta. Mali generis ſunt Aquæ Stillatitiæ, Spiritus ardentes, Vina (ſicut dixi) tenuia, Pomaceum, Cereviſia cruda, quæ *Arthritidi* (quod vulgo notum eſt) ſæpiſſime viam ſternunt, & præcipue ſupra modum adhibita præbent materiam. In omni pæne angulo terræ, hujuſmodi videre licet Combibones, claudos, articulis tumefactis & diſtortis δυσκινήτες, miſerum in modum *Arthritide* cruciatos. Novi Oppidulum *Arthritide* impendio vexatum, idque magna ex parte (quod de hac re ſedulo inquirenti mihi, iterum & ſæpius a fide dignis renunciatum eſt,) ex Cereviſiæ crudæ & ſemicoctæ potu. Omnium autem maxime nocet iſtiuſmodi potatio liquidorum matutina; quæ Ventriculo inimica, vel Tunicam ejus interiorem, una cum Glandulis ejus, adurendo, (quod de Spiritibus, & Aquis ardentibus,) aut Ventriculi Fermentum obtundendo, (quod de Cereviſia dicta intellegendum,) primo Pepſin, & deinde Famem tollit: unde

Hac porta intrant mali generis potulenta.

Ut & intempeſtive ſumta; &

unde fequitur malorum Ilias, & identidem *Arthritis*.

XII.

SED & aliud eft, quod in *Arthritide* pauperum explicanda præcipue, hifce omnibus antepono, Aquæ fcil. impuræ & infalubris ufus. [*Reperiuntur*, inquit Sennertus, *Aquæ interdum, quæ ad* Arthritidem *faciunt, & in iis locis ubi* Arthritis *Endemia quasi eft, non folum divites qui vinum bibunt, fed & pauperes Aquæ potores* Arthritide *corripiuntur*.] Hoc apud *Dunmonios* nimio plus valere fufpicor; quibus Aqua puteana non optima, atque adeo dura, & minus falubris, ut ab ejus vitio fæpe Guttur intumefcat, doleant Inteftina, Membra, eorumque (fic opinari licet) interdum Articuli.

Aquæ vitiosæ,

XIII.

UT autem Caufam antecedentem illam, ob quam *Arthritis* apud *Dunmonios*, nuperis hifce annis adeo percrebuit, & tanquam Endemia fuit, pro modo virium inveftigem; fæpe hæc cum animo cogitanti nulla alia videtur, quam Calcis apud nos in agricolatione ufus. Vide, quanta hujus

Calx, Dunmoniis *multum in ufu;*

hujus ſit cum Toſis *Arthriticis* ſimilitudo: ſive utriuſque faciem, ſive pondus ſpectemus, Ovum ovo vix ſimilius. Sin hæc Ætiologia nimium ſubtilis, & a naturæ rebus aliena cenſeatur, mea quidem ſententia judico, cum natura illam maxime convenire. Calx enim ab Agricolis, una cum Gleba, raſtro & tudicula intime commiſcetur. Inde pars in ſegetem & granum aſcendit; pluvia pars abluitur: itaque tam eſculentis, quam potulentis ſe adjungens, ſimul cum victu quotidiano, ore demittitur.

QUID quod hujus in Agricultura uſui, & *Arthritidi*, apud *Dunmonium*, idem fuit incrementum. Centenos ante annos, nulla aut rara, in colendis agris, a noſtris hominibus adhibita fuit Calx: Rara etiam *Arthritis*. Quo tempore primum ei conſuevimus, illo præter propter ingruit hæc, & pari proportione invaluit. Cumque eadem ſit utriuſque ratio, neque ex communi cauſa ulla poſſunt deduci alterum ab eorum altero, *Arthritidem* a *Calce* aliqua ex parte fieri, probabile eſt.

XIV.

NOCENT hujuſmodi Liquida plerumque ſuo Marte; in Cibis alia res eſt: illis *Reliquiæ Δυσκατ*].

illis enim opus eſt Concoctione, id eſt, diuturniore in Ventriculo mora, Fermenti in ipſos actione, inque mucum & putredinem ſui converſione: quibus efficiendis ſi par non ſit Ventriculus, hinc *Dyſpepſia.* Cujus in cauſa eſſe ſolent aut Cibi craſſiores, & inepti, aut ὑπέρμετρον & ad Gulam uſque ingeſti, aut ſi tempore capiantur parum idoneo. Craſſiores obſunt Carnes e.g. Bubulæ, Porcinæ, aliæque permultæ, quæ tametſi generis valentiſſimi (ut *Celſi* verbo utar) ſive in quo plurimum alimenti; obſunt tamen iis, quibus Stomachus imbecillis, & Cibis adeo difficilibus conficiendis impar. Adhæc optimi & εὔχυμοι Cibi, nimio plus devorati, Ventriculum aggravant potius quam naturam reficiunt, & *Arthritidi* ſuppeditant materiem amplam, & locupletem. Huc conferunt etiam Cibatus intempeſtivi; quales ſunt apud noſtrates Cœnæ dubiæ, vel ex Carne Cibiſve aliis δυσπέπτοις, ſera nocte appoſitæ: quæ quidem magnopere faciunt ad noſtrorum hominum *Arthritides.*

Maxima pars Arthritici *Miaſmatis, per Lacteas ingreditur;*

EX hiſce fontibus plurimi ducuntur rivi Miaſmatis *Arthritici*; quod pleno demum alveo per vaſa Lactea Sanguini commiſcetur, in paroxyſmum ſuo tempore erupturum: adeo certe copioſum, ut ſi orbem

orbem *Arthriticum* usquequaque perlustremus, ejus minimum pars dimidia (sic calculum pono) hac antecedente causa dolet: Illa προηγουμένων omnium omnino principalis est, a qua sæpissime profluit *Arthritis*.

XV.

UTERO corpus intrare Miasma *Arthriticum*, ex eo liquet, quod Fœminæ puræ, integræque, solo complexu *Arthriticorum*, (id quod sæpissime notavi) fiant *Arthriticæ*. Semine nimirum masculino contentum, una cum eo infunditur, & Sanguine fœminino receptum in eo more suo debacchatur. Complures hujusce tribus apud nos *Arthritides* sunt; unde Miasmatis *Arthritici* vehiculum, Semen masculinum esse non infrequens, existimandum est. *Aliqua utero,*

XVI.

POSTREMO loco, *Pulmone* inter respirandum illud in Sanguinem penetrare, non est improbabile; cum mero concubitu ejusdem Sexus hominum, contrahatur *Arthritis*, & ab ὁμεύνων aliis inficiantur alii. Cujus utique rei tot præsto sunt *Aliqua Pulmone.*

 exempla,

exempla, ut Halitu Miasma invehi, & (quando nulla via probabilior in mentem mihi veniat) per *Pulmonem* in Sanguinem se insinuare, jamdudum in suspectis habeam.

XVII.

Πρόφασις alia Causam continentem in Sanguine movet,

TERTIO loco superest, ut de Causa Procatarctica, sive προφάσιν, verba faciam; quæ Continentem movendo, Paroxysmum infert *Arthriticum*. Est ea diversa, & diverso modo agit: Alia nempe, Miasma in Sanguine collectum, & jam ad turbas in eo nunc exciendas aptum exstimulando, & ad τὸ παροξυσμὸν adigendo, infert: cujusmodi sunt Aquarum Stillatitiarum, Spiritus ardentis Vini præcipue tenuis subacidique, Pomacei, Cerevisiæ veteris Potatio. Cibi lauti, vel natura, ut Carnis Ferinæ, Porcinæ, Lampetræ, Concharum, Cyprinorum, Sturionis, comestura. His adde *Spirituum Volatilium*, *Theriacæ Androm. Pul. e Chel. C. C.* maxime vero *Chalybeatorum* usum immodicum & imperitum. Novi *Arthriticum*, qui ex Cerevisiæ vetustæ Cyatho uno, a meridie poto, mane postero doluit Articulis; idque, facto sæpius experimento, usu confirmatum est. In aliis idem a Vino turbido, neque de-

defæcato, ut & a novitio, cui nihil ætatis acceſſit, obſervatum. Quanta Carnis ſit Porcinæ vis in evehendo Sanguine, eoque polluendo, *Lepra Judæorum* abunde probat: ab eodem ſuavi cibo, & nutrimenti pleno, dolorem in *Podagrico* propter excitatum ab eo Miaſma, notavi. Ferinæ eadem eſt ratio; qua vix quicquam obſoniorum ſanguinem magis elevat, & calcar ad hoſtem expellendum magis adhibet. De Cyprinorum eſu pinguiorum, affirmat ex *Alexandrino* * *Schenckius*, [Podagroſum *quendam, ita huic cibo audientem habuiſſe* Podagram; *ut in manu illi eſſet hoc pacto quandocunque vellet eam accerſere.*] Lampetra noſtra qua nihil guſtum magis acutum habet, nihil linguam acrius ferit, quaſi ad vocandam *Arthritida* natum eſt animal. Quinimo Cibi ſatis εὔχυμοι, nimio plus ingeſti, & devorati, veterem movendo in Sanguine materiam *Arthriticam*, Paroxyſmum ſæpe introducunt. Poſt hujuſmodi Gulam Epulones *Arthritide* tentari creberrimum eſt.

---

* Obſervat. medicin. Lib. V. pag. 751.

XVIII.

Alia Cruorem ipsum exagitat;

ALIA προκαταρκτικὴ cruorem vehementer agitando turbandoque, ſæpe facit, ut *Arthritis* ingruat. Vinaceis in uſu eſt, cum Vina lutulenta ſunt, ut tenuentur, ea conto immiſſo huc illuc concitare, & perturbare; unde brevi patiuntur ea, quicquid impuri craſſive in ſe contineant ad imum ſubſidere. Simili fere modo Sanguis, ſive nimio Calore, ut in Thermis Balneatione, ſive Corporis univerſi exercitatione, ut ambulando, ſaltando, equitando &c. ſive ejus concuſſu, ut in vomitione, purgatione, puerperio agitatus, in Articulis ſæpe Miaſma deponit *Arthriticum*.

Eum alia minuit.

ALIA ſpatium, in quo natura libere agat, augendo, theatrum ampliando, λῆψιν arceſſit. Muſta in doliolo pleno minime ſpumant, aut ζύμωσιν, ita, ut oportet, ineunt. Detracto ejus aliquantillo, ζύμωσις, unde fæcum ſeparatio, brevi incipit. Similiter, a Miſſione Sanguinis, exordiri paroxyſmum, in propatulo eſt, & uſu mihi confirmatum; ſed hoc in corporibus plethoricis & ſanguine abundantibus ſolum accidit.

Ad Paroxyſmum

INSUPER, ad eum mirifice confert externi

externi Aeris Conſtitutio: Humida San- *conferunt*
guinem fundit, & *Arthritida*, ſic, ut mor- *externi A-*
bos Catarrhoſos pleroſque omnes appor- *eris conſti-*
tet. Hinc Autumno, & Aprili, graſſan- *tutio,*
tur ii præcipue; & vel per Artus vagata, *Humida,*
vel Articulis affixa iis menſibus *Arthritis*, impetus facit & multos, & immanes: Aliaſque ſtatu cœli pluvio, Sanguis ea, præſertim in ætate provectis, inquinatus, orgaſmos & turbas ſubit inuſitatas; unde vagi Dolores aliaque Symptomata, quæ ad extrudendum Miaſma *Arthriticum*, & paroxyſmum moliendum, naturæ conatus arguunt. Porro *Frigus* ſæpe paroxyſmum *Frigida,*
affert, & vel foramina Cutis occludendo perſpirationemque minuendo, aliove aliquo modo (neque enim adeo de rei modo, atque de re ipſa conſtat) Miaſma Articulis committi facit tam frequenter, ut e Procatarcticis omnibus una ſit creberrimis. In aere frigido aſperoque, quam in humido mollique magis gliſcit *Arthritis*: quod ex hominibus ſanis integriſque, aere molli natis eique diu aſſuetis, tandem ad *Dunmonium* ſe conferentibus, & ſine ulla victus alteratione vel in vita mutatione Ποδαγρῶσι (quod utique plus ſemel obſervavi) manifeſtum eſt.

QUINETIAM *Venti* in iſtiuſmodi *Venti:*
Cauſis a nonnullis cenſentur, præcipue

Caurus apud *Batavos*; qui a Cl. *Sylvio* Sanguini vim inferre, & Miafmatis *Arthritici* expulfionem promovere traditur.

XIX.

Artuum Imbecillitas,

LOCI jam denique, Miafma e Sanguine expulfum ἐν τοῖς ἔξω recipientis, habenda eft ratio. Is in *Arthritide vaga* Artus funt; in ea vero quæ *Fixa* eft, eorum Articuli. De utriufque fede, cogitandum eft, eam, ob Imbecillitatem & ἀτονίαν, onere ifthoc *Arthritico* fibi impofito, premi. Eft autem ea Imbecillitas, five naturalis, five cafu facta. Nemini non notum eft, in corpore utut dædalo & perfecto omni, partem aliam alia valentiorem effe, & ad infirmiorem a natura mandari onera, humorumque fieri in eam ῥοπήν. In iis, qui defidiæ, otio, & inertiæ mancipia fe dederunt, neutiquam mirandum Artus enervari & imbecilliores reddi; itaque materiam, quæ laboriofo vitæ genere alias exularet, *Arthriticam* in fe fufcipere. Hoc quotidiano docemur ufu; hic rerum ordo. Quæ vero pars natura imbecillis, fæpe cafu reddita eft imbecillior: idque caufa interdum extra, aliquando intus agente. Hujus Claffis funt Animi παθήματα, Mæftitia, Terror, Ira vehemens;

Sive naturalis, five cafu facta.

vehemens; Curæ & Anxietates, Vigiliæ intempeſtivæ; Venus immodica &c. Quæ utique omnes Spiritus animales hauriendo, deprimendoque, & tonicum, in iis quæ extra ſunt, vigorem minuendo relaxandoque, aliave aliqua via, (de qua tametſi non ſatis intellecta, conſtat,) Paroxyſmum invocant Articularem. Veterem novi Αρθρελτικὸν, qui in Paroxyſmum, omnium quotquot unquam eſt perpeſſus, longe graviſſimum, ex Terrore incidit. A Venere immodica ſæpiſſime dolent Articuli; adeoque confeſtim, in viris nuperrime uxorem ducentibus, ut eam in Paroxyſmi cauſis Procatarcticis cenſeri oportere, res ipſa monſtret.

EXTRA vero agunt, & *Arthritidis* ſedem afficiendo ſæpe Paroxyſmum movent, Membrorum in Balneis, aliaſque *Humectatio*, *Saltatio*, *Ambulatio* nimia; Articulorum in ſolidum aliquod * *Illiſio*; ab Ictu, vel quacunque alia de Cauſa *Contuſio*. Sed jam ad reliqua pergamus.

---

* Vide *Aretæi de Diut.* Lib. II, Cap. XII.

CAP.

Diss. I.
Cap. VI.

Cap. VI.

Arthritidis Differentiæ.

I.

Arthritis Fixa, & Vaga;

RIMUM, dividitur *Arthritis* in *Fixam* & *Vagam*: *Illa* quæ pars eſt potior, in Membrorum Articulis ſedem habet, a quibus ſibi nomen adſciſcit; *Arthritis* enim, ut jam dictum, ἀπὸ τῶν Ἄρθρων dicitur. Cum eorum aliquem invaſit, aut vires in eo exercet omnes, ſpumam in eum evomit omnem inibique Paroxyſmum abſolvit; aut in alium & fortaſſe tertium migrans, diverſis, ſed alio ex alio, locis, ſeſe exerit; itaque vel uni, vel Artuum unis

unis affigitur Articulis: *Hæc* autem e contrario Internodia, five fpatia τοῖς Ἄρθροις interpofita, fibi in fedem eligit; Mufculos, Venas, Arterias, Nervos in Artubus inveftientes Membranas aggravat, per eofque vagatur: modo Brachia ftricte fumpta, modo Cubitos, modo Femora, modo Suras, viciffim occupans & laceffens. *Vagæ* Dolor non tam acutus, atque ille qui *Fixæ* eft *Arthritidis*; neque Inflammatio tam minax, five rubens: non paroxyfmos habet illa tam perfectos, aut in ftadia tam accurate diftinctos; fed tempus in diutinum protractos, fæpe intercifos & abruptos; & tempeftate præcipue pluvia, fæpe recurrentes. Non fatis animadverfa hæc *Arthritis*, fub *Rheumatifmi* larva hactenus delituit, apud *Dunmonium*; ne dicam alias regiones; (cujus utique rei exempla fatis luculenta, fubter in medium feram) donec ætate ægri affecta, Articulis infederit, iifque jam denique *Fixa*, depofita larva, fe ab initio genuinam *Arthritida* fuiffe, palam agnoverit, idque interdum poft annorum viginti vagationes.

II.

EST etiam *Arthritis* five παροξύνουσα, Παροξύνουσα, &

feu

Quiescens. seu *Quiescens*. De illa *Paroxysmum* movente, supra diximus; de *Quiescente* jam dicendum, rem non recte accipi, si a *Paroxysmo* nullum in Sanguine Miasma relinqui cogitaverimus: e contrario, partem ejus tantummodo aliquam, forsan efferatiorem exulare, verisimile est: reliquam vero, debilitatam, retusam, & repressam, iram ponere, defervere, & in cruore se abscondere; ad turbas iterum concitandas, a prælio jam nunc confecto, minime paratam. Hinc est quod *Arthriticorum* multis, statim a *Paroxysmo*, pacatissima prosperrimaque res salutis sit. Esurire, comedere, oculis micare, scribere & loqui argute, equitare, pugnare, atque adeo ingenerare, & omnium horarum homines esse solent, ad tempus aliquod impune: eo nimirum usque donec, aucto in Sanguine renovatoque Miasmate, denuo tententur. Unde in vacationibus a *Paroxysmo*, non tam quiescere & silere *Arthritida*, vulgus opinatur, quam esse desinere & finiri: adeoque *Paroxysmus Arthriticus* vulgo ipsa *Arthritis* audit, acsi tota esset in *Paroxysmo*.

ALIA est *Arthritis Hæreditaria*, parentum vitio contracta & a Patre sæpissime derivata: alia vero *Arthritici* propria, malis ipsius moribus suborta.

III. ALIA

III.

ALIA porro eſt *Arthritidis* Diviſio, in *Calidam* & *Frigidam*; quæ ab antiquo facta, omni ævo placuit, & a nobis omnino retinenda eſt, utpote in Artis uſu ad juvandos *Arthriticos* apprime utilis. Fuere, qui in Diviſionis hujus rationem & partes ſubtiliter inquirentes, Utrum ab ipſa Cauſa Continente, an ab ægroti Conſtitutione, alias *Calida*, alias *Frigida* deducatur, interrogarunt. Conſtitutioni multum hac in re deberi, agnoſcendum eſt; ſed & dandum aliquod ipſi Cauſæ materiei: Primum eo patet, quod *Calidæ Arthritidis* Symptomata, præterquam in *Calida Conſtitutione*, nuſquam inveniantur. Alterum, quod diverſa Cauſæ conjunctæ materia, diverſa facere Symptomata, & diverſas *Arthritides*, non immerito cenſeatur. In *Calida Arthritide* graviora ſunt Symptomata, in *Frigida* vero longiora. *Calida* virorum magna ex parte, *Frigida* mulierum. Calida, & Frigida;

SED & alias, ratione Cauſæ conjunctæ multifariam dividendæ, *Arthritidis* eſſe Diviſiones, probabile eſt, quod *Arthritides* eæ, quæ ex omni parte ſimiles cernuntur, & *A Cauſa conjunctæ diverſitate, multiplex* Arthritis.

Fa-

— *Facies quibus omnibus una,* juvantia & lædentia longe diverſa habeant, & alias aliaſque medendi methodos requirant. Quod ut uſu pene quotidiano patet, ita a nullo alio fonte melius quam a varia Cauſæ conjunctæ natura, poteſt deduci; quæ utique varietas, in obſcuro poſita, cum ab humano ingenio nequeat explicari, de *Arthritidos* iis Diviſionibus, quæ ab illa manant, ut dicatur enucleate, nequaquam expectandum.

IV.

A Locis affectis,

DEIN a locis affectis eſt *Diviſio*: unde *Podagra*, *Chiragra*, & *Iſchias*; quibus Nominibus contenti fuere veteres, Articulamenta cetera tenentem, eorum *Arthritida* nominantes. His a recentioribus adjecta ſunt *Omagra*, *Pechyagra*, *Gonagra*, vocabula nova veteribus morbis impoſita; quibus ſignificantur Humeri, Cubiti, Genu *Arthritides*. De hiſce omnibus, quaſi tot *Arthritidis* Speciebus, aliquod diſtinctius ediſſerendum.

V.

Podagra,

PODAGRA eſt omnis illa *Arthritis*, quæ Pedem extremum mordet; utque

Ar-

Arthritidum, quotquot unquam fuere, frequentiſſima eſt, ejus nomen, apud Auctores medicos, *Arthritida* generatim acceptam, & illius Species alias, non raro (quod ante dictum eſt) ſignificat. Habet illa duos in Pede locos, quorum primus & principalis *Halli* intimus & *major Articulus, cum Subjecto ei Globo*: Tum *Malleolus*. Illum primo omnium occupare, ſæviſſimeque excruciare ſolet. *Dolor* eſt interdum acutiſſimus; cui paulo poſt ſuccreſcit *Tumor*, *Inflammatio*, Cutis lævitas, & Nitor. Mæſtiſſimum hoc ægroto tempus, clamoribus, execrationibus, agitatibus inſigne; uno pede, quaſi clavo trabali, fixo; ſic, ut ſi latum unguem moveretur ille, præcipue vero ſi in durum aliquod illideretur, nihil eo homine vociferantius; nihil inquietius. Poſt dies aliquot triſtiſſime actos, elato jam Tumore, Dolor paulatim mitigatur: Palleſcit Tumor, & tractu temporis ſubſidit, Cute Squamulas quaſdam interdum emittente. Hic *Podagræ* paroxyſmus abſolutus eſt, at in alia nonnunquam membra, ſæpe vero in alium ejuſdem membri articulum, nempe Malleolum migrat, & in eum ſive Materiæ partem, ſive quod reliquum eſt omne infundit. Pro illius copia, vel Malleoli latus alterum, vel utrumque, Tumore lato & ſubrubente extendit.

tendit. Dolor autem, quam in Pollice, minor. Eſt ubi Pollicem, Calcem, Plantam, Tarſum, atque adeo Pedem omnem, quod *Podagricis* ſenioribus & plethoricis accidit ſæpiſſime, facit intumeſcere. Poſt dies aliquot deturget Tumor, & Articuli manet imbecillitas. Atque hic hujuſce *Podagræ* Paroxyſmi finis eſſe ſolet, niſi miaſmate in alium locum tranſlato, antequam abſolvi queat, Paroxyſmus abrumpatur. Poſt varios ejus Paroxyſmos, cum ea jam inveteravit, Gelatina & Tofis Articulos ſæpe gravari, quin & Tendines contrahi cernitur; itaque ſupra modum affici, ut Digiti diſtorqueantur, Pedes Suram verſus contrahantur, & ad ambulandum æger inhabilis reddatur.

VI.

Chiragra, PODAGRÆ proxima eſt, nec quidem longo ab ea diſtat intervallo, *Chiragra*: quæ Carpi, & Digitorum infeſtat articulos. Nunc enim intimum Pollicis articulum, nunc Indicis, aliaſque alium, tam in hiſce Digitis, quam in aliis invadit; aliter quam in Pede, ubi paucioribus articulis contenta eſt *Arthritis*, nimirum Halli fere ſolis. Quemcunque vero teneat, & Dolorem, & dein Tumorem,

cum

cum lævitate & nitore Cutis, maxime in Pollice & Digito majori infert. Si materia non ad membrum aliud e manu vagetur, eadem Paroxysmi ratio est, atque in *Podagræ* Paroxysmo. Utrobique enim eodem ordine eadem fere Symptomata, quoad Dolor remiserit; eoque remittente, Tumor usque persistit, donec in eo quicquid est humoris exulat, aut in Gelatinam (quod *Arthriticis* senioribus usu venire solet) durescit. Gelatina, ubi tempus est, in Tofos abit. Tofi implent articulos, eorumque motui sufflamen addunt. His utrisque distenduntur, distorquentur Digiti, & forma Radiculæ, aliena & monstrosa, non sine horrore quodam, aut commiseratione cernuntur. In Carpo eadem pene, atque in Malleolo *Arthritis*, Dolore scil. Tumore, & Colore roseo insignita; quæ vero brevior, & benignior, quam quæ in Digitis est; neque Tofis, nisi raro, comitata.

VII.

ALIA Genuum est *Arthritis*, a prædictis speciebus eo distincta, quod Dolorem habeat tolerabilem, minime cruciantem: Tumorem magna ex parte οἰδηματώδη. Paroxysmus ejus sæpe intercidituṛ; *Genuum* Arthritis,

Miasmate

Miaſmate reſumto, & in aliud Articulamentum a Sanguine depoſito. Unde fit, quod *Arthritidi* huic, utut inveteratæ, vix unquam Tofus ſuccreſcat, ſed interdum *Frigidæ, Crepitus Oſſium.*

VIII.

Cubiti,

CUBITI Arthritis, quarto loco cenſenda, multum a reliquis differt: primo enim veteres *Arthriticos* potiſſime vexat, neque niſi poſt frequentes acceſſiones orditur. Cubito Tumorem infert extremo rubicundum, at Dolore non immodico ſtipatum: notabilem hic aliquando magnitudinem acquirit, & Scroti, vel Ovi mollis, & aere nondum indurati, formam habet dimidii. Gelatinam continet, quæ in Tofos ſæpe concreſcit: de quibus in Symptomatum Claſſe fuſius.

IX.

Coxendicis, ſive Iſchias,

ISCHIAS Arthritica ſpecierum omnium ἐν τοῖς ἔξω graviſſima eſt: etſi enim *Podagra Chiragraque* majori comitatæ ſint Dolore, nulla tamen *Arthritis* exitum æque miſerabilem, aut tam frequenter exitioſum habet. A Frigore ſolet incipere Dolor, qui plerumque lentus & longus, potius

potius quam acer & cum impetu. Tumor deinde fit, interdum magnus; sic, ut in omni *Arthritide* nusquam major. Cutis pallida, velut in OEdemate. Immensa vis Humoris *Arthritici* in hunc Articulum nonnunquam infunditur; unde non tantum ille omnis, utut magnus & alieni capax, adimpleri, sed & Femur extendi solet; & nisi cautum fuerit ἐν καιρῷ, Abscessui via fit; Cum huc deducta res est, aliquando Φθίσις Ισχιαδική, (de qua *Hippocrates* in *Coacis*; Lib. I, Sect. CXLVII) aliquando Ulcus sinuosum oritur. Alias Κοτύλη Gelatina refercitur, articulus ad motum redditur ineptus; unde per reliquum vitæ claudicat *Arthriticus*.

X.

POSTREMO, *Humeri Arthritis*, quæ quidem omnium omnino benignissima est, raro prima vice Paroxysmorum, sed post alios Articulos sæpe diuque cruciatos, hunc etiam attentat; & tum quidem obiter, tanquam hospes: Cito enim ad alium quendam articulum migrans, raro Paroxysmum in Humero perficit. Hinc est, quod Tofi, ceteraque ejus frequentiæ & crudelitatis signa, rarissime in eo notentur. Humeri.

PERGAM ad *Arthritidis* Prognostica.

Cap. VII.

De Prognosticis.

Canones Prognostici.

EDICINÆ, si quid mei judicii est, vix ulla pars sublimior, aut quæ magis spiret Ingenium cæleste; quam quæ est de *Prognosticis*: ea enim Medicus, ortu Morborum, incremento, statu, terminoque perspectis, eorumque notitia sic, ut decet instructus, horum omnium Mores & vias (tamquam e Pharo) longe prævidet, Divinatione quadam prædicit. Hanc etiam, utut duram & difficultatibus plenam, opus erit attentare partem; ideoque Canones in ea nonnullos, minime perpetuos & ubique veros, at ἐπὶ τὸ πολὺ valentes, in medium feram.

I. IN

I.

IN *Prognosticis* ſciendum eſt, *Arthritidi*, quamvis (ſicut hodie Medicinæ ſtatus, ac conditio; ſicut etiam mores Hominum ſunt) Morbo pertinaci, curatuque perdifficili, natura nihil ineſſe videri, quominus illa, modo Antidota ſatis idonea invenirentur, riteque adhiberentur, auferri poſſet. Certe inſanabilis, ſi ipſammet intueamur *Arthritida*, ratione ſui non eſt habenda.

II.

QUAMDIU annis ſive ſingulis, ſive alternis, maxime ſi in Corpore ad ſenium vergente, Paroxyſmum *Arthritis*, eumque non nimium, ſed tamen quo, Naturæ quod moleſtum eſt, id exſpumet omne, repetat; hæc inquam, *Arthritis* Encomium meretur, tamquam Morborum expultrix, Vitæque conſervatrix; & quidem ab iis, qui ſunt æqui rerum æſtimatores, non parvi penditur. Namque Sanguinem a Materia vitioſa liberando, ægros a *Febribus*, a *Phthiſi*, ab *Aſthmate*, aliiſque *Viſcerum* & *Capitis Affectibus* immunes reddit: Illa Morbus, ſiquis alius,

Salutaris, & ubi Corpus alienatum & corruptum est, in malis vix ponenda; sæpe vero desideranda.

III.

QUO legitimæ & perfectæ huic *Arthritidi* propior sit *Arthritis* ulla, eo melior: & contrario, quo ab hac Perfectione longius excurrat, eo pejor. Hæc ut aperte explicentur, si Paroxysmum ultra tempus illud, quod est Naturæ maxime conveniens, & ubi Miasmate Sanguis ἐμπίπλαται, differat *Arthritis*, pejor: quoque magis pergat differre (modo nihil accidat, quo aliorsum illud ablegetur) eo pari proportione pejor. Et quidem ab ista Paroxysmi dilatione, (sive sponte, sive studio facta) Nationi *Arthriticæ* vix concipi potest, quam crebro, & quam immane periculum adduci soleat. Nam a nimia isthac, atque adeo periculosa *Arthritidos* vacuitate, vel Paroxysmus diu

—— *Spatiis exclusus iniquis*,

jam demum a Quiete vegetior insequitur; Dolore acerbissimo, Vigilia pertinacissima, aliisque Symptomatibus gravissimis stipatus; quoque serius, eo sævior: unde Vires ægri plurimum enervari solent, aliaque sexcenta mala producuntur, vel Cau-

ſa evidenti aliqua fortuitu emergente, & rem *Arthriticam* uſque conturbante, Miaſma retro ad τὰ ἔνδον actum eſt, & *Arthritis Regularis* degenerat in *Anomalam.*

SI vero, poſita Paroxyſmi frequentia ſatis idonea, non ita peragatur ille, ut Virus omne, quod emitti oporteat, ideo foras emittatur; imperfectus ille Paroxyſmus, Naturæ propoſito minime reſpondens, non aliter æſtimandus eſt, quam eo facta Sanguinis depuratione; quæ ſi mediocris, *Arthritidis* acceſſione nova vel brevi ſuppletur, vel a Miaſmate in Sanguine (tamquam a Lupo in ſinu) retento, æger ſummo in diſcrimine verſatus erit.

IV.

PAROXYSMUS, qui leniſſimus, Dolore parvo aut brevi, ſomnique intermiſſione nulla comitatus, non eſt ſemper optimus.

V.

SIVE uno eodemque Articulo, (Digiti puta maximi Pedis ſummo) tenore continuo agatur *Paroxyſmus*; ſive interpellatus, alio extremitatum alioque (modo e Sanguine dimittatur, quidquid in

eo alieni molestique sit) fere tantundem erit.

VI.

SI *Ischiados* Paroxysmus sit diutinus, eoque si in Acetabulum Humor infundatur, & densetur; *Claudicatio* (nisi peropportune præbet opem Medicina) sequitur, & *Cruris Tabes.*

VII.

HIPPOCRATIS prædictum est, *Quicunque aut senes sunt, & circa Articulos callos Tofaceos concretos habent, aut ærumnose vivunt, ac siccam alvum habent; hi omnes sani fieri non possunt humana arte, quantum ego novi.* †

VIII.

AUTUMNI & Veris Paroxysmi uti omnium creberrimi, ita omnibus aliis anteponendi sunt: Iis etenim tempestatibus & Sanguis ad depurgandum aptior, & *Ar-*

† Ὅσοι μὲν ἢ γέροντες περὶ τοῖσιν Ἄρθροισιν ἐπιπωρώματα ἔχουσιν, ἢ τρόπον ταλαίπωρον ζῶσι, κοιλίας ξηρὰς ἔχοντες, οὗτοι μὲν πάντες ἀδύνατοι ὑγιέες γίνεσθαι ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ, ὅσον ἐγὼ οἶδα. Prædictorum II, §. XV. *Editione Vander Linden.*

thriticus

thriticus ab accidentibus, quæ a Frigore & Calore nimio oriri possint, immunior.

IX.

PAROXYSMUS Autumnalis omnibus videtur aliis immanior; Vernalis optabilior; Hyemalis periculosior; Æstivus lenior: Pessimus omnium est Hyemalis, quia (ut, de Sanguine tum temporis segni, & δυσμεταβλήτῳ nihil affirmem) ille Frigoris sævitia creberrime retusus est; ille a se creberrime desciscit, & in *Anomalam* μεταμορφῶται.

X.

NULLA maturius incipit *Arthritis*, quam *Hæreditaria*; nulla difficilius removetur: neque enim Adolescentulis, neque Puellis parcit. Gratulamini igitur vobismet, & in sinu vestro gaudete, quotquot estis; O bonis orti parentibus. Si vero *Hæreditariæ* se adjungat *Arthritidi*, *Patursa*; a Morbo hoc composito quanta misero Mortali ah! quanta Calamitas! In malis Hominum est gravissimis. Ἴτλω non sentit ἰατρικήν. Totius Medicæ Gentis spernit Consilia, ridet Artificia.

XI. *AR-*

XI.

ARTHRITIDIS Calidæ, quam Frigidæ, perfectior esse solet *Paroxysmus*: Hic enim multo cum apparatu, cum velitatione, perque Artus huc illuc Erratione orditur; Ille recta rem aggreditur: Hic abrupto, & inæquali modo; Ille æquo, & constanti transigitur: Hic tempus diutinum, Dies sæpe sexaginta, requirit; Ille triginta, vel quadraginta absolvitur: Hic Cruorem minus purgat; Affectus alios non tam certo abigit; Ille magis, & certius: Hic blandior, at inutilior; Ille sævior, at commodior.

XII.

PAROXYSMI in Ætate media, acerbissimi sunt; Dolores, Inflammationes, Ἀγρυπνίας a Satellitio immodicas habentes: qui tamen Ætate progrediente, paulatim mitescunt; donec extrema & decrepita, non raro evanescant. Certe ex eorum numero, qui diu *Arthritide* doluere, raro Septuagenarius, perraro Octogenarius aliquis ea magnopere fuit divexatus. Cujus equidem *Arthritidis* primo Sævitia, deinde successu temporis Clementia ex eo trahitur,

hitur, quod in media ætate conveniant Satietas & Robur; quorum alterum Materiam largitur, & in Sanguinem infundit alienam; alterum in Paroxyſmo terminatur: eorum autem utrumque Senectuti deeſſe conſtat.

XIII.

HELLUONES raro *Arthritide* liberantur: & in Paroxyſmo ſi victus *Arthritici* lautus ſit, & Dapſilis, Dolor &c. eo augetur: Si vero remiſſior, &, quam oporteat, tenuior, Languores, *Anomaliæ*que ſunt eo magis pertimeſcendæ.

XIV.

ANIMI Pathemata, præſertim in Paroxyſmis, magno ſunt *Arthriticis* incommodo, & noxa eos immani interdum afficiunt: maxime vero Mulieres *Arthritide Hyſterica*, vel Homines *Melancholica* vexatos; aut etiam Senes, ætate pariter atque *Arthritide* oppreſſos.

XV.

ARTHRITIS Primigenia quo ſimplicior, eo ceteris paribus tum curatu tum

etiam

etiam intellectu facilior: Contra ejus Materia si cum *Venerea*, vel *Scorbutica*, sive vitiosa quavis alia commisceatur, difficilior: quod Veteribus non † ignotum.

XVI.

SI, instante Paroxysmo, & in Orgasmum evecto Sanguine, *Hæmorrhagia*, *Diarrhæa*, seu *Varices* acciderint, interdum *Arthritis* solvitur.

XVII.

SI *Arthritico* Miasmate saturato *Febris*, præcipue *Maligna*, sive *Fractura*, vel *Luxatio*, vel *Contusio* forte obtingat, malum.

XVIII.

SI cui, *Vertigine*, vel *Dolore Capitis*, vel *Epiphora*, vel *Angina*, vel *Apoplexia*, vel *Tussi*, vel *Asthmate*, vel *Colica*, aliove pene quovis Affectu interno, & sanabili gravato, adveniat *Arthritis*; si non optato, (neque enim eo sumus omnes ingenio, ut in rem

---

† Ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μικτὸς [χυμὸς] ἐκ πλειόνων γάρ ἐστιν. διὸ καὶ τὸ δυσδιαγνωστόν τε καὶ δυσθεράπευτον, ἢ καὶ σχεδὸν ἀθεράπευτον ἡ νόσος κέκτηται. *Pauli* Lib. 3. Cap. 18. *Ed. Aldinæ.*

nostram

noſtram quid ſit, ſemper intelligamus) certe auſpicato advenit; à malis gravioribus Ægrum defendit, Vitæ ſæpenumero fert auxilium.

XIX.

ETSI Paroxyſmus omnis perfectiſſimus, ubi nulla fuit *Anomalia*, Dolorem habet acutum; quoque hebetior & obtuſior is, eo plerumque fructum & utilitatem affert minorem ille; nihilominus, ubi fuit *Anomalia*, & tranſlata *Arthritide* Paroxyſmus arte factus eſt, cum *ingenti Tumore*, Dolore vero parvo, poteſt eſſe *ſalutaris*.

XX.

TUMORES Pedum *Arthritici*, in ætate provectis diuturni (quanquam *Hydropa* minitari videantur, ejuſque metum non raro ingentem incutiant) ab Affectibus non paucis, ab ipſo interdum *Hydrope*, Ægrum immunem & incolumem præſtant, eique ſunt tutelæ: Certe in Senibus & grandævis, quamprimum hi *Tumores* ſubſidunt, plerumque malum eſt. Ad ea quæ intus ſunt, Humorum fit Tranſlatio.

XXI. SI

XXI.

SI Dolor Articularis ex improviso desinat, & in Paroxysmo Tumor resideat, aut in eo contentus Humor repellatur, nulla ejus facta Expulsione, nec in alium externum aliquem locum Μεταστάσει, malum.

XXII.

ARTHRITIS antequam occidit, plerumque in *Anomalam* degenerat:

XXIII.

NIHILOMINUS longe melius, si ad *Gingivas*, ad *Aurium* Regiones, aut *Habitum Corporis*, quam si ad *Fauces internas*, aut ad *Viscera* transferretur Humor.

XXIV.

UT omnis in Visceribus *Anomala Arthritis*, mala; ita quæ non nisi difficulter in viam reducitur, pejor: quæ vero originis suæ quasi oblita, in alium Morbum mutetur; alieno nomine absorbeatur, nec quavis Arte ἐπανορθῶται; ea semper formidabilis, sæpe exitiosa: modo enim Cibi

bi concoquendi; modo Chyli secernendi; modo Sanguinis elaborandi; modo Spirituum ex eo eliciendorum Organa corrumpendo, Vitæ ordinem interturbat, ejusque persæpe rationem funditus evertit. At, ut distinctius dicam, si τὰ Ἔντερα invadat *Arthritis*, malum; Si *Pulmones* & *Respirandi Organa*, pejus; Si vero *Cerebrum* & *Nervinum Genus*, pessimum.

XXV.

SIQUIS à Paroxysmo nuper convalescens, *Cereri* statim supra modum indulgeat, Λῆρον ille agere judicetur; Si vero, *Cereri* simul & *Veneri*, Λήρων ille utique ληρότατον, & fere pœnas temeritatis suæ dat.

XXVI.

NIHIL veteribus *Arthriticis* nocentius, quam Vitæ non nimis absurdam mutare rationem, &, Vino alioque Victu generoso jam tandem misso, bonæ (quod dicunt) frugi esse, & Morbum magnificentiæ assuetum male demum accipere. Enimvero sævit, indignatur, hunc in modum accepta, *Arthritis*; Intestina sæpe advolat, corrodit, & Ægrum eviscerat; vel, Pulmonum Adyta invadendo, suffocat: Nec

Nec tam Morbum hi Homunciones, quam ipsos se conficiunt.

XXVII.

SI annos aliquot *Arthritis*, ætatis medio, per Internodia fuerit vagata, senecta incipiente sæpe in Fixam migrat; ex eoque raro, nisi ad tempus aliquod breve, remigrat in Vagantem.

XXVIII.

SI quis sedulo & graviter *Arthriticis* auxiliari velit, omnis ab eo adhibenda ratio & diligentia est, primum *in Paroxysmo* (sive *Primigeniæ*, sive *Symptomaticæ Arthritidos*) Symptomata, vehementiam eorum minuendo, curare; Excursiones, & *Anomalias* prohibere, & quam citissime factas corrigere. Post hæc *in Vacatione Arthritica*, ut Prophylaxis, qua Medicamenta, qua Cibum & Potum, qua Veneris usum, qua Exercitationem, aliaque Sex *Non-naturalia* respiciat, instituatur, &, uti par est, continuetur.

QUI vero *Arthritici*, doctis & prudentibus adjuti Medicis, eorum præceptis obtemperant, & sapienter vitam agunt, ingentem ex eo fructum hi percipiunt, &

foelicius

fœlicius & diutius, etiamſi non *Arthritide* liberati, quam ſine his auxiliis degunt. Quinetiam addam, quod exemplo mihi non uno conſtat, eorum nonnullos, ut diluam hoc medicorum opprobrium, *Arthritide* penitus ſanari.

CAP.

Diss. I. Cap. VIII.

Cap. VIII.

Curatio Paroxyſmi.

I.

Curationis Arthriticæ *Indicatio generalis.*

CURATIONIS *Arthriticæ*, qua patet, Indicatio generalis in eo ponitur, ut corpus humanum a Miaſmate *Arthritico*, quoad ejus fieri poteſt, defendatur, tutum, integrum ac immune reddatur, nec ab eo turbetur, multo minus evertatur in illo res ſalutis. Ut hoc commodiſſime fiat, hoſti tam peſtifero, omni loco & ejus ſtatu occurrendum eſt, & ubicunque fuerit, auxilia medica ſunt ex ad-

verſo

verſò adhibenda; atque adeo, ut ad eum debilitandum & opprimendum faciant quam maximopere. Qua de cauſa varios ejus ſtatus ac conditiones opus eſt ut exploremus, ſedes & latebras inſpiciamus; hunc videlicet in finem, ut in illarum ſingulis auſpicatius eum aggrediamur; quando hac in re non minus quam in bello, aliter in Copiis comparandis, aliter in formando Exercitu, aliter in Acie componenda, aliter in ipſo Prælio, aliter eo finito & in Fugam mutato, hoſtis impugnandus.

II.

CAUSA *Arthritidem* committens triplici caſu curanda eſt, ut in *Paroxyſmo*, ut in ejus *Vacationibus* ſe habet; ut in ejus *Excurſionibus*, ſive *Symptomatibus*: Unde oritur 1°. Curatio *Paroxyſmi*; 2°. *Prophylactica*; 3°. *Symptomatum*: de quibus ordine.

CUM in *Paroxyſmo* omni *Arthritico* in eo Natura impendit operam, ut alienum aliquod ſibi moleſtum e Sanguine foras ad τὰ ἔξω pellat, medici erit hoſce ejus de induſtria conatus promovere, omniaque ſic ordinare, ut inſtitutum & jam inceptum opus abſolvant: Quare ſaluti ſuæ parum Curatio Paroxyſmi,

illi conſulere videntur, qui cum Natura ſe ad *Paroxyſmum* (id eſt alieni expulſionem) accinxit, operam & ſtudium in eo ponunt, ut *Paroxyſmum* antevertant: qua in re non pauci gloriantur, tamquam *Arthritidis* victrici; ipſique morbum hunc Herculeum evincere ſe oſtentant, qui tantum ejus protelant *Paroxyſmum*, majori cum ſævitia poſt paulo reverſurum, quorum Hiſtoriæ mihi non paucæ ſeſe obtulerunt, & eorum nonnullæ * referuntur. In *Paroxyſmi* initio conſiderandum eſt, utrum in Sanguine vis alieni tanta cumularetur, ut in ea expellenda nimis crucietur æger: quod utique non raro accidit, præſertim in Juvenibus iis qui Gulæ & Ebrietati ſe dederunt, earumque fuere mancipia, & in *Paroxyſmis* ab hiſce cauſis evidentibus oriundis. Hoc caſu Sanguinem, *Arthritide* Paroxyſmum inchoante, licebit detrahere; unde melius, & pacatius ille perficietur: Hoc autem facto imprimis opus erit, ſi Cacochymiæ, quam dixi, *Arthriticæ* Capitis Gravitas, Dolor, aut Vertigo ſupervenerit. Diætæ ratio hoc tempore mutanda, nec quicquam unquam utilius, quam, ut vires ferent, Abſtinentia. Qui Genio indulgent dolituri, oleum camino

* Hiſt. XIV.

addunt. Quare, miſſis Cerevifia forti, Pomaceo, Vino, & ex Carne Cibo, omnibuſque quæ Sanguinem inflamment & Febrim augeant, bibat æger ſubinde *Infuſum Teæ, Salviæve*; *Panem manducet biſcoctum*, aut *primarium Butyro illitum.* Sorbitionibus, ut Juſculo avenaceo, Panatella, & iſtiuſmodi tenuibus, crebro utatur, ad reficiendos Spiritus, & eorum languores & depreſſiones inhibendos. Quinetiam *Arthriticis*, qui non minus ſibi proſpiciunt ac conſulunt, incumbit, omnia illa, quæ quoquomodo *Paroxyſmum* legitimum & abſolutum impedire poſſint, aut Sanguinis ad eum motui impedimento eſſe, diligenter & anxie vitare. Nemo *Arthriticorum*, ingruente *Paroxyſmo*, Itineri ſe Hyeme committat: Nemo in loco frigido diu commoretur, aut in lecto cubet humidulo: Nemo ætate affecta Sanguinis miſſionem nimiam patiatur. Qui de rebus hiſce minus ſolliciti, naturæ in ſui tutelam & defenſionem agenti, ſive reprimendo neceſſarium illum in Sanguine orgaſmum, ſive materiam morbi ad viſcera divertendo, adverſentur, pœnas ſubeunt identidem graviſſimas; quique morbus ſua natura *Salutaris* eſt, ejus more jam inverſo, ſit *Lethalis.*

In ejus Initio,

III.

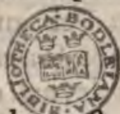
In Paroxysmi Incremento.

AD *Paroxysmi Incrementum* transeo, quod (ut dixi) cum *Dolore* incipit, *Tumoreque* ad suam magnitudinem evecto terminatur. Quo temporis spatio, cum, electa jam *Paroxysmi* sede, in eam alienum mittere Natura summis viribus contendit, huic ut opitulemur, id agendum, ut illius expulsionem & in novam Sedem receptionem acceleremus, facilemque reddamus. Quare pars affecta a Frigore defendatur, sive Laneis, sive Cuniculorum pellibus, sive Cygnorum, aut istiusmodi aliis, quæ calorem inferant, alienum illuc invitent, itemque tactu sint mollissima. Fuere qui involuto parti affectæ & dolere incipienti Oesypo, Perspirationem auxere, & multum inde profecere. Est enim Mundus *Arthriticus*, non minus quam Muliebris, & eo recte uti magni res est emolumenti. Victus interea talis esto qualis in *Paroxysmi* Initio, tenuis scil. a quo Sanguis effervescere nequeat. Qui Siti & Febre gravati per hosce dies Aquam frigidam temere hauserunt, non sine magno suo incommodo, vitæ cum periculo id fecerunt: ut exemplis infra ostendetur. Alieni munus expellendi natura per se plerumque

viribus

viribus ſuis contenta peragit, & raro medicis eget auxiliis: ſin hac in parte defecerit, & opus fuerit ποδαγραγωγοῖς (quod in ætate provectis, aut imbecilli conſtitutione præditis, interdum obſervare licet) dari poteſt utiliter e blandioribus aliquod, ut *Pulvis e Chel. C. C. Pul. Ruber Exonienſis*, ſeu *Vinum Rubrum Burdegalenſe*, aut noſtrum indigena *Pomaceum*. Sic Indicatio in Paroxyſmi *Incremento* præcipua requirit, ut in Articulum aliquem externum, ubi Caſtra poſuit *Arthritis*, ejiciatur id quod alienum eſt, ibique facile recipiatur.

IV.

IN *Paroxyſmi ſtatu* laborandum eſt, ut ibi retineatur, neque retro in Sanguinem, & ea quæ intus ſunt, agatur alienum. Hunc in finem, parti affectæ, ſi ejus ratio permiſerit, applicetur *Braſſicæ folium*, Fibris craſſioribus exemptis, tuſum: aut * *Epiſpaſticum*, aut e *Cymini ſeminibus Emplaſtrum*, aut *Ceratum* illud viride ex quo fiunt Petaſothecæ. His vel hujuſmodi aliis cum veſtitu idoneo evocabitur alienum, quo nihil *Arthritico* utilius. Nonnullis in more fuit, ubi Dolor & Inflammatio urgent, *In ejus Statu.*

* Diſſ. II, Cap. XI, Hiſt. II. Hiſt. XIII.

vel ubi opus fuerit Paroxysmum * abrumpere, *Hirudinem* Tumori admovere, quod magno illis usui esse solet, & causam morbi recta educit. Idem faciunt *Cucurbitulæ* in loci affecti vicinia, cum *Scarificatione*. Lautiori paulo jam victu utendum, *Sorbitionibus* e *Jusculo Pullino*, seu *Vitulino*, *Chocolata*, & iis, qui Abstinentiam a Carne non nisi moleste ferunt, Pullo in Prandium cocto, aut Pisce molli teneraque. Parendum enim est necessitati, cui nec Homines, neque ipsi (ut *Simonides* ait) Dii pugnant. Interim fatendum est, qui a Carne omnique Febrim augente cibo, per *Incrementum* & *Statum* Paroxysmi, sese abstineant, eos levius dolere & ex *Paroxysmo* citius evadere. Crudelissime vero omnium illi se multant, qui Doloris impatientes, ad eum mitigandum attenuandumque, aut Inflammationi frigidum aliquod imponunt, aut Artum affectum in Aquam frigidam aut salsam † immergunt, aliove quovis modo Tumoris materiam repellunt. Papæ! quanta pars *Arthriticorum* in rebus medicis ad sui perniciem Ardeliones, letho se præcipites hoc modo tradidere. Aliud dicam minime spernendum, magno *Arthriticis* esse usui, per hocce Stadium

* Hist. IV. † Diss. III, Cap. II, Hist. II.

præ-

præcipue, & illud quod inſequitur, nullis negotiis, nulla animi ſolicitudine vexari, ſed ab omni anxietate liberum tempus, &, quoad fieri poteſt, quietum & tranquillum agere. Ideoque ſi ſomnus ſe ſubduxerit, & ægrotum vigilia, ſic, ut *Arthritide* gravatum reliquerit, nihil ei magis Cardiacum erit, quam Paregoricum mite, ex *Syrupo de Meconio* Aquis idoneis ſoluto, hora ſomni propinare.

V.

DOLORE, quod Symptomatum *Arthriticorum* longe graviſſimum eſt, finito, *Paroxyſmi* incipit *Declinatio*: in qua *Tumor* præcipue curandus. Laneorum uſu continuato educetur, per inſenſilem perſpirationem, Humor inibi contentus. Pedes affecti quotidie, qua licebit, extendantur, huc illuc agitentur, & ad uſum reducantur: quamque primum fieri poteſt tuto, pedibus ſenſim ſe committat æger. Cibo interim idoneo, id eſt, leni, εὐχύμῳ, & ad concoquendum apto ſe reficiat. Nihil autem vires, a *Paroxyſmo* fractas & enervatas adeo inſtaurat, atque Aër apertus & bene ventilatus: quare in apricum Equo, Sella, vel Curru, Ægrum, ut primum poterit, efferri expediet. Si Pedum imbecillitas

In Paroxyſmi Declinatione.

cillitas manebit, unde ii sint ad motus inhabiles, immergantur in Urinæ humanæ Balneum, cum *Lauri vulgaris* & *Rorismarini summitatibus* in ea incoctis: aut Spiritu ardente, *Rum* appellato, foveantur; & ad tempus aliquod Tibialibus contra Frigus induantur. De Manibus, si illæ affectæ fuerint, idem fere dicendum; nempe eas oportere bene ab Aëre defendi; Laneis aut Sericis involvi, ut e Tumore foras humor evocetur.

VI.

IN *Paroxysmo* omnium maxime regulari & absoluto, tenuis hæc Curatio solet sufficere, & quidem eo magis, quoniam *Arthritidis Paroxysmus* Naturæ opus est, in sui defensionem agentis; hoc est, *opus salutare*. Nihilominus in quantum illud crebris ex occasionibus interpelli, & alio alioque Articulo aliter atque aliter agi reperiatur, de hisce *Paroxysmi* Arthritici tam accidentibus, quam imperfectionibus, speciatim aliquod dicendum est. Si *Podagra* vel *Chiragra* interpellata, *Paroxysmum* in eodem aliove Pedum aut Manuum Articulo susceperit, disci potest e jam dictis ejus medendi ratio, quæ *Arthritidi* denuo repullulanti accommodanda.

IN

IN Cubiti & Humeri *Arthritide*, nihil commodius, quam partem affectam à Frigore Laneis tueri, itaque humorem vitioſum e Tumore ſenſim educere: Cum hujuſmodi ſolent eſſe mitiores *Paroxyſmi*, modicis hiſce auxiliis extra adhibitis ſolent allevari.

IN *Gonagra*, quæ aliquanto pertinacius ſæpe urget, præter *Lanea*, *Braſſicæ folium*, aut *Ceratum viride* poteſt admoveri. Aucta hiſce Perſpiratio ægrotanti commodiſſima eſt. Interea nihil in his aliiſque morbis articularibus agendum, quod alieni humoris expulſioni quoquomodo repugnet, itaque naturæ propoſito adverſetur.

VII.

ISCHIADIS Arthriticæ Curatio propria eſt: primum, in iis qui Sanguine abundant, ejus unciæ circiter octo, *Cucurbitulis cum Scarificatione*, ſunt detrahendæ: tum purgatio facienda, & quidem optime *Mercurio dulci* cum *Reſina Jalapii* vel *Scammonii*, & *Pilulis* ſive *Euſtachianis*, ſive *e Duobus*. Purgationem hunc in modum repetere ſoleo, modo nihil vetuerit, ad tres vel quatuor vices, debitis ex intervallis. Finita purgatione, extra ea ſunt admovenda,

venda, quæ materiam alienam evocabunt. *Romani Inulæ radicem contuſam & poſtea ex Vino auſtero coctam, & late ſuper coxam impoſitam, inter valentiſſima auxilia* putavere. Prodeſt *Emplaſtrum Cephalicum cum Euphorbio & Pyrethro*; Iſchiadicum *Fulleri*, vel e *Pice Burgundica*, & *ſeminibus Cymini*; prodeſt *Epiſpaſticum* ad dies 6, 8, vel 10 ita continuatum, ut Ulcus eo uſque juge ſit. Ubi vero alienum ita copioſum in Coxendicem infunditur, ut ab ea, referto jam articulo, motus inhibeatur, & claudicatio permagna ſuboriatur, nihil hoc caſu valentius quam *Setaceum*: quod in educendo Miaſmate *Arthritico* ſæpe commodiſſimum novi. Poſt ejus uſum ad tempus diutinum, aptum erit *Iſchiadico* Aquas *Bathonienſes*, aut alias iſtiuſmodi blandas & Diureticas in menſes binos, aut *Decoctum è Lignis cum Raſ. C. C.* in dimidium anni bibere. obeſt quicquid materiam in tumore contentam repercutiat.

VIII.

ARTHRITIDIS vagæ, quoties illa παροξύνεται, Curatio requirit, ut modis idoneis fiat alieni, Muſculos & Membranas Articulis interpoſitas excruciantis, evacuatio. Hunc in finem mihi uſu venit primum

mum Sanguinem venæſectione detrahere: Deinde, leniente quodam, & Sanguinem non nimis agitante, ventrem ſubducere. Placet id, quod ſequitur.

℞ *Mannæ* ℥ *jß*
Salis Cathart. ℥*vj*
Lactis Vaccin. ℔*ß* coque ad ſolutionem, adde *Aq. Hordeat. Maciat.* ℔*ij*
Colaturæ adde Elix. Salut. ℥*j ad ij*,
f. *Solutum*, horas inter 6 & 7 matutinas, per vices, hauriendum. Poſtridie Purgationis, ſi Dolor urget, venæſectionem repeto. Tunc iis quæ ſanguinem temperent, quæ ejus orgaſmum inhibeant, quæ Dolores allevent, eorumque cauſam per renes efferant, utendum.

℞ *Fol. Teæ* ℥*j*
Coccinell. ℈*j*, infundantur in Aquæ Pluviat. ebullientis ℔jſs ad idoneam alterationem: Colatura Saccharo cryſtallino dulcata, horas inter 7 & 9 matutinas ebibatur. Huc etiam facit *Serum Lactis*, cum *Taraxaci ſummitatibus*, & *Electuarium* ſequens,

℞ *Conſ. Lujulæ*, *N. M. Cond.*
Pul. e Chel. S. & *e Teſt. Ovor.* āā ℥*ij*,
Spec. Diamb. Dianthus,
Coccinell. āā ℈*ij*,
Ol. Roriſmar. Ch. g^tt^. X
Syr. de quinque Radd. *q.s.f.* Electuarium.

vel *Pulvis* ſequens,

℞ *Salis*

℞ *Salis vol. Succin.*
Pul. N. M. ā ā gr.V,
e Chel. S.
Test. Ovor. ā ā ℈ß,
Sacch. crystall. ℈j *f Pulvis.*

Sumatur *Elect.* ℥ j, vel *Pulvis*, ex *Tea* Haustu, ter in die.

HORUM usu remediorum, maxime si a victu ex Carne & Cerevisia, (suffecto in ejus locum *Jusculo avenaceo*, *Pane biscocto*, & istiusmodi tenuibus) æger abstineat, raro diu dolet.

Sin nihil hæc contulerint, e re futurum arbitror adhibere ποδαγραγωγὰ, eorumque ope Materiam ad Articulos expellere, ibique figere: quam ego medendi viam non incommode sæpenumero calcavi. Enimvero longe satius est, id quod alienum pugna forti & decretoria ad τὰ ἄρθρα fugare, itaque Oeconomiæ pacem restituere, quam hostem in sanguine diu fovendo, bellum extrahere.

CAP. IX.

Curatio Symptomatum.

SYMPTOMATUM *Arthriticorum* alia locum habent in Paroxyſmo; alia in ejus vacatione. In Paroxyſmo ſunt *Cardialgia*, *Febricula*, *Dolor*, *Inflammatio*, *Vigilia*. Extra illum Δυσορεξία, Ανορεξία, Tumor Pedum Aquoſus, Hydrops, Tofus, Ulcera, Gelatina Articulorum Tabes cum Maraſmo, Læſa imaginatio, Pruritus & Exuviæ Cuticulares, Claudicatio, Crepitus Oſſium, Tetanos, Languor & Lipothymia, Diarrhœa, Vomitio Nigra, Gangræna: de quibus ſingulatim. *Symptomatum recenſio.*

I. *Car-*

I. *Cardialgia.*

1°. *Cardialgia.* NOTARUNT aliqui βουλιμίαν, five *Famem Arthritidis* Paroxyſmo *caninam* præcurrere; καρδιαλγίαν, quæ a cauſa non abſimili cum *Fame* oritur, huic præmitti plus ſemel * obſervavi. Nec cui mirum hoc videbitur, qui *Arthritidem* a Reliquiis ἀνεπέπτοις magnam partem oriri conceſſerit. Hæ enim, acri ſale ſcatentes, ad faciendam *Cardialgiam* imprimis aptæ ſunt. Placet *Oc. Canc. pp. Cretam, & Pul. e chel. ſ.* æqua pondera miſcere, & ad ℈j, quarta, quinta, vel ſexta quaque hora, ex *Julapio Cretaceo*, dare: Poteſt *Pulvis* cum *Conſ. Abſ. Rom.* ℈j, Oc.C.℈ß; Ol.Cin.Ch. g^tt j, & Syr. ZZ q ſ *Boli* forma exhiberi. Sedulo interim a Cereviſia abſtinendum, ſubſtituto in ejus locum, aut *Decocto albo*, aut Aqua fontana, pane toſto tepefacta, cum momento vini.

II. *Febricula.*

2°. *Febricula.* MIASMATIS *Arthritici* e Sanguine expulſio raro ſine *Febricula* quadam unquam, nonnunquam cum vehementi perficitur; quæ intra ſuos limites quamdiu ſe

* Diſſ. III, C. II, H. XI.

con-

contineat, tamdiu ut neceſſaria æquo animo ferenda eſt: ſin immodica graviter affligat *Arthriticum*, & Æſtum, Sitim, Vigiliam, aliaque hujuſmodi mala adferat, huic Symptomati, Morbi nomen & ἦθος affectanti, artis erit medicinam facere, aptam, ejuſque mori accommodatam. Nihil ei magis adverſatur, quam ſanguinis miſſio, ſed modica quantitate, & aliquanto poſt Enema blandum exacte Saccharato injiciendum. Cavendum autem, ne Frigidis Acidiſque, ut in aliis Febribus quamplurimis, temere ingeſtis, Stomacho fiat injuria, (quod plus ſemel non ſine ſummo vitæ periculo accidiſſe novi) & pro *Arthritide* regulari *Colica* contrahatur *Arthritica*. Contra hanc *Febriculam* multum facit Abſtinentia, præſertim a Carne, Vino, Cereviſia, aliiſque omnibus, quæ Sanguinem exagitent & inflamment: Pane biſcocto, Panatella, Infuſo Teæ, cum iſtiuſmodi tenuibus, eorum vice adhibitis.

III. *Dolor.*

RARO unquam obſervata eſt *Arthritis* calida ſine Dolore in Paroxyſmo: unam alteramque tantummodo novi (de qua alibi) membrorum gravitate, Articulorum δυσκινησία quotannis recurrente, inſignitam, 3°. *Dolor.*

tam, ſed *Doloris* per omnes ejus acceſſiones, expertem. Ut magna ex parte res eſt, *Dolor* omnium *Arthritidis* Symptomatum & frequentiſſimus & multo graviſſimus invenitur; & ab eo præcipue morbus hic in humani generis peſtibus, in malis ejus acerbiſſimis habetur. Res mira eſt, a tam exigua veneni quantitate, tantos & tam acres excitari poſſe cruciatus: Spirituum nempe animalium, quaqua illi longe lateque diffundantur, ἀταξίαν, ab alieni ne guttula quidem; forſan nec ab ejus parte viceſima. Qui illud fieri poſſit, ut intellegamus, advertere oportebit, quem in modum, Urticæ ſtimulo, vel Animalis venenati morſu, alieni tantillulum in cutim immittente, cum æſtu doloreque permagno, fiat Inflammatio. Idem in *Arthritidis* Paroxyſmo cogitandum eſt. Acre quoddam alienum in tenerrimas infuſum Membranas, earum Fibras erodit, & Spiritus in iis contentos vexat & exagitat: niſi craſſum & γλιςχρὸν illud, quod toties dixi, vaſorum Sanguinem ferentium, ubi Diametri eorum minimæ ſunt, tunicas diſtendit, itaque Dolorem infert. In priori caſu, quo magis æger dolet, eo Cauſa venenoſior; in altero caſu, eo craſſius illud craſſum.

ME-

MEDICINÆ veteris *Antiarthriticæ* caput in eo ponitur, ut tollat *Dolorem*; ac ſi Symptoma iſthoc ſit ipſe Morbus. Sed dum in *Dolore* ſupprimendo multa olim adhiberentur, quæ materiam *Doloris* effectricem repercuterent, & in periculum ægroti vitam adducerent, iccirco in uſum trahi non merentur. Ut in re adeo dubia quam tutiſſime procedamus, ea potius *Arthritico* propinanda ſunt, quæ materiam per διαπνοὴν eliciendo *Dolorem* minuant: quem in finem, ut pars affecta Laneis involvatur, aut Folio Braſſicæ contuſo, vel Oeſypo, vel *Emplaſtro e ſeminibus Cumini*, vel *Pleuritico*, quod a Cl. *Fullero* deſcribitur, aliove iſtiuſmodi aliquo materiam evocante, præſertim *Epiſpaſtico*, obducatur, in præceptis eſſe ſolet. Placet *Cataplaſma*, *e Sapone* molli & vitellis ovorum, juncturis applicatum. Item *Epithema* Clariſſ. *Fulleri Saponaceum*. In *Dolore* acerbiſſimo, & dies jam aliquot pertinaci, *Diacodii* ʒ*iv*, *cum L.L.* g^{tt} *v.* (*ad x*) *ex* Aqq. idoneis, hora ſomni licet exhibere: & pro re nata noctibus alternis tertiiſve repetere. Unum inſuper addendum, in Paroxyſmi Declinatione, vel Statu, *Paregorica* tutius adhiberi, quam in Principio. Nihilominus iis, quæ mitigent Dolorem, minime vero repercutiant, tuto uti licebit.

bit. Horum aliqua ſubjungam.

ANODYNUM *promptum*, *ait Clariſſ.* Mayernus uſu medico celeberrimus, *fit mica panis albi*, *cum foliis multis Becabung. Vitellis ovorum duorum*, *& pauco Croco. In Ægypto ſæpius fuit probatum.*

Rapi ſub prunis coquantur; *exprimatur ſuccus*, *& partibus dolentibus applicetur.* Idem. prodeſt *Frictio* manu molli peracta.

PRÆBET etiam Philoſophia ſolatii non nihil: *Maximus Dolor brevis eſt*: *Summus Dolor plures dies urgere non poteſt*; & *dolere quidem interdum eſt neceſſe.*

IV. *Inflammatio.*

4° *Inflammatio.* *ARTHRITIDIS* Calidæ, id eſt omnium perfectiſſimæ, Symptoma genuinum eſt *Inflammatio*: qua vix quicquam unquam melioris notæ. Alienum enim ad τὰ ἔξω valide expelli, iiſque penitus infigi, quorum utrumque *Arthritico* bene ominatur, oſtendit. Nunquam magis ſalutaris, nunquam pulchrior *Arthritis*, quam roſeo nitidoque vultu cum appareat. Hic in conſpectum ubi venit, rem ægri ſalvam eſſe probabile eſt.

NIHILOMINUS ita ſæpe fit, ut tam boni ominis Symptoma, tamque propitium, ſua etiam mala interdum habeat

con-

conjuncta, nempe Æſtum & Dolorem cum pulſu immanem, quæ plerumque ſomnum & quietem adimunt.

HOC caſu *Arthritici* plurima ſæpe periclitantur. Advolant ex omni parte medici medicæque. Alii pedem aut manum affectum in Aquam Frigidam, alii in Salſam immergi; alii *Cataplaſmum* Inflammationi Frigidum ſuperimponi, alii Emplaſtrum ἀποκρουστικὸν, alii e ſuis (ſcilicet) alia obtrudunt præſentanea remedia; unde retro in ſanguinem Miaſma reprimi, creberrimeque in Caput impelli ſolet. Heu! quota pars *Arthriticorum* ita ſe letho tradidere.

TUTO igitur ut agamus, nihil conducibilius, nihil citius *Arthritico*, ſic afflicto, βοήθημα, quam parti affectæ inflammatæque Hirudinem admovere; ut in Tumore quod inſit alieni ſtatim evocetur. Prodeſt *Epiſpaſticum*, Tumori ſuperimpoſitum, vel prope eum. Huc etiam facit, διαπνοὴν inſenſilem quicquid intendit: ut e Serico vel Laneis involucra. Qui Aquis ardentibus Tumorem madefieri voluere, magno ſuo detrimento ſæpe id fecerunt: præter ſpem Miaſma repercuſſum, ad ea quæ intus ſunt migravit.

V. *Vigilia.*

5° *Vigilia.* DOLOR & Inflammatio ſæpe faciunt *Vigiliam*, quæ itaque Symptomatum eſt Symptoma. Quoties ingraveſcit, maxime ſi Inquietudine ſtipata fuerit, ægrum male multat, ſpiritus animales impendio conficit. Adverſus eam, Capitis, aliarumque partium non dolentium *Frictiones*, ſive panno, ſive manu molli teneraque peractæ, proſunt. Nihil autem certius efficaciuſque remedium, quam *Diacodii* Doſis exigua, crebro data: *Syrupi* illius ℥ß, ad ʒ *vj*, ex Aqq. idoneis exhibere licet, & quarta quaque hora, ſi opus fuerit, repetere donec ſomnus obrepſerit. Cautio ſit, ne *Vigiliæ* pertæſus æger *Paregoricis* nimium indulgeat; ut ab iis materia πρὸς τὰ ἔνδον acta noxam iis apportet: quod utique plus ſemel effectum novi.

AD ea jam *Symptomata* deſcendo, quæ locum habent extra Paroxyſmum; eaque, quo naſcuntur ordine, pro facultate perſequar.

VI. Δυσορεξία.

FAMES ſic a Paroxyſmo ſæpe læditur, ut hinc *Arthritici* tardior reſtitutio: neque

neque aliter eſſe poteſt, in corpore Abſtinentia, Dolore, Vigilia, aliiſque Paroxyſmi malis, dudum enervato debilitatoque, Δυσορεξία tandem aggravato: unde Corpus alimento, ſic ut oportet, minime reficitur.

UT Δυσορεξία depellatur, Equo vel Curru foras *Arthriticum* vehi expediet: ita enim exercitatione partim, ſed Aëre præſertim *Fames* augebitur. Ante egreſſum, vel ſtatim ut redierit, æger ſumat *Tinct. Stom. cum M.* g^{tt} XL vel L, ex *Vini albi Luſitan.* hauſtu. In cibis autem aſſumendis primum iis ſe aſſueſcat, qui concoctu omnium ſunt facillimi, & paulatim ad difficiliores aſcendat. *Chocolata* mane pota, *Oſtrea* paulo ante prandium, *Famem* intendunt: uti etiam *Aqua Spadana* cum exiguo vini prædicti. Sin Phlegmate, aliove quovis impuro, Ventriculus oneretur, Catharſi, altera vel utraque id exterminari neceſſum eſt, antequam locus iis, quæ *Famem* inferant, inveniatur. 6° Δυσορεξία.

VII. Ανορεξία.

EST ubi Fames ſic attenuatur, ut Ανορεξίαν adducat; qua affecti ſimul atque Dapes libarunt, ab iis, quaſi ſatiati, abſtinent, (unde olim *Tæduli* vocabantur,) vel omni- 7° Ανορεξία.

no nihil appetunt. His utrisque convenit, primo Ventriculum & Intestina remediis, quibus uti licet, blandis & idoneis purgare: Deinde, *stomachica* valentissima ingerere. Prodest *Ostreorum Liquor*, cum vini *Lusitanici* quantitate pari mane hora decima sumptus: Prodest *Pomaceum* nostrum hora ante pastum modica quantitate haustum. Prodest *Electuarii Stomachici*, a Clariss. *Fullero* descripti, Dosis (℈ij, ad ʒj) hora quarta pomerid. Prodest *Sal Martis*, cum *Rad. Serp. Virg. pul.* & *Ol. Cin. Chymico*, forma *pilulari*, hora somni sine vehiculo, (ut vires stomacho plenissime impertiant) demissum: Prodest Vinum *Burdegalense* rubrum, cum *Lusitanico* mistum, pro re nata potum: Prodest propter Aquam, præcipue marinam, Apricatio frequens: Prodest Scrobiculum cordis *Emplastro* quodam & Aromatibus & Gummi odoratis (*Stomachico* puta *Londinensium Magistrali*) vel Caprina pelle, oleo N. M. seu Maceris per expressionem illita, munire. Sin his & hujusmodi aliis Appetentia minime reddatur (neque enim medicinæ desunt ἐνδεχόμενα) paulatim marcet Ἀνόρεκτος, & post tempus aliquod inedia confectus, miserrime supremum diem obit.

VIII. Te-

VIII. *Tumor Pedum Aquosus.*

IN veteribus *Arthriticis*, craſſis præcipue phlegmaticis & obeſis, durante Paroxyſmo fiunt *Tumores* pedum albi, & læves, qui ultra eum menſes aliquot, atque adeo annos ſæpe complures extenduntur. A Digiti compreſſione foveam accipiunt, quæ lente ad æqualitatem Cutis aſſurgens, Aquam intus eſſe oſtendit; unde non parum *Arthritici*, de *Hydrope* arcendo ſolliciti, terrentur: ſed dum urina copioſa, dum Fames, ſi non optima, tamen laudabilis, dum Sitis & a motu difficultas ſpirandi nulla fuerit, non eſt tantiſper, quod (tanquam malum imminens) *Hydropa* metuamus. Hoc adeo familiare noſtris hominibus Symptoma, ut Idiomate vernaculo [Gouty Legs] idem ſignificet, atque Pedes magni & diſtenti. *8° Tumor Pedum Aquoſus.*

A Sanguine in ſerum abeunte, *Tumores* hoſce fieri, certiſſimum eſt: id quod eorum optima curatio confirmat. Optima enim medicina fit per ea, quæ robur & concretionem Sanguini concilient. Prodeſt *Infuſi amari chalybeati* ℥iij, horis duabus medicinalibus exhibere, & hora ſomni *Pilulas*.

℞ *Pul. Gentian. Zedoar. Salis Martis,*
Chal. Nutriti āā *gr.* ʒiiij,
Ol. Abs. ch g^tt j,
Extr. Cent. min. q. s. f. Pilulæ, ex Vini haustu demittendæ. Horum usu tantam urinæ vim excerni, tamque subito novi Tumores subsidere, ut a Diureticis vix unquam magis. Conducit Ambulatio, cum hisce auxiliis juncta: quare bis vel ter in die ambulet *Arthriticus*, si vires ferent, donec incaluerit. Pedum hora somni Frictiones, apprime valent, & serum in vasa sanguinem ferentia reprimunt. Tibialibus crassis, aut Cothurnis laneis induantur Pedes, ad tuendum augendumque eorum calorem. Quinetiam Aquæ Ferratæ *Tunbrigenses*, *Astropenses*, *Bantonenses*, *Listonenses*, adversus hosce *Tumores* usui sunt eximio: Serum enim quod abundat, una per Renes secum auferunt, Famem restituunt, Sanguinem instaurant: Sed & Vinum subinde adhibendum, *album* præcipue *Lusitanicum*. Dum Cibus sumitur, recte conficitur, & in sanguinem mutatur, utiles sæpe sunt hi *Tumores*, in quos alienum ablegat natura, sicque Viscera defendit: si deturgeant, id non sine vitæ periculo fit.

ISTAM medendi viam si diligenter calcaverit æger, plerumque Pedes sibi re-

reſtitutos & incolumes habebit: ſi nimium pertinaces hi *Tumores* Femora & Abdomen afficiant, in propinquo *Aſciten* eſſe prænunciant.

IX. *Hydrops.*

IDEM fere caſus *Arthritici* veteris *Hydropici* atque naufragium paſſi: utrique eorum convenit illud *Zeelandiæ* dictum [*Luctor & emergo.*] Pedes, Femora, Abdomen, atque adeo corpus univerſum aqua interdum obruitur, eique obſiſtere omnino Artis eſt. Super omnia confert, affatim & crebro hujuſmodi affecto, cum *Amaris Chalybeata*, qua licet forma, propinare. Horum uſu vel *Arthritis* ad Paroxyſmum, vel Sanguis ad διὰρησιν excitabitur bonam. Poſtquam dies aliquot iis impenduntur, & Sanguini vires accedunt, *Hydragogo* ad Aquam ano deturbandam, ſi nil vetuerit, uti licebit. Catharſis repetenda, ſi vires ferent, debitis ex intervallis, quoad evanuerint Tumores, & Aquæ quod abundat exulaverit; adhibitis ſemper diebus a purgando vacuis, alterantibus, & exercitatione. Ad urinam hoc caſu ciendam, magnarum virium eſt id, quod ſequitur: 9° *Hydrops.*

℞ *Pomacei & vini albi Luſitan.* āā ℔j, *Sem. Si-*

Sinapios ℥iij, *Cochlear. Milleped. pul.* ā ℥ij, *Coccin.* ℈j, *N. M pul.* ℈ij, *misce*, digere igne arenæ, vitro bene clauso, ad alterationem idoneam; tunc coletur *Infusum*. Dosis ℥iiij cum Syr. Abſ. S. ℥ ſs, ſexta quaque hora ſumend.

℞ *Pul. Milleped.* ℈ ſs, *cum Sapone Diuretico Matthæi, f. Pilulæ*, mediis *Infuſi* hauſtuum intervallis ſumendæ ex *Julapii* cochl. aliquot;

℞ *Aq. Crithmi* ℥xij, *Pæon. C* ℥iij, *Sp. Junip.* ℥j, *Syr. de quinque Radd. q. s.* f. *Julapium.*

℞ *Cepas inciſas* ℥vj
Allii inciſ. ℥ij

infunde in *Vini albi* lbij, ad alterationem idoneam. Colaturæ adde Syr. Balſ. ℥iv, f. *Infuſum* ſexta quaque hora per vices ſumendum.

SIN nulla in Articulis appareat *Arthritis*, neque copioſius effluat Urina, Tumores vero inaniti brevi tempore repleantur, & ſitim, membrorum imbecillitatem ſpirandique difficultatem habeant a ſatellitio, malum: æger recidivo morbo languet tamdiu, donec

——— δειρῷ τυμβεύετο πότμῳ.

X. *Tofus.*

10° *Tofus.* EX Gelatina lapideſcente fiunt *Tofi Arthritidis* Symptoma inſigne in ſexu non tantum

tantum maſculino, verum etiam muliebri. Si faciem eorum externam obtueamur; Calcem omnino referunt, & quidem Idiomate noſtro eadem fere voce redduntur. Sin naturam eorum examinemus, ad illam Oſſium & Calculi renalis, quoniam hæc tria ponderis ejuſdem (quod aiunt) *ſpecifici* ſunt, quam proxime accedit. Plures ſimul interdum inveniuntur, iique diverſæ cum magnitudinis, tum etiam formæ, quod in Tumore veteri ad Cubitum Oviformi viſu proclive eſt. Sunt Tendinibus Manuum, & Cuti Capitis piloſæ, (quod a me notatum) impacti. Cutim aliquando paulatim attenuant, aperiunt, & per ſe erumpunt. Tradit, ad *Perſium*, *Iſaac. Caſaubonus*, ſuo tempore, non procul ab urbe *Pariſienſi*, veterem quendam Arthriticum egiſſe [*cujus e corpore* (*exibant autem ex omnibus partibus*) *plus vel exciderat*, *vel extractum fuerat Lapidum*, *quam quantum ipſe penderet.*] Talis certe hujus *Arthritici* ſanguis eſſe videtur, qualis Aſtacorum & Cancrorum; ut enim hic in Cruſtam, ita in πώρȣς ille pene omnis abire ſolitus.

OMNI medicinæ noti fuere Πῶροι, *Arthritidis* aſſeclæ; quos ut medici tollant, multas exhibuere paſſim medicamentorum Formulas. Harum nonnullas, uſu probatiſſimas, hic excerpam, & in medium feram.

MUF-

MUFFETI hoc ad *Tofos* expertum. In manicam *Hippocratis* injice *Limacum integrorum M.j; ſuper hos inſperge Salis com. M.j, Sem. Ebul. trit. M.j,*Stratificentur, & dependeat Manica in cella vinaria humida; brevi liquor pinguis exſtillabit, quem in vaſe plumbeo clauſo optime Soli exponito per dies quatuor; dein linantur partes affectæ hoc *Linimento.*

ALII commendant *Ceratum* molle parti affectæ imponendum.

℞ *Succi Nicotiani ℥iij, Ceræ ℥ij, Reſinæ Pini ℥iſs, Tereb. ℥i, G. Ammon. aceto ſoluti ℥ij, Ol.Chamæm. ℥ij, Eſſentiæ Sulf.℈ſs; f. Ceratum.*

Rulandus illitionem *Olei Sulf.* & impoſitionem *Empl. Diaſulf.* multis elogiis commendat: Hoc, ait, ſæpe feliciſſime experti ſumus.

Arrident *Oleum Viperarum* & *Empl. Diagalbani* a Cl. *Bateo* deſcriptum.

IN Nodis Podagricis ſolve Mercurium ſublimatum, ait Clariſſ. Mayernus, *in Radice Bryoniæ; exprime Liquorem,qui Lapillos eruit, & cavitates Emplaſtro conſolidandas relinquet.*

VERUM Externa hæc, aliaque omnia, ut libere loquar, etiamſi virorum magni nominis Auctoritate commendata, non niſi caute ſunt uſurpanda: cum ex illorum uſu ſæpe accidit inopinatum aliquod incommodi,

commodi, & ex arte quæ fuere docte ſciteque præſcripta, propter *Arthriticorum* intemperiem in ſanguine notabilem, & partes ſumme debilitatas neque facile tractatas, in pejus cedunt. Maxime vero conducunt in corporibus ſaturatis, & ſucco plenis, neque hæreditario laborantibus, inedia & exercitatio, ut Hiſtoria quarta oſtendetur.

XI. *Ulcera.*

ULCERA *Scorbuto* & *Hydropi* creberrime, nonnunquam & *Arthritidi* ſuperveniunt: maxime in humida frigidaque conſtitutione præditis, & ætate grandioribus. *Arthriticorum* Ulcera Pedum vel Manuum ſunt præcipue: modo a Tofis male tractatis, modo a Tumore pedum Aquoſo cutim extendente & rumpente, modo ab Epiſpaſticis, modo a Fonticulis, modo ab Ictu, aut in durum aliquod Illiſione, aut alia quadam hujuſmodi cauſa evidente, oriuntur. Sanguis enim, *Arthritico* Miaſmate corruptus, in partem læſam alienum acre immittit, quod eam corrodendo facit *Ulcus.* 11° *Ulcera.*

ULCERA ſunt *Arthriticis* nonnunquam eum in modum utilia, ut vix quicquam magis; ſic, ut etiam *Fonticuli* & *Epiſpaſtica*:

pisspastica: Materiam enim acrem emittunt, & a Paroxysmo ægrum magnopere tuentur. Non igitur remediis semper egent; id tantummodo curandum, ut malum morem minime acquirant, minime sint nociva. Quem in finem diligenter attendendum est, excrementum, quod ex *Ulcere* emanat, quale sit. Si album, mediæ consistentiæ illud, & quam minime fœtidum sit, vix aliud facto opus, quam ut sæpe abstergatur hoc, emundetur, & ab aëre defendatur. Sin tenue, fluidum, lividum, malique odoris sit illud; si Ossium Cariem, Putrefactionem Carnis, si Intemperiem Sanguinis, aut Humorum Fluxionem, aliudve quodvis malum comitetur *Ulcus*, Chirurgum accersiri oportebit: qui ex Arte agens, habita ratione *Arthritidis*, non tam Venæsectione & purgatione, ut in *Ulcere* simplici, quam Digestivis, Sarcoticis, Epuloticis, & Desiccantibus utetur. Multum hic conducit *Ulcus*, si modo tenuis nimium Ichoris emiserit, Aqua Calcis vivæ sæpius lavare. Chirurgi vero sunt monendi, & iis summopere cavendum est, ut in *Ulcere* prorsus occludendo, & cicatrice inducenda, lente admodum festinent; ne a Curatione tam inepta (quod utique solenne) gravius succedat malum. Naturæ proposito melius respon-

debit,

debit, ſi recta Diætæ ratione inſtituta, modica quantitate ἰχῶρ effluere permittatur; donec *Ulcere* carere potuerit æger. In ſanandis his *Ulceribus Balſamum*, quod in Pharmacopoliis *Exonienſibus* venum datur, cum primis utile eſt.

℞ *Styrac. Calamitæ, Benzoin* ā ℥ij, *Maris Balſamit.* ℥i, *Aloes ſuccotrin. Myrrhæ, Olibani, Rad. Angelic. pul. Flor. Hyperici* ā ℥ſs; *contundantur, & Sp. Vini* lbij *in ampullam mittantur; vaſe clauſo digerantur, in MB per octiduum; poſtea coletur* Balſamum, *cui addantur Ol. L. Rhodii q. s. ad odorem gratum. Fiat* Balſamum.

XII. *Gelatina* Articulorum.

LIQUOR albus, in *Glandulis* præſertim *mucilaginoſis*, a Sanguine ſecretus, & in cavernas articulares immiſſus, ibi crebro lenteſcit & in *Gelatinam* abit. Implentur ea cavernæ, ſic, ut Articuli tumefiant, & motu priventur. Hoc in Manuum & Pedum articulis ſæpe, in Genu & Cubito nonnunquam, in Coxendice omnium maxime obſervatur. Aliquando impotes ſunt iſtius ſortis homines, tanquam manicis & pedicis vincti. Librum aut calamum manu tractare, Pedibus ire, cibum aut potionem capere non queunt: uno aliorum miniſterio degunt. In Cubiti ſummitate, poſt Paroxyſmum, præcipue

12° *Gelatina Articulorum.*

pue in diu vel graviter afflicto, Tumor interdum oritur, hujusmodi *Gelatina* plenus, Scroto puerili persimilis, aut ovo nondum expresso aëreque indurato: unde eum *Oviformem* appellare soleo.

DE hujusmodi Tumorum medicina, & *Gelatinæ* evocatione, non est ut perpetuo simus solliciti. Quandoque per se liquescit, & vel in Sanguinem resorbetur, vel per διαπνοὴν insensilem emittitur: quamobrem Laneis Sericisve Tumores involvantur, bene investiantur oportet. Sunt qui Suctione materiam, Instrumento ad eam rem artificiose facto, eduxere; itaque motum aliqua ex parte restituere. Caveant autem Operarii, ut Articulum natura frigidum, novo hospite læsum, a Gangræna muniant: ideoque *Unguento* calido, quale *Martiatum*, *Aregon*, *Nervinum*, vel *Linimento Arcæi*, cum *Balsamo Peruano*, post Fotum *Tinctura Myrrhæ Gentianæque* factum, utantur, & ab aëre simul articulum tueantur.

DE *Gelatina* Coxæ commissa, & Ischiada faciente, quando ipsius morbi materia conjuncta est, alibi disseruimus.

XIII. *Tabes, cum Marasmo.*

13° *Tabes.* PLEROSQUE veteres *Arthriticos* exte-

extenuari conſtat, nullos autem magis quam *Iſchiadicos.* Φθίσιν ἰσχιαδικὴν, id eſt, *Tabem Coxariam*, ut alibi dixi, notavit *Hippocrates.* Ipſammet ego novi ab *Arthritide* Coxam invadente, laceſſente, fieri. Magna vis humorum vitioſorum in hunc articulum infunditur; unde Dolor, Tumor, Febricula, cui tandem Hecticus ſudor accedit. Colliquefacta carne gracileſcit æger, &, niſi βοηθήμασι medicis opportune adjutus fuerit, in diſcrimen extremum adducetur.

FEBRIS Hectica Cortice & Aquis Diureticis ſive *Bathonienſibus* ſive S^ti^. *Vincentii Briſtolienſibus* extinguenda eſt. Ad Articulum allevandum, & materiam educendam, uſui ſunt *Cucurbitulæ* cum *Scarificatore*, maxime vero *Setaceum.* Vide inſignem hujus παθήματος Hiſtoriam nº. V.

Tabi adfinis eſt *Maraſmus*, qui veteres Arthriticos ætate & morbo diu laborantes ſæpe invadit: illum invitante, cum inedia, vel ſucci perpauci nutrimento, veteris penu conſumptione; unde qui olim εὐσάρκος, forſan etiam εὔχρως cernebatur, jam multum emaciatus ſit, genis ambabus ſe retrahentibus, oculis concavis, & in cavernis quaſi latentibus, pectore depreſſo, abdomine ad ſpinam uſque ſubducto, cruribus macris & petilis inſignitus. Spiritus

una cum corpore sæpe languent & deficiunt, & ruinam versus omnia declinant, & aguntur.

Prosunt *Analeptica*, mane scil. *Chocolata*, vel cum *Lactis Vaccini exiguo Tea Citrea infusum.* Prandium ex carne molli teneraque, qualis Agnina, Pullina, Vitulina, Ovina, & istiusmodi aliæ. Cœna ex tenuibus esto, OEnogala puta, cum vini & Lactis paribus mensuris, *Ovum sorbile*, *Battata*, &c. qua scil. Diæta sanguis sustentetur, & non inepte reficiatur.

XIV. *Læsa Imaginatio.*

14°. *Læsa Imaginatio.* ARTHRITIS, ac si in Corpore lacessendo minime crudelis, Animum etiam affligit. Notissima est Historia a *Cartesio* tradita, digito cujusdam graviter adfecti, & dolore cruciati, non minus eo præciso dolentis: unde constat, non tam in parte læsa, quam in Cerebro Dolorem sentiri, ejusque sensum excisa parte adfecta in Cerebro manere. Ex *Arthritide* dolentium aliquando par ratio est. Medios inter ejulatus & querimonias, fuere qui, sermone alia de re illato, e Sella protinus exilientes, huc illuc, obliti *Arthritidis*, tanquam immunes, ambularunt.

IN

IN hujuſmodi Morbo medicina mentis utiliſſima eſt. Æquo animo naturam mali perpendat æger, neque quod per ſe moleſtum, inani metu, terrore, vel opinione, reddat deterius. Profecto plurimum valet hæc medicina, & in Morbo non tantum eo, de quo diximus, verum etiam aliis aliquam multis, fructum & emolumentum præbet pluſquam mediocre.

XV. *Pruritus, & Exuviæ Cuticulares.*

CUTIS ab *Arthritide* ſunt *Exuviæ* non unius generis; primum, ab Inflammatione corrugata pelliculam deponit albam, & in Digitorum Articulis tenuem, in Pedibus craſſiorem. Certe non tantum Articulos, verum etiam plantas pedum univerſas, a Paroxyſmo Arthritico, cuticulam exuere novi, & pedum inde teneritudinem miram, & ad ambulandum impotentiam afferri. At aliud genus *Exuviarum* eſt, quod in Dorſi Spinæ cernitur regione. *Squamulæ* decidunt multo cum *Pruritu*: hoc autem in ætate grandioribus & ſanguine ſupra modum ſalſo donatis. *15° Pruritus, & Exuviæ Cuticulares.*

NIHIL his utilius, quam Dorſi Frictio, veſpere cum Linteo craſſo peracta. Placet eadem in Balneo Crucis, quod *A-*

quis Calidis visitur; in Balneo scil. tepido & miti, ad horæ dimidium; nec quidem ultra. In casu priori nihil aliud opus, quam ut partes teneræ involucris aptis & mollibus ab aëre defendantur.

UNUM minime prætereundum, quod, ut materiam *Arthritida* committentem, ubique venenosam esse pronunciavi, hoc ab *Exuviis* hisce non parum confirmetur: quæ venenum à sanguine in Cutim expelli, ab omnis ævi Medicis, arguere judicantur.

XVI. *Claudicatio.*

16° *Claudicatio.* VARIIS de causis claudicant *Arthritici*; nunc a Dolore; nunc ab Inflammatione, nunc a Tofis, nunc a Tumore Pedum Aquoso, nunc ab Ulceribus, nunc a Miasmate musculis pedum impacto. *Claudicatio*, quæ a Causa profluit nuperrime dicta, (quoniam de aliis alibi) jam dicenda. Dari vero illam vel eo constat, quod *Arthritici Colica* tentati, tamquam immunes, & Pedum omnino compotes, statim obambulent; Miasmate scil. quod Musculos Pedum occupaverat, contraxerat, & ad faciendum motum ineptos reddiderat, ad Intestina translato: unde partes illæ jam relaxatæ, & alieno liberatæ, gressui de integro inserviunt.

HÆC

HÆC hujuſce mali Αἰτιολογία non parum a Curatione confirmatur: Nihil enim hujuſmodi *Claudicationem*, uti mihi videtur, efficacius tollit, quam *Aquæ Diureticæ*; quæ diu potæ ſpurcitiam & ſordes *Arthriticas*, vaſa obſtruentes capillaria, paulatim abluunt, ægros ad capeſſendum motum habiles & idoneos reddunt. Nonnulli hac in re commendant, & multis laudibus efferunt Aquam Reg. *Hungariæ*, quam tamen alii non ſine magno ſuo cum malo periclitati ſunt. Cutim enim & tendines contrahit, ut, ne intro virus impellat, ſit quod timeas.

XVII. *Crepitus Oſſium.*

UNIUS Scorbuti Symptoma hoc eſſe nonnulli exiſtimarunt, quod tamen & Arthritidi competere res eſt exploratiſſima: * locum autem habet & in Genu, & in Humero, aliiſque grandioribus Articulis. In motu Muſculari ſe mutuo defricant oſſa, ſimulque ſonum ex articulorum ariditate edunt, qui ipſis nonnunquam ægrotantibus incutit terrorem: † quod maxi- *17° Crepitus Oſſium.*

* Hiſt. 8. † Nihil autem ab hoc Symptomate periculi, nec quidem moleſtiæ, ſi unum excipias terrorem: quod &c.

mum *Arthriticis* solatium, quando in iis sublevandis quod vel minimum valeret, equidem ignoro. Adeo remota & in secessu corporis intimo mali hujus sedes est, ut Medicamentorum vim eludat omnem: si quid auxilii sperandum, id ex Aquarum usu Diureticarum maxime probabile, quod tamen experientiæ fide non à me prolatum.

XVIII. *Tetanos.*

18° *Tetanos.* SATIS ab aliis declaratum est, quali gaudeat *Tetanus* Ætiologia, motu nempe Spirituum in hoc vel illo musculo animalium, ob alienum aliquod eos stimulante & in motus hosce inconditos adigente. Unicum restat observandum, non deesse *Arthritidi*, quod in hac re multum efficiat acre & pungens, quod nervos stimulet & spiritus eorum incolas abunde vexet irritetque.

Ut quietem illis conciliem & turbas compescam, musculum affectum spiritu Lavendulæ Comp. madefactum perfricari, Laneo eodem spiritu imbuto involvi, vel Aqua Reg. Hungariæ cum Sp. vol. ol. foveri jubeo.

XIX. *Languor* & *Lipothymia.*

19° *Languor & Lipothymia.*

IN *Arthritide*, diro Symptomatum ſatellitio ſtipata *Languores* eſſe minime novum, ſed e contrario quod uſu venit, exiſtimandum eſt. Spiritus animales Dolore, Vigilia, aliiſque præter naturam accidentibus fatigati & tantum non oppreſſi, ſubſidunt, & ſupra modum adfecti deliquium patiuntur.

IN *Languoribus* opus erit Cardiacum aliquod exhibere, ***Vinum puta Luſitanicum album, Rad. Serp. Virg. Croco, Cort. ext. Aurant. & Fruct. Cubeb. alteratum, vel cum Macere, NM. vel Cinamomo uſtulatum***: mirifice prodeſt ***Aq. Exonienſium Hibernica***, (***ſive*** Uſquebach.) ***Quin & Sp. C. C. ſuccinat. guttæ aliquot, ex vino Canarino vel Zereſenſi plurimum valent.*** Uti Liquida citius auxilium præbent, ita Solida diuturnius: quare ℞ ***Flor. Salis Armon. Spec. Diatrion Piper. Chal. Nutr. āā gr. V. Ol. Rutæ ch. q. s. f. Pilulæ***, vel forma ***Boli ZZ ex Indiis Cond. pul. Zedoar. Spec. Dianthus ad gr. X, Ol. Roriſmar. ch. g" j Syr. Aurant. q. s. f. Bolus***, ſumat alternis ***Bolum*** & ***Pilulas*** quarta, quinta, vel ſexta quaque hora ex Julapii Cardiaci ſeu Vini Hauſtu.*

---

* Hiſt. 16. 20.

XX. *Diarrhœa.*

20° *Diarrhœa.* SEQUUNTUR alia tria Symptomata, *Diarrhœa, Vomitio nigra* & *Gangræna*, quorum prius vitæ, reliqua mortis ſunt indicia. Cum diu ſe domi continuit ex Paroxyſmo Arthriticus, itaque alvum aſtrinxit, magna vis ſtercoris in fiſtula Inteſtinali hac quiete cumulatur, quæ demum ano expreſſa facit *Diarrhœam*. Sæpius in die deſurgit æger, materiam aliquando bilioſam ejicit; nec quidem incommode; levatur enim: unde id tantummodo ei curæ, ut, ne ſit nimia *Diarrhœa*, caveat; ideoque Cibos difficiles & ineptos, Cereviſiam, Frigus, aliaque cuncta, quæ ventrem moveant evitet. *Decoctum album*, aut Aquam fontanam, cum cruſta panis incocta, addito uſus tempore vini rubri momento, bibat: veſcatur *Panatella, Juſculo Oryzato*, & (ſi opus fuerit) *Diaſcord.* & *Conſ.Fruct.Cynosbat.* ā ā ℈j ſubinde ſumat.

XXI. *Vomitio Nigra.*

VOMITIO Nigra eſt nonnunquam
21° *Vomitio nigra.* materiæ, quæ a veteribus *aduſta Bilis* appellata eſt. Raro in conſpectum venit hoc Symptoma, niſi in ſummo vitæ diſcrimine,

crimine, & ſub ejus exitu. Aliquot anni ſunt, cum vir eximius apud nos ætate & *Arthritide* confectus, ſupremum diem obiit. Paulo ante obitum, moles erat in Abdomine tamquam mulieris Fœtum in utero mortuum gerentis. *Vomitio nigra* (proculdubio ab Inteſtinis *Sphacelo* affectis) ſucceſſit, & deinde mors. Nihil hic opus medicina, niſi velimus τ̀ νεκρὸν ἰατρεύειν.

XXII. *Gangræna.*

IN *Arthriticis* ætate ſive morbo multum abſumtis, locum habere ſolet Γάγγραινα, nunc ab Ulceribus male tractatis, nunc a Fonticulorum apertione, aliiſve cauſis evidentibus, quæ Cuti faciant injuriam. Sanguis enim, qui valetudine proſpera, verus atque integer, vulnerum labia facile contrahit & conglutinat, ea jam adverſa & ſenecta ingruente corruptus, hiſce rebus impar redditur: unde levi de προφάσει, Cutis primo rubicunda, vel pallida, mox livida, deinde nigra evadit; cum ſenſu primum imminuto, dein abolito; cui plerumque ſuccedit Mors, ultima morborum incurabilium medicina. 22° *Gangræna.*

NIHILOMINUS in re adeo ancipiti, non eſt, ut, tanquam ea conclamata,

ta, ſpem omnem abjiciamus. Habet natura vires ſæpe reconditas & latentes, ſupra modum magnas; quæ, medicamentis apte & conſtanter adhibitis, operantur egregie, & quidem proſpere. Quare extra *Fotus* adhibeantur, ex Herbis & Seminibus calidiſſimis, Cereviſia veteri incoctis, addito Colaturæ uſus tempore Spiritu vini. Fotus etiam ex ſtupis vino Canarino immerſis. Alias admoveatur *Emplaſtrum* calefaciens. Ore ſumantur ea, quæ vires ſuſtentent & tueantur: de quibus infra fuſius in exemplo ad hanc rem adducto.

CAP.

CAP. X.

Diss. I. Cap. X.

Prophylaxis Arthritica.

I.

ÆC Curationis *Arthriticæ* pars occurrit morbi hujus Causis tam Antecedentibus, quamProcatarcticis; & pro earum diversitate varianda est. Antecedentibus occurrit inhibendo Miasma *Arthriticum*, ne in Sanguine cumuletur, neve cumulatum in eo diutius servetur; Procatarcticis obviam it, dum in Sanguine servatum Miasma, ne in Paroxysmum erumpat, omnes ejus προφάσεις antevertendo, prohibet: de quibus singulatim.

Prophylaxis occurrit Causis Antecedentibus & Procatarcticis.

II. PRI-

II.

PRIMO antecedentes Cauſæ remotiores ſunt attendendæ, & Janua, ſive extremi aditus, contra hoſtem adeo peſtiferum occludendi. Qui ab illo ſe ſuoſque ſerio & maximopere tuebuntur, in Matrimoniis contrahendis morbi hujus, ſæpe Hæreditarii, rationem habere volunt: ſed pudet dicere quam parvi æſtimetur Ὑγίεια πρεσβίστα μακάρων, & quorſum mortales abripiat nunc honorum, nunc divitiarum amor. Nollem aſperius aliquod proferre, ſed dum ii de Gallorum, de Equorum, ne dicam Canum Subole, quam de ſua, magis ſunt ſolliciti, annon illorum progeniem ſuæ præferre cenſeantur? Qui ortu infelices, jam inde a cunabulis, ſunt contaminati, eos per omnem ætatem optima rectiſſimaque vitæ norma uti oportebit. In prima Infantia, a Nutricibus, infido hominum genere, pro alimento venenum ſæpe propinante, ſedulo defenduntor: ne ad labem hæreditariam, a Lacte venenato, ſive alias inepto, gravius accedat malum. Eorum Catarrhi, Achores, reliquique omnes morbi, qui e Sanguine alienum amoliuntur, curioſe obſerventor; nec ad eorum perniciem ſupprimuntor.

Arthriticorum gnati ut educentur.

Pro

Pro ætate, crebro & multum eorum Corpora exercentor; Aere aperto & puro fruuntor. In Juſculis aliiſque ſorbitionibus, Aqua limoſa, paluſtri, craſſa, aliaſve mala, tamquam peſtilente, & morborum generatrice, utpote eorum ſeminum ὀχήματι, poſthabita, non niſi probatiſſima, fontana ſcilicet, jugi, vel pluviatili utuntor.

III.

ARTHRITIS iſta, quæ a ſanguinis Dyſcraſia capit originem, optime cavetur obſervatione juſta exactaque ſex rerum non naturalium; maxime vero omnium idoneo victu, & exercitatione: quorum prior ſanguinem, perpetuo ſeſe effundentem, inſtaurat, ejuſque defectus novis acceſſionibus ſupplet; poſterior, ut eæ cum ſanguine penitus commiſceantur, & in eum mutentur, facit magnopere. *Ut Arthritidi a Sanguinis Dyſcraſia,*

LACTEORUM ora nimis hiantia in cauſis antecedentibus *Arthritidis* eſſe, ſupra declaravimus. Eorum iſthoc vitium aſtringentibus, ut *Myrrha*, *Terra Japonica*, *Sanguine Draconis*, *Succo Acaciæ*, maxime vero *Martis Sale* corrigitur. Poſſunt autem illa cum Aquæ Chalybeatæ (qualis apud nos *Bamtonenſis*, & *Tunbrigenſis*, va- *a Lacteis nimis hiantibus,*

lentis

lentis ſcil. & Ferro abundantis) uſu, quantitate non nimis larga, in medendi methodum complicari.

IV.

a materia in Sanguine aliena,

UT ad iſtas antecedentes cauſas tranſeamus, quæ materiam præbent alienam in Sanguinem per hæcce Vaſorum Lacteorum ora tranſeuntem, horum in numero primum *mali generis Potulenta* ſunt enumeranda, & ſtudioſe fugienda: *Cereviſia nempe cruda*, neque ſatis cocta, quæ diuturnitate ſanguinem corrumpit, ſic, ut vix quicquam unquam magis. Cereviſiæ bene coctæ *ſummitates Hæderæ terreſtris*, ſeu *Phyllitidos*, ſiccatæ addiderim, in potionem ordinariam.

HIS adde *Spiritus ardentes*, qui tamen etſi nautis, militibus, aliiſque qui ſub dio multum exercentur, utiles ſint, vitam agentibus urbanam, & præcipue ſedentariam, ita ſunt noxii, ut ab iis quam pyrio pulvere, plures quotannis occidi, facile judicaverim. Ab hac creberrima *Arthritidis* cauſa caveant neceſſe erit omnes, qui ab ea ſe ſuoſque tutos præſtare ſtuduerint.

ab intempeſtiva potatione,

VITETUR inſuper intempeſtiva Potatio, ſive nocturna fuerit, ſive matutina, quæ

quæ ad invocandam *Arthritida* magnopere conducit.

V.

AQUA porro & Aër ille vitetur, qui *Arthritidi* advocandæ proclivis ſit. Næ illa maxima ſunt habenda, quæ pro Salutis, pro vitæ præſidiis, morbos & mortem inferant Elementa. In domibus ſtruendis, in ſedibus eligendis, eorum maxime ratio tenenda eſt. Aqua illa præcipue conducibilis eſt, quæ nullis inquinata ſalibus ineptis, neque Petrificationi favens, blanda, lævis, pura, cum Sapone cito miſcetur, & Teæ virtutes cito extrahit. Hoc enim Αριστον μὲν ὕδωρ. Ex Aquarum, quæ nobis ſunt in uſu quotidiano, bonitate, maximam partem res ſalutis ſe habet, ut ea eſt, proportione. Qui ex loci infortunio earum impuritate ſe gravatos habent, illis commodum erit Aquam pluviatilem, quantum poſſunt, in communem uſum trahere, & Infuſiones, Juſcula, Cereviſiam, omneſque Sorbitiones ex illa fieri curare. *ab Aquæ & Aëris malitia.*

VI.

QUONIAM vero *Dyſpepſia* videtur eſſe cauſa Arthritidis omnium frequentiſſima, *a Dyſpepſia medeamur.*

ſima, ad eam prævertendam cura opus eſt quam maxima. Cibi non niſi coctu facillimi ſint, ut *Caro Vitulina Agnina*, *Lepuſculorum*, *Porcellorum*, *Phaſianorum*, *Gallinaginis*, *Scolo-pacis*. E Piſcibus ſumantur *Cammarus*, *Gobio*, *Cuculus*, *Aſtacus*, *Cyprinus*, *Scombrus*, *Mugil*, *Perca*, *Lucius*, *Paſſer maculoſus*, *Rutilus Fluviatilis*, *Solea*, *Leuciſcus*, *Squilla*, *Tinca*, *Rhombus*, *Aſellus mollis*, *Sardina*. E Regno Vegetabili *Cinara*, *Aſparagus*, *Hordeum*, *Faba*, *Anagallis aquatica*, *Braſſica capitata*, *Paſtinaca tenuifolia*, *Phaſeolus*, *Lupinus*, *Urtica*, *Avena*, *Oryza*, *Sagoe*, *Paſtinaca*, *Piſum*, *Salvia*, *Siſarum*, *Spinachia*, *Tanacetum*, *Rapum*, *Triticum*, *Freti Sabriniani Lichen*, & boni ſucci ejuſmodi alia, quibus arte coquinaria ſic paratis ut grata fiant ſtomacho, *Arthriticorum* hac in regione menſæ apte poſſunt, ut opinor, exſtrui.

Diætæ ratio, qua Cibi,

CIBI vero capiendi menſura, & tempus omnino reſpiciendum; illa, ne ſit nimia; hoc ne intempeſtivum. Famem minime Cibi quantitas excedat, ne ſtomachus aggravetur: neque ſemper ei reſpondeat, aut æqualis ſit. Lautius *Arthriticorum* Prandium, Cœna modica eſto.

VII.

qua Potionis.

POTIONIS res aliquanto difficilior eſt:

eſt: omni mane placet *Teæ*, ſive citreæ ſive viridis, ſive *ſummit. Salviæ* tenuifol. infuſum, ad lbſs, Saccharo cryſtallino dulcatum, cum, vel ſine Lacte vaccino, haurire. Hora ante prandium, *Tincturæ Stomach. cum Myrrha*, g^tt XXX ad XL, ex vini albi Luſitanici Hauſtu. Quibus arridet Cerevifia, iis in potionem ordinariam tenuis ſit, defæcata, lenis, non nimiæ ætatis. At e noſtris hominibus nonnullis adeo non prodeſt Cereviſia, ut ab ea, præſertim ab Alla, plurimum lædantur *Arthritici.* Hi ſepoſita Cereviſia, quæ Paroxyſmum *Arthriticum* infert, Aquam fontanam pane toſto calefactam cum momento vini impune atque adeo commodiſſime potant. A prandio locum habeat vini rubri Luſitanici ſive Allæ hauſtus.

COCTIONEM promovet in ſenioribus, poſt prandium ſomnus; ſed in Sella, potius quam grabato. Multum ad Dyſpepſian, uti ad Famem confert Aëris externi, cum leni corporis exercitatione, uſus; quare *Arthriticum* a meridie vel bis in die, ſi erit ſudum, Equo vel Curru apricari ſuadeo. Multum etiam confert, ut idem mature lectum petat, & cubitum iturus *Vini Rubri Luſitanici* hauſtum bibat. *Somnus pomeridianus.*

VIII.

Vinum Arthriticis quibusdam utile,

DE *Vino* & *Pomaceo*, quatenus *Arthriticis* exhiberi debeant, multæ solent esse disputationes. Utrumque, quatenus juvabunt, oportere dari, nulla potest esse dubitatio. Juvabit *vinum*, sic, ut nihil magis, modice potum a prandio, & hora somni. Coctionem enim perficit, cruditates corrigit, & cibum in nutrimentum mutat. Vinum autem quod præ cæteris commodum hac in re observavi, *Rubrum* est *Portense*; illud nempe quod purum, & generosum est: stomacho enim pergratum, a Flatu, Ructu, aliisque δυσπεψίας indiciis eum tuetur, & immunem reddit. Ætate media sit oportet, novum enim sanguine facit orgasmos, vetus sæpe austerum est. Vinorum mediam ætatem olim commendavit * *Dioscorides*, verbis utique notatu dignis.

IX.

DE *Pomaceo*, nostrorum hominum delicio,

* Οἶνοι οἱ μὲν παλαιοὶ, νεῦρα βλαπτικοὶ καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθητηρίων — ὁ δὲ νέος ἐμπνευματικός — ὁ δὲ μέσος τῇ ἡλικίᾳ ἐκπέφευγε τὰ ἀμφότερα ἐλαττώματα, ὅθεν ἐκλεκτέος ἐστὶν, εἴς τε ὑγείας, καὶ ἀσθενείας χρῆσιν. Lib. V. Cap. VII.

licio, & indigena Vino, cogitandum eſt, nihil ad Famem conciliandum illo eſſe efficacius; ſed modica quantitate hauſtum, hora una vel altera ante prandium. Contra, immodice potum *Arthritida* illud ſæpe inferre. Liquoribus hiſce Vino & Pomaceo, uſus tempore commiſtis, vix quicquam unquam gratius ſalubriuſve novi.

um & Pomaceum.

HORA poſt prandium altera vel tertia, nonnullis utile eſt *Teæ* vel *Salviæ Infuſum* bibere, aliis *Coffee*. Sibimetipſis proſpicere, & in rem ſuam agere, quæ proſunt amplectendo, quæ obſunt evitando, mortalium cuilibet in officio eſt.

X.

QUI *Dyſpepſiis* ſæpe affliguntur, iis commodiſſimum erit Ἐκκοπρωτικὸν omni menſe vel ſæpius demittere: *Rheum* puta in pulverem redactum, vel *Pilulas Stom. cum G.* ea quantitate, quæ ſemel bis alvum moveri fecerit: Ita reliquiæ Δυσπεψίας impuræ ano ſubducentur, nec in Sanguinem ad eum inquinandum inferri permittentur. Pari inſuper ratione prodeſt *Arthriticis* vaccarum urina paroxyſmorum intervallis hauſta, quæ ſimul ſemelque purgat inteſtina ſalibuſque Famem conciliat. *Decoctum* ſequens ad eundem uſum *Arthriti-*

Ἐκκοπρώτικα crebro adhibita, Dyſpepſiis occurrunt.

co mihi familiari, magnum attulit momentum,

℞ *Rad. Oxylap.* ℥j
ſum. Taraxaci, Cochleariæ, Salviæ,
Naſturtii Aquat. ãa ℥ß. *Coq. in Aq. font. vel ſeri Lactis lbjß, ad lbj; Colatura Syr. de quinque Radd. dulcata dieculæ ſpatio ſumatur, & in menſem ita continuetur, ut bis vel ter in die moveatur alvus.*

XI.

Alienum in Sanguine cumulatum eluunt Aquæ Bathonienſes & Briſtolienſes, &c.

ALIA *Prophylaxeos Arthriticæ* pars eſt, quæ operam dat, ut quod in Sanguine congeſtum eſt Miaſma, tempori foras amandetur, nec in Paroxyſmum evehi ſinatur. Nihil hoc caſu conducibilius, quam Aquarum *Bathonienſium*, aut Sancti ad *Briſtoliam Vincentii* Potatio. Ut ea recte peragatur, primo Ventriculus, Catharſi altera vel utraque, purgetur, tum Aqq. prædictarum lbſs, hora ſexta vel ſeptima matutina hauriatur; omnique deinde horæ quadrante vel dimidio repetatur ad quatuor vices, id eſt lbij. Hora nona vel decima *Teæ* Cyathus abſorbeatur. Hora ante prandium *Tincturæ Stomach.* cum M. g[tt] XXX ad XL vel L, ex *Vini albi Luſitanici* hauſtu ſumantur. Prandium ex Cibo concoctu facillimo ſit. Potui detur Aqua

præ-

prædicta cum Vini Rubri quantitate ea, quæ Ventriculo ad Coctionem opus fuerit. Hora quarta pomeridiana *Confectionis* sumat ℈ij ad ʒj, superbibatque *Teæ, Vini*, vel *Aquæ* haustum. *recte*

℞ *Conf. Abs. Rom. Cort. Aurant. Cond. Rad. Zedoar. pul. Specier. Dianisi* aa ʒij
Ol. Rorismar. ch. g^tt X, *Conf. Alk.* ʒij
Syr. Garyoph. q. s. f. Confectio.

Hora somni *Pilulas* sumat ex Vini haustu

℞ *Bals. Gilead.* ℈ß
Salis Martis gr. iij,
Pul. Milleped. q. s. f. Pilulæ:

vel in Frigidis Constitutionibus

℞ *Bals. Peruan.* ℈ß
Pul. Rad. Serp. V. q. s. f. Pilulæ.

℞ *Millep. Siccat. & pul.* ℥iij
Pul. N. M, G. Junip. aa ℥ij
Coccinellæ ℥j, *digere in Sp. Juniperin. q. s vitro, probe clauso ad saturationem usque. Coletur* Tinct. Anti-Arthritica. Dosis g^tt XX ad XXX, vel XL, ex Teæ *Citreæ Haustu post Aqq. prædictas ter in die.*

XII.

METHODUS hæc ad menses binos observetur, imo tametsi Paroxysmum agere conetur *Arthritis*; Conatus enim illi breves esse solent & languidi, nec qui

methodum interrumpi postulaverint: prout urget *Arthritis* annis sequentibus repetatur. Nulla enim melior, nulla morbi naturæ accommodatior, quam per Renes Miasmatis, & quidem his vel hujusmodi Aquis, expellendi via. Valeant igitur & procul arceantur, contra *Arthritidem* quæ vocantur *Specifica*, donec usu & experientia confirmabitur eorum virtus. Nobis utique, quamvis ob humani generis bonum nihil iis desideratius videtur, ut verum fatear, nihil unquam istiusmodi occurrit. Utinam Deo O. M. bonorum omnium datori videretur, humanæ miseriæ hac in parte subvenire. Interea temporis gratulemur nobis *Aquis* adeo blandis, benignis, & usu probatissimis, quibus ex arte adhibitis *Arthritida* multum impugnari debellarique, paroxysmos ejus & rariores & mitiores reddi compluries novi. Sed quoniam Aquas hasce *non cuivis homini contingit adire*, earum vicem quodammodo suppleat *Infusum Tea* omni mane ad libram circiter epotum; quod Miasma per Renes paulatim eluet. *Decoctum Corticeum* * simplex, seu † *Martiatum*, quale jam nunc præcipio, non uni *Arthritico* pro-

diuque potea,

ut & Infusum Tea.

* D. III. Cap. X, Hist. VI. † D. III, Cap. VII, Hist. I.

fuisse

fuiſſe novi, in Paroxyſmorum intervallis ſumptum.

℞ *Cort. pul.* ℥jß, *Limaturæ Ferri* ℥ſs. *Coq. in Aq. font.* ℔viij, *ad* ij. *Doſis* ℥ij *cum Aq. Pæon. C:* ℥ß, *ter in die per menſem.*

XIII.

SUNT qui multum a *Ptyaliſmo* expectavere, ſed quantum ego perſpicio, fruſtra. Novi *Arthriticum*, fortem & athleticum virum, qui graviter afflictus, *Ptyaliſmum* ultro ſubiit, ſed non ſine medici conſilio præceptiſque: Salivam ille copioſe menſes aliquot excrevit, ecquo eventu? Intra annum acerbiſſime doluit, & paucis inde poſt annis *Arthritide* periit. *A Ptyaliſmo nihil expectandum.*

XIV.

NONNULLIS uſui fuit, ut occurrerent *Arthritidi*, purgatio; (quibus ſcil. illa tolerata facilis) & ubi paroxyſmum ab ea citandum non eſt ut metuamus, idonea. Rara fateor hæc conſtitutio eſt, ſed quæ aliquando reperiatur. Plus ſemel novi, purgatione crebra & copioſa, vere & autumno facta, ano miaſma ſubduci & Paroxyſmum anteverti. Optime hoc perficitur primum movendo ventriculum, deinde alvum. *Purgatio nonnunquam utilis*

 ℞ *Rad.*

℞ *Rad. Emet.* (*Ipecacuan. dictæ*) ℈iv coque in *Aq. font.* ℥v, *ad ij*; *Colaturæ adde Syr. Viol.* ℥ß, f. Vomitorium, cum posset q. s. dandum. Hora somni *Paregoricum.*

℞ *Calom. quinquies sub.*
Pul. C. C. C. aa *gr. XV.*
Syr. de Ros. siccis. f. Pilulæ præparantes.

℞ *Extr. Eustach.* ʒß
Pil. e duobus gr. V, ad X,
Bals. peru. q. s. f. Pilulæ purgantes.

Quem in modum adhibenda. Sumat *præparantes* sera nocte biduo post vomitionem, *purgantes* mane sequenti cum custodia. Quarto quoque die repetatur purgatio, ad vices sex vel octo. Si sputum excitabitur, omitti par est *Calomelas*, aut vicibus tantum alternis adhiberi: si Dolor occœperit articularis, abrumpenda est Purgatio; ne Miasma (veluti crabrones) nimis irritetur: nisi forsan ex eo, languido & exiguo, spes fuerit, illud repetita purgatione posse non inepte exterminari.

PROFUIT interdum *Arthritide*, præcipue vaga laborantibus, ad *Prophylaxin*, hujusmodi *Decoctum*, per menses quatuor vel quinque hyemales sumtum.

℞ *Ras. C. C. C.* ℥v
L. Sassafr. ℥ij
Cort. ejus pul. ℥j
Coccinell. ʒj, *misce, coque in Aquæ pluviæ*

via lbxij, ad IV. Colatura totidem ampullis secludatur.

Dosis ℥v, usus tempore tepefacta, & saccharo crystallino dulcata, ter in die.

XV.

DE *Lactis* & *Raporum* usu, adversus *Arthritida*, nihil habeo, quod in eorum laudes efferam. Siquando profuturæ sint, prima id ætate, contra *Hæreditariam Arthritidem*, vel adulta contra *Arthritidem vagam*, maxime factu probabile est. Certe provecta ætate; imo quidem media, *Dunmoniis* obfuere. Sanguinem adeo deprimunt, ut in provectioribus ille, ad expellendum Miasma, non sufficiat, onerique natura, quod excutere nequit, succumbat. *De Lactis & Raporum esu, quid dicendum.*

DE reliquis hujus mali causis Antecedentibus, satis est, quod digito monstrentur.

XVI.

DE *Causis evidentibus* primo loco inquirendum, opus sit *Arthritico* Paroxysmus, an secus. Ubi opus est, in eo prævertendo opera turpissime luditur, nec tam auxilium, quam exitium dabit hujusmodi medicina; quæ nullo sæpe modo *Arthriticum* melius tuetur, quam paroxysmum addu- *Causis evidentibus ut occurratur.*

adducendo. At ſi non opus erit Paroxyſmo (qua de re ut recte fiat judicium, multa Symptomatum obſervatio, & conſideratio neceſſaria eſt) medici erit, eum, ne fruſtra adfligatur *Arthriticus*, antevertere. Ideoque monendus ille eſt, ut quæ Cauſam in ſanguine Continentem movere ſoleant (quæ ſupra Capite V, §. XVII recenſentur) ſtudioſe vitet.

CAP.

Cap. XI.

Diss. I. Cap. XI. (Ad Cap. III.)

HISTORIA I.

Apparatus ad Paroxyſmum longus.

IR comis, blandus, ſuaviſſimo certe ingenio, ſed quod ad voluptates inveſtigandas & perfruendas, quam ad obeunda negotia, remque curandam familiarem magis aptum, omnem fere juventutem *Baccho* & *Veneri* dicavit, & δυσδαιμονίας iſtius fructum tulit, morbos ſcil. aliaſque non unius generis ærumnas.

ÆTATE enim media Calore & Sudore

dore Hectico, Phthiſeos futuræ indiciis correptus eſt, ſummoque in diſcrimine verſatus, nec ab eo niſi multa obſervatione, & diu caute agendo liberatus. Poſthæc *inertiæ*, & *vitæ* addictus *ſedentariæ*, alieni vim immodicam in ſanguine contraxit, adeo ut ſenectam vix ingreſſus, eum in modum afficeretur, qui rarus, gravis, & periculo plenus a nobis hoc in loco commemorandus.

TUMERE pedes ſero admodum, etiam mane diſtenti, digitique impreſſionem facile acceptam diu retinerē; fames evaneſcere, & cum fame coctio; urina paucula, rufula; facies, obtuenti mihi, mirum quantum apparere aliena, nimirum hebes, obtuſa, colore fuſco & in margine ad flavum tendente. Concurrere familiares, veteris conſuetudinis minime obliti, & gemitus inter & lacrymas ei, ac ſi non ex urbe ſolum, verum etiam e vita exceſſuro, valedicere. Diſceſſit enim hic ſuorum olim gaudium & deliciæ, jam metum illis, jam mœrorem incutiens, tanquam Hydrope cito periturus.

SOLA uſus eſt, ἐκ τῶν φαρμάκων numero, *Tinctura Stomachica*, cujus guttas quaſi XXX ſæpius in die ex vino hauſit. Longum iter Rheda confecit, ex quo non ita diu poſt audivimus, Articulis eum ægrotare,

tare, multumque cruciari, quam vero opportune, quantaque cum utilitate verbis explicari vix poteſt. Nam ex eo patuit, contra quam expectatio fuerat, rem adhuc quidem, Arthritide ad τὰ ἄκρα prorumpente, in tuto eſſe.

ADEO magna ſymptomatum caterva, & in tempus adeo longum producta, Paroxyſmus hic incepit Arthriticus.

HIST. II.

Arthritis & Febris Intermittens imperium alternant.

VIR antiqua nobilitate ortus, ſuæque domus hodie coryphæus, articulamentorum morbo diu conflictatus, contra eum in aëre aprico plurimum & obſtinate ambulando hoc commodi cepit, ut pedum omnino integer, & compos hactenus permanſerit: aliis vero accidentibus non immunis. In Belgii noſtri regione humida & uliginoſa nimium moratus, ab *Arthritide* non ſatis incolumis, Febre correptus eſt intermittente. Qui modo doluit articulis, eumque dolorem omnium peſſimum exiſtimavit, rigore nunc, tremore artuum, crepitu dentium infeſtatus, aliena ſæpe locutus, hæc morborum omnium teter-

teterrimum & vitæ pestem indicare judicavit. Brevi fugata *Febre* cum suo satellitio, reversa est *Arthritis*, & imperium tyrannicum exercuit: manus pedesque vinculis ligavit: cibo aluit tenui, eoque parcissimo. At paulo postea *Febris* cum copiis redux, *Arthritida* fugavit, illius castra turbavit, ægrum quasi perduellem misserrime cruciavit, ut ille novæ tyrannidis impatiens, omnia tentare, quoquo modo ea liberari voluerit, idque a me impense flagitaverit. Votis ejus obtemperans, Decocti Corticei ℥ij, quarta quaque hora, in dies quadraginta, (id est congios quinque) propinavi: quo *Arthriticus*, extra teli jactum positus uno veteri affectu contentus, eoque solito more recurrenti, cœtera recte valet.

HI-

HISTORIA I.

(Ad Cap. V.)

Paroxyſmus a Puerperio.

PUERPERARUM *Arthritides* ἦθος ſubtile habent, a paucis animadverſum, a nemine, quod ſciam memoratum: brevi rem expediam. Matrona honorabilis omnique cultu digniſſima, cum ſæpius enixa fuerat, nunquam a partu blandæ illius & benigniſſimæ διαπνοῆς, quæ ſexui iſti tam commoda, ut illa carere nequeat, eſt potita: ex qua προφάσει cum Lochiorum paucitate poſt nuperum partum, diecula vix elapſa, in Paroxyſmum incidit *Arthriticum*. Podagra fuit cum Hallucis Articuli Tumore, Rubore, Nitore, Dolore. Paucis poſt diebus in Coxendicem Miaſma ſe recepit, ibique cruciatus edidit. Tali quodam eſt modo reſtituta. Pilulas dedi *purgantes*, ad quartam uſque vicem: poſtea diebus otioſis *Chal. Nutritum*, nunc *Pulveris*, nunc *Electuarii* forma, cum aliis *Arthritidem* expellentibus, ut & *Pilulas*, *Julapium*, & *Tincturam* ejuſdem generis. Quibus aliquantiſper uſa remediis, baculum abjecit, appetitum habuit reducem,

cem, & in facie colorem, at a Frigore pati, ut a teneris annis ſuevit.

ALIAM novi mulierem, quæ, ut ab ipſa accepi, cum ſexties ſepties pepererat, poſt omnem partum Paroxyſmo ſtatim *Arthritico* correpta eſt; idque nulla urgente cauſa evidente, & procatarcticam movente. Hoc autem ideo fieri exiſtimo, quoniam *Arthritidis* materiam in ſanguine diu latentem, verum (uti nonnunquam a vomitione) in Paroxyſmum ὀδύναις excitatam habuit.

ALIAM porro notavi, quæ intra menſem a puerperio Articulis ſæpe laboravit, eadem proculdubio de Cauſa.

QUARTAM obſervavi mulierem formoſam, ſed (*ut miſcens omnia dat Deus*) mirum in modum inquinatam: quartum jam parturiit, cum artuum articulos ſtatim invaſit Dolor, Tumor. Ventriculus etiam affectus eſt, vomitione crebra laceſſitus. Nihil hic προφάσιος præter enixus jam dictos, at προηγουμένης nimium quantum. Cibo enim ſalſo & δυσπέπτῳ delectabatur, ejuſque uſu pertinaci ſanguinem infecit adeo, ut muriam diceres, non nutrimentum. Aquam ego *Bathonienſem* cum medicamentis ad ſanguinem in melius alterandum aptis, adhibui, quouſque vero

morem

morem illa geſſit, & quocum emolumento me latet.

HIST. II.

Ex acidi Pomacei uſu, & Aere frigido Arthritis.

TORVA mulier, innupta, parentibus omnino ſanis orta, *Pomacei* per omnem vitam, ſed modica quantitate potatrix, cum jam defecerant Catamenia, nec quidem antea, laboravit *Arthritida*, nunc pedum, nunc manuum dolore tumoreque ſignata, dies aliquot, interdum hebdomadas ſæviente, omnique hyeme recurrente, & quidem ex ſua domo unica laboravit. Locum incoluit injucundum, aere aſperrimo perflatum, neque aqua abundantem optima, qui partim ex acidiſſimi Pomacei uſu quotidiano *Arthritidem* habuit indigenam, & tanquam morbum endemium. Annis ante aliquot vertigine fortaſſe *Arthritica* gravata eſt, quæ purgatione tam ἄνω quam κάτω ſublata eſt. Allam contra hunc affectum, addita Rad. Pæon. maris, ſtercoris Pavonis eo quod album eſt, & floribus Calendulæ medicatam, diu potavit, nec quidem inutiliter. Vitam ea tranſegit hilarem, curis inanem,

& denique ſeptuagenaria ſupremum obiit diem.

HIST. III.

Arthritis ab Ulcere ſuppreſſo Anomala.

QUIDAM in *Dumnonii* noſtri meditullio, naturæ fortunæque dotibus inſignis, una cum duobus Fratribus, *Arthritide*, ut videtur, hæreditaria diu multumque laboravit. Ætate provectus *Ulcus* habuit in Tibiarum altera, ut apparebat, non incommodum: at illud expleri & carne comprimi, quod deinceps evenit, magno fuit ægrotanti incommodo. Paroxyſmus ex eo tempore juſto mitior fuit, neque dolore, neque rubore, neque tumore ſolitis ſtipatus. Paulo poſt de *Capite* conqueſtus eſt: ſenſu tum communi orbatus, & Paralyſi correptus. Hoc rerum ſtatu vocatus ægrum cum debili pulſu, & ſpaſmis frequentibus animam exhalantem & e vita cedentem inveni.

NIHIL primo aſpectu probabilius videtur, quam quod hic ægrotans exquiſito & abſoluto Capitis morbo adfectus opprimeretur; verum e contrario *Arthritidis* diuturnæ, *ſiccato Ulcere* nuper repreſſæ, &

& Capitis ex eo ſtatim occupati habita ratione, nihil clarius videtur, quam quod æger *Arthritico* Miaſmate, partim ætate, partim *ſiccato Ulcere*, in Caput inverſo, perimeretur, & mortem ſibi conſciſceret.

HIST. IV.

Arthritis ab Hæmorrhoidibus ſuppreſſis.

MILITIÆ & domi vir inſignis, *Hæmorrhoidum* fluxu diu gravatus eſt: quinto & quinquageſimo ætatis anno fluxu *ſuppreſſo*, *morbum articularem* ſentire cœpit, qui, cum benignus admodum non in ἀνωμαλίας excurreret, aut dolorem nimium comitem haberet, magno illi fuit uſui, & in morbos alios tutelæ. Octogeſimo ætatis anno jucundus & animi vigore gratus, multa de Bello Civili narrando ſe alioſque oblectavit, & demum excurſo ſpatio exceſſit e vita fortunatus ſenex. Hæc autem Hiſtoria *Morbi Articularii* γένεσιν *ex Hæmorrhoidibus ſuppreſſis*, quod volui, confirmat. Filius ejus in his temporibus nunc *Arthritide*, nunc *Colica*, nunc *Hæmorrhoidibus*, nunc *Calculo Renum* afflictus, magnam malorum vim honoribus ſummis accedere poſſe oſtendit.

HIST. V.

Arthritis ex Mensium suppressione.

EX Mensibus suppressis *Arthritidem* oriri, non uno patet exemplo; unum pro multis in medium feram; idque fæminæ sanctæ apud nos & venerabilis. Fuit annorum illa quinque & quadraginta, cum menses defecerunt, quibus Fluor albus subsequutus est, & deinde post paulo Hæmoptoe; *Podagra* successit cum affinibus *Gonagra*, *Ischiade*, *Omagra*, *Chiragra*. Contra has *Arthritidis* Anomalias Aquis usa est in vicinia Ferratis, quarum lbij omni mane per vices hausit in menses binos: præmissa & nonnunquam interposita purgatione, additisque alterantibus idoneis, amaris scil. Cardiacis, & Chalybeatis. Horum ope grandiuscula diem obivit.

Alia ejusmodi.

FOEMINA nobilis, εὔσαρκος, & bene colorata, vitam multos annos egit vitalem, nonum ingressa lustrum, Mensium habuit defectus: ex eo tempore malorum Ilias; primo nempe *Arthritis*, eaque cum

mali

mali moris esset, neque ex voto salutaris, ulcere vesicæ, & Calculo laboravit, quibus miserrime oppressa, rosiones inter & dolores, vitam ærumnosissime, neglecta ἐν καιρῷ medicina, cum morte commutavit.

Ad Cap. VI.

HISTORIA I.

Arthritis frigida cum Crepitu Ossium.

UT *Arthritidis* hac in parte naturam Historia confirmem, ad manus est exemplum; Mulier annorum quinquaginta jam per decennium artubus ægrotavit, utpote manus & pedes clauda. Rheumatismo illa se affici putavit, ex humida & uliginosa, in qua degebat domo: Ego vero contra *Arthritide frigida*. Erat enim *dolor articularis*, sed obtusus, & tempestate pluvia potissimum, cum tumore modico, rubore vero, nitoreque nullo. Dolorem mitigantibus plus semel usa est, nunquam autem sine periculo & discrimine: quamdiu vero ἐν τοῖς ἔξω materia versaretur, esuriit, concoxit, dormiit, hilari vultu bonoque animo fuit. *Crepitus* huic ægrotanti *Ossium* fuit, qualem antea nunquam audivi. Quoties se moveret, Humeri, Cubiti, Carpi, quinimo Spinæ, Coxendicis, Genu Crepitus, tanquam ab inflato spiritu organi pneumatici sonus, edebatur. Parum profuit huic

ægrotæ

ægrotæ medicina, ego ne obeſſem, a medicamentis efficacibus abſtinui.

HIST. II.

Arthritis Vaga in Fixam deſinens.

ARTHRITIDIS Vagæ in *Fixam* mutationem plus ſemel memoravimus: en ejus exemplum perquam luculentum. *Iſcanus* artifex Rheumatiſmo ægrotare viſus eſt, qui perdiu ſæviens, aliam aliamque membri alicujus partem articulis interpoſitam momordit. Quamobrem ab ardelione quodam medico ſanguis etiam atque etiam miſſus eſt: poſt venam quinquies ſexies inciſam, in Articulos ſe recepit id quod alienum, in primis in malleolum; deinde, Digiti majoris globum ſive (quod alibi notavimus) *Arthritidis* ἑστίαν, cum tumore, rubore, ardore, genuinis ſcil. ejus indiciis. Hic *Arthritidis Fixæ* paroxyſmus omnino primus fuit; qui poſt venæ-ſectiones toties repetitas ſex hebdomadas duravit, etiamſi multum epiſpaſtico Seri elicitum erat; unde multum allevatus eſt æger. Tenui uſus eſt Diæta, ex Lacticiniis potiſſime. Plurimos *Arthritidis Fixæ* poſtea paroxyſmos habuit, regu-

lares & idoneos; unde vitæ ratio si non optima, & exoptatissima, certe tuta & salutaris.

HIST. III.

Arthritidis vagæ in fixam mutatio.

MATRONA quædam rustica & agrestis Dolore per Artus huc illuc erratico tenebatur; ærumnose vixit, & afflictim, eo vexata. Ad illam advocatus Diaphoreticis usus sum, & *ποδαγραγωγοῖς*. In lecto eam detinui: quatuor vel quinque dierum spatio vix elapso, Digitorum Articulos occupavit dolor & tumor: *Arthritidis Fixæ* indicia genuina; quæ finito paroxysmo vigorem animi sudum & serenum, quod in *Arthritide fixa* solet obvenire, ægroto contulere.

HIST. IV.

Ὤμαγρα absoluta.

Ὤμαγραν nonnulli tamquam *Arthritida* fictitiam esse judicant, non tam in humano corpore, quam in libris inveniendam, neque ulla periodo certa revertentem, neque eodem symptomatum globo comitatam:

tam : è contrario *Arthritidis* ſpeciem eſſe genuinam, ſuo tempore revertentem, ſuis ſymptomatibus ſtipatam, argumento utique firmiſſimo jam pridem memet docuit experientia.

MATRONA quædam *Iſcana*, quod à marito familiari meo, renunciatum eſt, *cum tribus ejus ſororibus*, ante trigeſimum ætatis annum, Humeri Dolore correpta eſt, qui paulo poſt in *Chiragram* vel *Podagram in earum ſingulis* mutatus eſt, & affectum iſtum ὤμαγραν eſſe comprobavit. Hæc autem Matrona digitos habet diſtortos, articulos Tofis refertos, ut de *Arthritide* ne vel ambigendi locus ſit.

CONTRA hanc *Arthritida*, cui *Rheumatiſmi* nomen propter ejus vagationes, impoſitum eſt, venæ ſectione ſæpe ſanguinem miſit, quæ materiam retuſit *Arthriticam*, minime vero ſuſtulit.

HIST. V.

Iſchias Arthritica.

ADVOCATUS in vicinia *Cereri* & *Baccho* permultis annis ſacrificans, ætatis medio luxuriæ pænas ſubiit, *Arthritide* correptus: vere anni 1708, pectus adoritur materia ὑστερὴ, & exinde proturbata lævi lateris coxendicem dolore tam acuto,

acuto, ut se plane *Arthriticum* esse confiteretur. Dolore intolerabili defatigatus, cum primum me consuluit, somno & quiete orbatus est, calore sudoreque plane Hectico depressus & emaciatus est. Paregoricum illico propinavi, & *Decoctum Corticeum* ad integrum ejus congium, quinetiam ad alterandum sanguinem *Decoctum Limacum*. Admota fuit cucurbitula femori externo prope articulum, tumore facto setaceum apertum est: cujus ope Seri affatim emissum.

SUB hoc tempus facto in femur humorum cataclysmo, vaste illud tumefactum est. Tumor erat albus, frigidus, œdematώδης: Maturatione externorum ope desperata, Chalybem adhibui; *Salis ejus gr. iiij, cum Cort. lævigat. gr. XV, Syr. Garyoph. q. s. ter in die sumpsit ex Decocti Limacum haustu.* Brevi spatio calor remisit & paulatim evanuit. Sanguis hac arte roboratus tumorem maturavit, qui deinde cultello apertus puris albi lbiij per vices emisit, sed rubicundioris, qui inter musculos femoris includebatur: maturantibus, digerentibus, mundificantibus res absolvitur: cum quod emissum est nimis tenue effluxit, *Decoct. Sassafræ* loco *Limacum* (temperie sanguinis id ferente) dedi. A Sale Martis acuitur fames. Vinum rubrum Gallicum

cum

cum Aq. ſont. conceſſi. Pedis dextri a malo hoc graviſſimo imbecillitas poſtulavit, ut pelle ovina recens extracta involveretur: hanc etiam ob cauſam *Aquas* adiit *Bathon*: ubi hydropoſia & balneatione, cum medicamentis idoneis ſanguinem invigorantibus, corpus imbecillum inſtauravit, & multos inde annos, ſed claudipes ob alienum Coxæ infixum, egit.

HI-

Ad Cap. VIII.

HISTORIA I.

CHIRURGUS *Exonienſis Arthritide* hæreditaria diu gravatus, *Chiragra* laboravit, inflammatione roſea, tumore magno comitata; ſed quod præcipue notandum erat, dolore adeo vehementi, ut dies noctesque inſomnis jaceret, lamentationes indeſinentes ederet, ſeque omnium mortalium miſerrimum pronunciaret. Hunc inviſens id conſului, ut cubito *Epiſpaſticum* latum, bene armatum pulvere Cantharidum applicaret, inibique vires exercere omnes permitteret. Quid ex eo fit? Non ſolum acerrimi Seri permultum (lbj ſcil. plus minus) educitur, ſed, quod omnem expectationem multum exſuperavit, cum dolore imminuto; placide enim ea nocte dormivit, neque de *Epiſpaſtico* vel minimum conqueſtus eſt. Adeo nempe veſicans hac *Arthritide* tolerabilius.

UT huic rei aliquantiſper immorer, pro *Epiſpaſticorum* utilitate & commodo ex iis capiendo, non ſatis frequentem ejus uſum in *Arthriticorum* medicina judico. Nihil iis rectius, nihil certius, nihil potentius acre Serum educit. His adde quietem

tem & almam pacem, quæ in universo corpore solet huic evacuationi subsequi. Si ex Sphaceli timore eam defugimus, non est quod essemus ea de re soliciti; super musculis applicentur *Epispastici*, crebro inspiciantur; si quid lividiusculi apparet, fotu idoneo, Laneorum ope, foveantur, deinde unguento *Basilicon* appellato inungantur; sartum ea tectumque servabunt ægrum.

HIST. II.

De Paroxysmis avertendis.

IN *Paroxysmis* attenuandis & avertendis, plurima tentavit gens *Arthriticorum*, idque vario cum effectu. *Bacchi* mancupium, media vix ætate, morbo articulari gravissime mulcatum est; adversus *Paroxysmos*, cum venatione delectaretur, eaque cita pernicique per avia per devia veheretur, multum ab ea bonæ frugis se accepisse cogitavit. Nam ab exercitatione violenta sanguinem exagitante, & in periodis accelerante, Miasma *Arthriticum*, quod in unum coire nisum est articulum, ibique glomerari, a sanguine resorbetur, dissipatur, discutitur eo usque dum *Arthritidis* insequitur prorsus silentium, & alta quies.

HUIC observationi consimile est id, quod de viro gravi *Arthritico*, & venatore tam strenuo, ut vix quisquam magis, alibi notatum est. Sæpius ille *Paroxysmum* prolatavit, & de novo contra *Arthritidem* artificio gloriatus est, tanquam fuga victor. At licet testudineo gradu morbus incedens, ægrum assecutus est, & semel in anno lacessivit.

ALIUM novi *Arthriticum*, præclaris ingenii dotibus insignem, qui cum *Paroxysmum* adventantem, & prope jam esse deprehenderet, vino supra modum hausto, morbum excipere solebat; unde motus sanguini novus imprimitur, priori *Paroxysmum* illaturo contrarius.

ACIDIS alii *Paroxysmos* arcent, nec quidem frustra; ecquo vero cum fructu? Minus ab eorum usu doloris, at plus periculi. De quo vide Dissertationem de Arthritide Anomala. Quid? quod detrahendo sanguinem idem moliuntur non pauci; ut & alii Purgatione, frigidorum applicatione, aliisque *Arthritida* repellentibus. De quibus singulis, quoniam permultum interest, nonnihil edisseram.

QUI repellentibus & frigidis utuntur, periculum obeunt & magnum & inutile: nec quidem excipiam veterum sive *Latinorum* sive *Græcorum* hac in re medicinam.

Multos

Multos illius usu minime occidi, multos etiam relevari certissimum est: nec quidem excipiendam arbitror, *in frigidam, Immersionem*. Qui hoc fiat, ut potero, conabor explicare. Dolores Artuum magna ex parte, dum Fibræ se crispando contrahunt, oriuntur, adeoque Nervina plane sunt affectio; quæ ut tollatur in primis confert *Immersio* prædicta, quippe Nervorum, & in iis Spirituum affectibus quæ medeatur; atque huic opinioni favet, quod istiusmodi curatio fiat in brevissimo temporis spatio: E diverso, Doloris Articularis, ex acro aliquo vel crasso dependentis, materia a Frigidis, ad ea quæ intus sunt, repellitur, unde malorum Ilias & quam sæpissime Mors.

PURGATIO non tam propellit, quam infert *Paroxysmum*, eoque vehementiorem hunc, quo violentior illa. At infelices certe *Arthriticos*, cum quæ ad arcenda eorum mala destinantur, ea contrahant! Sed hujus rei cum nulla sit dubitatio, inter ea quæ *Paroxysmum* invitent, quoties opus fuerit, & ægri res annuerint, hujusmodi quoddam exhibere soleo.

℞ *Extract. Rudii* ℈j,
Aloes rosat. ℈ss,
Scam. pulv. gr. V, Bals. Per. q. s. f. Pilulæ. vel

℞ *Syr.*

℞ *Syr. è Spina Cer.* ℥j.
Pul. Jalap. ℈ſs
Elect. è ſucco Roſ. ʒij,
Elix. ſalutis ʒij *ad* ℥ſs,
Aq. Cin. hord. ℥iſs. *m. f.* Potio.

HIST. III.

Arthritide facies obnubilata, Paroxyſmo claret.

NOBILIS, ſanguineus, omnium horarum homo, *Bacchi Veneriſque* mancupium, poſtquam media ætate crebro teneretur *Arthritide*; tumore pedum immenſo, fame læſa, ne dicam abolita, vultu triſti & fuſco, oculo languenti & dejecto, vitæ lumine privato intabuit; oris ſuavitas & decor, ſermonis argutiæ ϗ ἔπεα πτερόεντα, plane ad nihilum redacta ſunt; brevi, nihil aliud videbatur in propinquo, quam naturæ diſſolutio mors.

CUM eo loci res eſſet, iter hinc *Londinum* acceleravit, ubi *Paroxyſmo* poſtea aliquanto correptus eſt *Arthritico*, eoque laudabili, ſalutari, commodoque; tollebat enim iſtam in facie nubem, iſtam obſcuritatem; redierunt, tamquam ex poſt liminio, Gratiæ, Charites, Cupidineſque.

HI-

HISTORIA I.

Ad Cap. IX.

Diarrhæa Biliosa solvit Arthritidem.

QUI Paroxysmorum mores rite intellexerit, & eorum varietates perspectas habuerit, advertat oportebit, ut *Diarrhæa* subinde claudantur ii, & dejectionibus solvantur. Mulier *Iscana*, bile abundans, simulque multos annos *Arthritica*, quo tempore de morbo sermonem cum marito haberemus, hoc in *paroxysmo* sibi privatum obtigisse mihi narratum est, eos biliosis dejectionibus semper ad exitum perduci. Enimvero ea Naturæ in sui conservatione solertia, & mirum quantum ingenii, ut suopte Marte, quam medicamentorum sylva, plus sæpe relevetur. Ab hisce dejectionibus spiritus animales, læti alacresque facti, munus suum obeunt, nec non ægra senectutem adepta, multum *Arthritidi*, multum etiam *Diarrhææ* debuerat.

DUROTRIX generosus, magni *Harvei* ex Fratre Nepos, eo usque manibus pedibusque distortissimis ex *Arthritide* laboravit, ut vix Cochleam tarditate vinceret.

ceret. Plurimum autem intererat hominis tenerrima conſtitutione, Regularem maxima ex parte fuiſſe morbum, neque diris unquam Symptomatibus ſtipatum. Hoc autem habuit peculiare, quod in exitu *Paroxyſmi* omnis, quæ in Inteſtinis otio cumulata fuerat Bilis, redderetur alvo, idque quantitate ſupra modum magna: qua jam exturbata, interquievit alvus, & brevi tempore convaluit æger. Ad ſummam ſenectutem hiſce mediis annos circiter octoginta vivens, e vita exceſſit.

HIST. II.

De Pruritu Arthritico.

UT à Balneis adverſus *Arthritida* beneficiorum magna vis & cumulus eſt, unum hic commemorabo, quod in Symptomate, tametſi non periculoſo, gravi tamen & importuno, fert auxilium.

SENEX decrepitus, poſtquam morbo Articulari diu multumque doluerat, in *Paroxyſmorum* intervallis univerſi pene corporis, præcipue Spinæ Dorſi *Pruritu*, impendio vexatus eſt: ut illum mitigaret, Ὕδατι θερμῷ ingreſſus, Linteo denſo vel (loco ſtrigilis, quæ *Romanis* in uſu fuit) cilicio ſe perfricari curavit: partim Balneo, partim frictione allevatus, ex eo jucun-

cundiorem imo vero tutiorem vitam habuit.

Alia ejusmodi.

PHARMACOPOEI *Exoniensis* uxor, multos annos *Arthritica*, nupera hyeme contra quam solebat immunis, vere anni 1707, *Pruritu* corporis universi tam ipsius Trunci quam Membrorum, præcipue vero Spinæ, adeo pertinaci & immodico, tanquam ab urtica die noctuque gravata est, ut ferri vix poterat. Sex circiter hebdomadas continuavit hic affectus Cutis æstum, inquietem multam inferens.

FRIGIDA & repellentia fugiat, monui; purgante vero ex Manna, Sale Cathartico, Aq. Hordeata solutis, utatur. Cilicio cutim mane & vesperi fricet. Horum usu dissipata & evocata materia, brevi Pruritus, Æstus, aliique ejus satellites evanuere ad unum omnes; tanquam à *Paroxysmo*, vegetior & sanior evasit ægra, imo quam anteacto tempore diutino longe vegetior. Solutum bis terve repetere præcepi, & ægræ valedixi.

HIST. III.

Pruritus Arthriticus.

AD *Pruritum Arthriticum* referenda est

Historia viri in Suburbiis *Totonesii* habitantis. Fuerat ille multos annos *Arthritide Frigida* detentus, cui succrevit in Nucha *Pruritus* immanis, ardens, importunus, maxime lecto promovente calido. Naturæ moris est, exuvias in hac regione morbosas deponere; unde Epispasticis, aliisque cutim aperientibus hac porta (ut in *Arthritide*, *Febribus*, aliisque νοσήμασι licet observare) facile extrahuntur. Ut opus adeo necessarium hoc in ægroto promoveam, ea præcepi, quæ sequuntur.

℞ *Piperis longi*, *Garyoph. Aromat. Croci Brit. Camforæ* āā ℥ij, *Saponis Ven.* ℥iß, *Sp. Lumbric. M.* ℔ß. Misce & digere igne arenæ, vitro bene clauso, per noctem; Colaturæ adde Sp. Salis Armon. ℥ß, fiat *Epithema*.

℞ *Elect. de Ovo*, *pul. e Chel. C. C.* āā ℈j *Serp.Virg.* ℈ß. *Conf.Alk. q. s. f.* Bolus.

℞ *Aq. Theriac.* ℥ij, *Epidem.* ℥j
Cin. hord. Lact. Alex. āā ℥iij
marg, pp. ℈j, *Sacch.alb.q.s.f. Julapium.*

Sumat *Bolum* hora somni, cum *Julapii* coch. aliquot, omni mane & vespere. Post frictionem panno linteo denso peractam, madefiant *Epithemate* pluma applicato partes prurientes. Ad mitigandum ab *Epithematis* usu calorem, si urgebit, partem affectam Aqua fontana, cum Sp. Vini

Cam-

Camforati pauxillo lavari juſſimus. Multos ille annos his ſuperſtes, *Arthritide* & ætate confectus, e vita exceſſit.

HIST. IV.

Tetanos.

PHARMACOPOLÆ *Exonienſis* uxor, vetus *Arthritica*, de qua mihi ſæpe fuit occaſio fabulandi, poſt dolores, quos in omni Paroxyſmo graviſſimos ſenſit, *Tetanum* habere conſuevit, durum & obſtinatum; unde multum ei moleſtiæ & peſtis inſolita: membra enim,quæ forma eleganti & pulcherrima colligantur, quæ decore extenduntur a natura, a morbo inter ſe jam implicata formam iſtam amiſere, & huc illuc inſulſe & incondite contorta, tanquam morionis, agitata, aut eodem loco rigida ſunt & immobilia.

UT malo huic adverſetur ægra *Spiritus Lavendulæ* gtt *XXX ad XL, Sacch aro & mica panis abſorptas*, mane & veſperi demiſit, idque cum fruge optima.

HIST. V.

De Diarrhœa.

ARTHRITIS aliquando *Diarrhœa* finitur. Cum natura Paroxyſmo regulari,

&, ut apparet, idoneo, alieni multum per *Glandulas* Artuum *Mucosas*, ablegavit; quod reliquum est negotii *Dejectionibus* interdum absolvitur; alieni quod restat per Anum exterminatur. Hoc in *Biliosis* Constitutionibus sæpissime contingit; ubi quiete, Paroxysmo omni necessario capienda, *Bilis* coacervata, sub ejus exitum *Cathartici* præstat officium, & *Intestina* stimulando, sibi massæque impuræ ibi contentæ viam facit aperiri, quin & reliquias in Sanguine *Arthriticas* simul cum iis forsan exterminari.

BLANDUM equidem & benignum hoc Symptoma, naturæque rebus non raro maxime conveniens. Purgatur enim eo corpus, & quod intus læsurum erat, tempori utiliter exactum est. Quamdiu eo loci res sit, Alvus se exonerare permittatur: unum illud attendendum, ne nimis excurrendo *Diarrhœa* vires ægri deterat & consumat. Hujus siquando fuerit periculum, iis utendum est (tum Medicamentis, tum Diæta) quæ Alvum contrahant: quæ cum eadem ac in *Diarrhœa* sint exquisita, eorum enumerationi præceptionique nullus insistam; medendi viam, tanquam digito, monstrare contentus.

HISTORIA I.

Ad Cap. X.

Arthritis à Frigore.

A *FRIGORE* tamquam causa Procatarctica, oriri posse *Arthritidem*, haud dubium esse vel ex Historia sequenti judico. Homo *Iscanus*, honesta sed *Arthritica* domo natus, diu fuit immunis, at tempus eo vitæ genere traducens quod *Frigori* patuit immodico & intolerabili, suppressa διαπνοῇ, & iis, qui sunt illius innumeri fructus, intercisis, tandem *Arthritide* correptus est, & ejus beneficio materia in Sanguine aliena liberatus. Ut autem ipsi *Arthritidi* modum imponam, id quod sequitur imperavi, προφυλακτικὸν.

℞ *Pul. Rhei* ℥iij,
Sem. Coriandri ℥j
Ol. Rorismarin. g^tt *X. f. Pulvis.*

Dosis ℈ſs bis vel ter in die, ad alvum molliendam.

HIST. II.

Potione mutata mitigatur Arthritis.

G.L. Familiaris meus, bono vir inge-

nio, & ad ſocietatem facto, poſt adoleſcentiam non nimis ſiccam, aliaque iſtius ætatis errata, *Arthritide* graviter afflictus eſt. Semel bis in anno ea redux ad annos aliquammultos, digitos extendit, articulos infercit, & famem omnino languentem & nauſea comitatam habuit. Gravate tulit tot ærumnis & morborum impedimentis ſe adoleſcentem adhuc urgeri, & ut allevaretur *Emeticum ex Rad. Emet. Decocto adbibuit*, deinde *Purgans ex Pil. Rud.* ℥ß, *Reſ. Jal. & Calom. quinquies ſub.* aa ℈ſs, *Balſ. Per. q. s. ut f.* Pilulæ; vere & autumno *Pilulas*, (& nonnunquam *Emeticum*) repetiit, ad quatuor vices, & annos complures. *Arthritidem* hac methodo ſubegit, non evicit. Adverſus Allam monitus, ut potionis genus adeo ſpiſſum, & crudum ne admitteret, ea prorſus ſe abſtinuit, Cerevi-ſia biennio minori, ſed & generoſa & defœcata, contentus. Hac arte Sanguinem ita correxit, ut toto inde triennio poſt ne quidem ſemel doluit, nec (quod eo amplius) Paroxyſmo caruit.

HIST. III.

Aquarum Bathonienſium uſus adverſus Arthritida prophylacticus.

QUANTI vero uſus & quam magni mo-

momenti in *Arthriticorum* Sanguine purgando Miasmateque eluendo sint Aquæ Minerales, præcipue *Bathonienses*, observatione non una confirmabo.

VETERIS *Arthritici*, qui morbo plurima lustra conflictatus est, Filius, annos habens viginti, de Salute renovanda me consuluit. Erant eo tempore Tofi, certissimum *Arthritidis* signum, Digitorum Articulos infarcientes, extendentes. Constitutio Corporis infirma, exucca; Facies pallida, & pene cadaverosa; quæ utique Symptomata Sanguinem non modo languentem & depressum, sed & contagio *Arthriticis* hæreditario contaminatum indicarunt.

UT nodo tam difficili cuneum accommodem, hortor, Aquas *Bathonienses* ut ex fonte vivas, ad diutinum tempus perseveranter hauriat. Morem ille gerens *Aquas* adiit; omni mane Ibij, alias vero in potionem ordinariam, cum vini quantitate stomacho necessario, quotidie potavit; idque *per annum integrum*; suadente commodo, quod ex earum usu perceperat immenso.

QUID denique fit, exacto jam anno, domum rediens, *Iscæ* me invisit; at in melius quantum mutatus enarratu perdifficile est. Coloratior, vegetior, & habitior ita

ita factus est, ut alium putares: verbo dicam, exivit umbra, reversus est Homo εὔσαρκος. Vix alibi usquam Aquæ majori cum emolumento potæ sunt: ipsi etenim *Tofi plurimum emolliti*, tantum non evanuere, certe in Tumores tenues & digito cedentes.

SCITU dignissimum est, hosce fructus non ab Aquis provenire nisi pertinaciter & diu potis; & quidem eas toties incassum hauriri ab *Arthriticis*, (ne dicam aliter adfectos) & inani opera, vero mihi simillimum ideo fieri videtur, quoniam Ὑδροποσία justo brevior esse solet, neque morbi tam magni & δυσλύτε causæ par amoliendæ. Contra tantæ molis opus ut perficiatur, Aquam cum Sanguine penitus misceri, & propterea sæpius in vasis sanguineis circumagi, Sales ejus & impuritates absorbere, tamquam ὄχημα foras evehere, necessum est: quod nisi diutino temporis spatio, periodisque perquam multis minime peragendum.

NE res salva relabatur, æger προφυλακτικὸν desideravit. Pauculis hisce coctionem adjuvantibus, in usum præscriptis, ejus voto obtemperavi.

℞ *Tinct. Stom. cum M. ℥j sumat gtt XV, ad XX vel XXV, ex haustu Teæ, seu vini albi Lusitanici, omni mane, hora Xa.*

℞ *Pul.*

℞ *Pul. Rad. Zedoar. Gentian.* āā *gr. V, Myrrhæ elect. Salis Martis* āā *gr. iii. Ol. Cin. Ch. gttj, Extr. Cent. min. q. s. f. Pilulæ alterantes*

℞ *Rhei pul.* ℥iſs, *Aloes Roſat.* ℥ß. *Ol. Aurant. Ch. IV, Syr. domeſt. q. s. f. Pilulæ aperientes, quarum XII pondo ſint* ℥j.

Sumat *Pilulas alterantes* omni nocte hora ſomni, ex vini præſcripti hauſtu. Quoties *Dyſpepſia* fuerit, ſumat hora ſomni unam e *Pilulis aperientibus*, mane ſeq. ij, iij, vel iv, ad alvum ſemel bis movendam.

HIS auxiliis multos ille annos ſanus & incolumis jam perdurat, *Arthritide* vix, aut ne vix ſalutatus.

HUC referri poteſt viri profecto ornatiſſimi Hiſtoria, (Diſſertationis tertiæ, Cap. II, n° IVta) quæ uſum harum Aquarum adverſus *Arthritida* prophylacticum abunde monſtrat. Fructum ab iis ampliſſimum ſe percepiſſe ipſo mortis articulo agnovit, & graviſſime queſtus eſt ſe βοήθημα tam divinum, imo ab ipſo expertum, fuiſſe tam oſcitanter a ſe, contra quam admonitus fuit, omiſſum.

Ad Cap. X.

HISTORIA I.

Adversus Arthritida Prophylacticum.

SEPLASIARIUS *Exoniensis* Pomaceum, sed non immodice potavit, *Arthritide* vehementer ægrotavit sex supra viginti jam annorum; per decennium *Arthritidem* instare & appropinquare senserat ex Articulorum motu diminuto. Luxationem ille diu putavit, donec ante biennium matrimonio celebrato rei uxoriæ se dans *Arthritidem* habuit aperte παροξυνόυσαν, quæ adfectum vertiginosum antea molestum ei ex toto depulit. Prophylacticum à me rogavit, quod hisce verbis exaratum est,

℞ *Pul. Rhei, Extr. Rudii aa* ℈j

Syr. e Sp. C. q.s.f. Pilulæ nº. VII. Sumat II sera nocte, reliquas mane seq. Postea bibat omni mane, horas inter 6 & 8, Aqq. in vicinia ferratarum ℔ij, hora circiter nona Infusi Teæ Aq. pluviatili confect. ℥xij ad ℥xv. Hora undecima Tinct. Stom. cum Myrrha gtt. xxx, ex vini haustu. Vescatur cibis εὐπέπτοις, carne agnina, vitulina, pullina, vel Piscibus: Potui sit *Decoctum* sequens. ℞ *Rad.*

℞ *Rad. Chinæ, Sarsæ, Uvar. Corinth.* āā ℥j
Coccin. ℈j, *coq. in Aq. Pluv. lbiij ad ij,*
Colaturæ adde
Tinct. Aurant. ℥ſs, *Sacch. Chryst. q. s. f.*
Decoctum.

Quarta pom. *Bolum* ex *Conſ. Fl. Salviæ, Pul. Rad. Ari Comp.* āā ʒſs, *Syr. N. M. q. s. f.* Bolus.

Quem ſuperbibat *Julapii* hauſtum.

℞ *Aq. e Succis Lact. Alexet.* āā ℥vj,
Pæon. C. ℥iiij, *Marg. pp.* ʒſs,
Sacch. Cryſtal. q. s. f. Julapium.

Septimo vel decimo quoque die repetatur *Purgans.* Perſiſtat menſes binos.

HANC medendi viam admodum conducibilem invenit, adeoque ſæpius cum fructu calcavit.

HIST. II.

Gula Arthritico exitialis.

HUJUS rei nullum plenius eſſe poteſt exemplum, quam quod de *Sept. Severo,* in *Aur. Victoris* Epitoma profertur. [*Is dum Membrorum omnium, maxime Pedum Dolorem pati nequiret, veneni vice, quod ei negabatur, cibum gravis ac plurimæ Carnis avidius invaſit: quem cum conficere non poſſet,* cruditate *preſſus expiravit.*]

HIST.

HIST. III.

Arthritis Aquis Bathoniensibus subacta.

MUNICEPS *Iscanus*, homo frugi, quocum in tenebris mices, annum ætatis duodecimum ingressus, dolore, tumore, nitore manus Articulari, cum æstu corporis universali, correptus est. Cubiculum ut primum intravi, statim inusitata me occupavit spectaculi facies, Puer, ore modesto pallidoque toga nocturna vestitus, manu laneis involuta, pede in scamnulum erecto. Detractis e vestigio laqueis & laneis inflammationem obtueor, plane *Arthriticam*, cum Articuli in manu Tumore. De Patre protenus interrogo, numnam, cum in vivis esset, doluerat unquam *Arthritide*: *Diu multumque*, responsum est, sic ut vix unquam quisquam magis: Sed, an parvulum hunc similiter affici judicaverim. Ita procul omni dubio, reposui. Vociferatione facta, nutriculæ exclamant, Ergo Dominulus octennis fuit *Arthriticus*: nam eo anno prorsus in hunc modum est affectus.

MATER, sancta admodum matrona & pudica, ut in filii unigeniti tutelam Prophy-

phylacticum adornarem, me rogavit, in uſum illud traheretur, pollicita. Fidem utique liberavit, nam curæ fuit, ut Puellus (quod illi conſilium datum eſt) omni mane per menſem annuatim, *Aquarum Bathonienſium* lbj (ad ij) exhauriret, reliquoque diei ſpatio in potionem ordinariam: qua methodo complures annos uſurpata, æger adeo profecit, ut ſanguine multum alterato, & à Miaſmate liberato, plures annos, minimum XX, egit immunes, & omni paroxyſmo vacuos: poſtea ſubinde, ſic ut veteris veſtigia morbi confirmentur, extraque dubium ponantur. Media vero ætate, (non ſine *Arthritidis* inverſæ ſuſpicione) ob gravem cauſam Antecedentem, in Nervinum genus alienum impellentem, mortem, non ſine ſuorum maximo dolore, oppetiit.

HIST. IV.

De Pomacei Uſu in Arthritide.

UT *Pomacei* in *Arthritide* virtutes parumper exponam, obſervare licet *Dunmonium* nobilem præclaris animi dotibus inſignitum, ſed *Arthritide* multos annos per vices afflictum, denique diu immunem fuiſſe, & ſi forte doluit, omnino lenis & edentula fuit *Arthritis*. Cum de mutatione

ne tam felici, & ejus causa percontarer, uni illam Potioni noviter adhibitæ acceptam retulit: nam cum olim Cerevisia, Pomaceo vero pronuper, ipso referente, uteretur, sub illius usu doluit Articulis, & quidem impense, sub hujus omni ferme *Arthritide* vacavit.

EX prædictis, & alibi memoratis, abunde liquet, *Arthritidem* a *Pomaceo* nunc inferri intendique, nunc attenuari propellique; nimirum ab acido tenuique inferri, a puro & multarum virium *Pomaceo* propelli. Verum magni refert hac in re, quæ sit *Arthritici* constitutio, & quam ei conveniat *Pomaceum*: ut enim aliis eo nihil conducibilius, sic etiam aliis eo nihil magis alienum. At

φύσιος ἀντιπεριστάσεως κενεὰ πάντα.

HIST. V.

Prophylaxis Arthritica.

HOMO *Dunmonius* ad res gerendas civiles aptissimus, memet anno 1709 consuluit de Prophylaxi *Arthritico*. Pater ejus ferme Sexagenarius *Arthritidi* succubuit. Doloribus quasi Rheumaticis per artus huc illuc vagis, nunc internodia, nunc articulos infestantibus ipse laboravit; quibus se Tumores & Rubores adjunxere. Alias Do-

Dolore in regione lumbari, alias Hæmorrhoidibus, alias affectu Afthmatico tentatus eft. Fames imminuta, Coctio Fame pejor. Curæ mihi fuit id quod alienum, tot tantafque turbas ciens, e Sanguine partim eliminare, partim alterantibus cicurare. Quem in finem leni præmiffo *purgante*, cum paregorico annexo *Aqq. Diuret. omni mane lbij, Tinct. Stom. amaræ gtt XXX ad XL, ex vini five Teæ hauftu hora undecima propinavit. Elect. Stomachici ex aromatibus & amaris cum Chalybe Nutrito quarta pomerid. Hora Somni Pil. ex Opob. & Millep. pp.* In potionem ordinariam Aqq. cum Vino q. s. Deinde hyemis initio *Allam* hujufmodi *medicatam.*

℞ *Summit. Abiet. ℥iij, Bacc. Junip. ℥ij Milleped. ficcat. ℥j coq. in Cerevifiæ novæ q. s. ad Cong. IV, quibus adjiciantur Summit. Hed. ter. ficcat. Mj*; Hifce vero omnibus præmiffa eft *Phlebotome.*

ISTIUSMODI methodo omni æftate repetita, plurimos ille annos egit, & dum hæc fcribo ætate provectus, valetudine fi non optima, tamen ob vitam prudenter actam minime contemnenda fruitur.

HIST. VI.

Tofi Inedia, & Exercitatione sublati.

GENEROSUS, ad *Iscæ* ripam, *Baccho* & *Cereri* permultis annis addictus, *Arthritide* media ætate correptus est; eaque pro causæ antecedentis vehementia, vehementi. Non solum Paroxysmis, & duris & frequentibus plectebatur, & Sanguinis Spurcitie multa polluebatur, sed in Articulos ἔξω pulsa materia: Tofi erant & numero plures, & magnitudine insignes. His addendum, quod nequam iste lurco rem suam dilapidavit, & ad nihilum redegit: quocirca Lateribus faciendis, vili & laborioso operi, victus ergo, se dicavit. Hoc negotio magnopere occupatus, mirum quantum ex eo profecit. Appetitus de integro rediit, at nullum invenit cibum: tenuata est caro supervacua; Corpus fit Athleticum: sed, quod observatu dignissimum, prorsus evanuere Tofi, sic, ut plures inde annos, multo labore, victu non immodico vitam finiret.

ADVERTITE, quotquot estis, aut humili loco nati, qui tenuiter & parce vivitis, aut excelso, qui dapsiliter & opipare:

re: veſtrum alteris ſolatio, alteris autem monito ſit, quod quem ex altera parte egeſtas, & inopia, ex altera vero res proſpera pene deſtruxerat, eum (ut dici ſolet) *adverſa* res ſervavit. Adeo natura paucis contenta eſt, & temperantia cum actione contra Podagrum προφυλακτική.

SIN hæc *Arthriticorum* votis minime reſpondeant, (agnoſco enim Alas meas non habere Pennas) audiamus *Horatium* æſtimatorem rerum non iniquum.

Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus;
Non tamen idcirco contemnas Lippus inungi:
Nec, quia deſperes invicti membra Glyconis,
Nodoſa corpus nolis prohibere Chiragra.
Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur ultra.

Τοῖον ἔφυ τόδε πρᾶγμα.

DISSERTATIONIS PRIMÆ

FINIS.

